

KANCELARIA
SENATU

BIURO ANALIZ,
DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

INFORMACJA

Mapa uprawnień
zawodów medycznych
**Lekarze, lekarze dentyści,
felczerzy,
pielęgniarki i położne,
ratownicy medyczni,
diagności laboratoryjni,
farmaceuci,
fizjoterapeuci**

Warszawa 25 marca 2022 r.

Spis rozdziałów:

LEKARZE, LEKARZE DENTYŚCI, FELCZERZY	3
PIEŁĘGNIARKI I POŁOŻNE	20
RATOWNICY MEDYCZNI	75
DIAGNOŚCI LABORATORYJNI	114
FARMACEUCI	122
FIZJOTERAPEUCI	138

MAPA UPRAWNIEŃ ZAWODÓW MEDYCZNYCH

LEKARZE, LEKARZE DENTYŚCI, FELCZERZY

Spis treści

1. Akty prawne.....	4
2. Wykonywanie zawodu lekarza i lekarza dentysty.....	6
3. Uprawnienia lekarzy zdefiniowane szczegółowo w przepisach	9
4. Zadania lekarza podstawowej opieki zdrowotnej	12
5. Uprawnienia lekarza stażysty	14
6. Uprawnienia lekarza odbywającego szkolenie specjalizacyjne.....	15
7. Uprawnienia felczera	15
8. Zmiany w uprawnieniach w związku z COVID-19	18

1. Akty prawne¹

- Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz. U. z 2021 r. poz. 790 z późn. zm.), (dalej: u.z.l.l.d.);
- Ustawa z dnia 20 lipca 1950 r. o zawodzie felczera (Dz. U. z 2021 r. poz. 742), (dalej: ustawa o zawodzie felczera);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285 z późn. zm.), (dalej: ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej);
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2021 r. poz. 711 z późn. zm.), (dalej: ustawa o działalności leczniczej);
- Ustawa z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1050), (dalej: ustawa o POZ);
- Ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o publicznej służbie krwi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1749), (dalej: ustawa o publicznej służbie krwi);
- Ustawa z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (Dz. U. z 2020 r. poz. 2134), (dalej: ustawa o przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów);
- Ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1947), (dalej: ustawa o cmentarzach i chowaniu zmarłych);
- Ustawa z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. z 1993 r. Nr 17, poz. 78 z późn. zm.), (dalej: ustawa o planowaniu rodziny);
- Ustawa z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie informacji w ochronie zdrowia (Dz. U. z 2021 r. poz. 666 z późn. zm.), (dalej: ustawa o systemie informacji);
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2021 r. poz. 2069 z późn. zm.), (dalej: ustawa o zapobieganiu i zwalczaniu chorób zakaźnych);
- Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2020 r. poz. 849 z późn. zm.), (dalej: ustawa o prawach pacjenta);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 września 2012 r. w sprawie stażu podyplomowego lekarza i lekarza dentysty (Dz. U. z 2014 r. poz. 474 z późn. zm.), (dalej: rozporządzenie w sprawie stażu);
- Rozporządzenie z dnia 11 marca 2005 r. w sprawie szczegółowych uprawnień zawodowych felczera (Dz. U. z 2005 r. Nr 45, poz. 434), (dalej: rozporządzenie w sprawie uprawnień felczera);

---

¹ Stan prawny na dzień 24 marca 2022 r.

- Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie standardu organizacyjnego opieki zdrowotnej w dziedzinie anestezjologii i intensywnej terapii (Dz. U. z 2022 r. poz. 392), (dalej: rozporządzenie w sprawie anestezjologii);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie zakresu zadań lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej i położnej podstawowej opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 2335), (dalej: rozporządzenie w sprawie zadań lekarza POZ);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 3 sierpnia 1961 r. w sprawie stwierdzenia zgonu i jego przyczyny (Dz. U. z 1961 r. Nr 39, poz. 202), (dalej: rozporządzenie w sprawie stwierdzenia zgonu);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 30 maja 1996 r. w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie Pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 2067 z późn. zm.), (dalej: rozporządzenie w sprawie badań pracowników);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 18 czerwca 2010 r. w sprawie specjalizacji lekarskich niezbędnych do wykonywania orzecznictwa w zakresie chorób zawodowych (Dz. U. z 2010 r. Nr 110, poz. 736 z późn. zm.), (dalej: rozporządzenie w sprawie orzecznictwa w zakresie chorób zawodowych);
- Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 16 października 2017 r. w sprawie leczenia krwią w podmiotach leczniczych wykonujących działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne (Dz. U. z 2021 r. poz. 504), (dalej: rozporządzenie w sprawie leczenia krwią).

Akty prawne związane z COVID-19

- Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2095 z późn. zm.); (dalej: ustawa COVID);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 kwietnia 2021 r. w sprawie kwalifikacji osób przeprowadzających badania kwalifikacyjne i szczepienia ochronne przeciwko COVID-19 (Dz. U. z 2021 r. poz. 668 z późn. zm.), (dalej: rozporządzenie w sprawie kwalifikacji osób przeprowadzających szczepienia);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 lutego 2020 r. w sprawie zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2 (Dz. U. z 2020 r. poz. 325, z późn. zm.), (dalej: rozporządzenie w sprawie zakażenia koronawirusem);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 lutego 2022 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. z 2022 r. poz. 473); (dalej: rozporządzenie w sprawie ustanowienia ograniczeń epidemicznych).

2. Wykonywanie zawodu lekarza i lekarza dentysty

W niniejszym opracowaniu ujęte zostały uprawnienia do wykonywania świadczeń zdrowotnych lekarzy, lekarzy dentystów, a także felczerów, wynikające z wymienionych w części 1 aktów prawnych. Uwzględnione zostały także uprawnienia lekarzy odbywających staż podyplomowy oraz szkolenie specjalizacyjne. Opracowanie nie zawiera szczegółowych uprawnień lekarzy poszczególnych specjalizacji.

Dyplom i tytuł zawodowy lekarza uzyskuje się po ukończeniu 6-letnich jednolitych studiów, lekarza dentysty po ukończeniu 5-letnich jednolitych studiów². Kwalifikacje niezbędne do wykonywania zawodu lekarza określone są w art. 5-5c u.z.l.l.d. Osobie, która spełnia wszystkie ustawowe wymagania, okręgowa izba lekarska przyznaje prawo wykonywania zawodu lekarza³.

Prawo wykonywania zawodu uprawnia lekarza do wykonywania zawodu lekarza w rozumieniu art. 2 u.z.l.l.d.:

„Wykonywanie zawodu lekarza polega na udzielaniu przez osobę posiadającą wymagane kwalifikacje, potwierdzone odpowiednimi dokumentami, świadczeń zdrowotnych⁴, w szczególności:

- badaniu stanu zdrowia,
- rozpoznawaniu chorób i zapobieganiu im,
- leczeniu i rehabilitacji chorych,
- udzielaniu porad lekarskich,
- a także wydawaniu opinii i orzeczeń lekarskich⁵.

Wykonywanie zawodu lekarza dentysty polega na udzielaniu przez osobę posiadającą wymagane kwalifikacje, potwierdzone odpowiednimi dokumentami, świadczeń określonych w ust. 1, w zakresie chorób zębów, jamy ustnej, części twarzowej czaszki oraz okolic przyległych⁶.

W przypadku ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii lekarz dentysta może udzielać świadczeń zdrowotnych, o których mowa w ust. 1⁷.

Lekarz i lekarz dentysta może udzielać świadczeń zdrowotnych także za pośrednictwem systemów teleinformatycznych lub systemów łączności⁸.

Uzyskanie prawa do wykonywania zawodu oznacza, że lekarz i lekarz dentysta może udzielać świadczeń zdrowotnych bez konieczności uzyskania dodatkowych kwalifikacji w wyniku ukończenia szkolenia specjalizacyjnego, szkolenia w zakresie uzyskania umiejętności z zakresu węższych dziedzin medycyny lub udzielania określonych świadczeń zdrowotnych, czy różnego rodzaju innych szkoleń i kursów. Powoduje to, że – co do zasady – lekarz może wykonywać wszelkie czynności

---

² Art. 5 ust. 1 pkt. 2 lit. a u.z.l.l.d.

³ Art. 6 ust. 10 u.z.l.l.d.

⁴ Pojęcie świadczenia zdrowotnego jest definiowane w art. 2 ust. 1 pkt 10 ustawy o działalności leczniczej, jako działania służące zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu lub poprawie zdrowia oraz inne działania medyczne wynikające z procesu leczenia lub przepisów odrębnych regulujących zasady ich wykonywania.

⁵ Art. 2 ust. 1 u.z.l.l.d.

⁶ Art. 2 ust. 2 u.z.l.l.d.

⁷ Art. 2 ust. 2b u.z.l.l.d.

⁸ Art. 2 ust. 4 u.z.l.l.d.

medyczne leżące w granicach jego kompetencji, wynikających z faktu posiadania prawa wykonywania zawodu lekarza.

Mając swobodę wykonywania zawodu lekarz musi się jednak poruszać w granicach, które wyznaczają przepisy prawne, przede wszystkim art. 4 u.z.l.l.d, który mówi, że: "Lekarz ma obowiązek wykonywać zawód, zgodnie ze wskazaniami aktualnej wiedzy medycznej, dostępnymi mu metodami i środkami zapobiegania, rozpoznawania i leczenia chorób, zgodnie z zasadami etyki zawodowej⁹ oraz z należytą starannością."

Lekarz w razie wątpliwości diagnostycznych lub terapeutycznych, powinien zwrócić się o pomoc do właściwego lekarza specjalisty lub zorganizować konsylium lekarskie¹⁰. Ta zasada nie dotyczy przypadku, gdy zwłoka w udzieleniu pomocy mogłaby spowodować niebezpieczeństwo utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia¹¹. Od zasady, że do udzielania świadczeń zdrowotnych wystarcza jedynie prawo wykonywania zawodu lekarza istnieje kilka wyjątków. Są one określone w przepisach, które określają jakie wymagania należy spełnić w celu udzielania określonych świadczeń zdrowotnych. Wyjątki to:

- **Pobieranie i przeszczepianie komórek, tkanek i narządów**

W postępowaniu obejmującym pobieranie i przeszczepianie komórek, tkanek lub narządów od osoby zmarłej nie mogą brać udziału lekarze, o których mowa w art. 43a ust. 5 u.z.l.l.d., którzy stwierdzili u tej osoby trwałe nieodwracalne ustanie czynności mózgu (śmierć mózgu)¹², lekarze o których mowa w art. 43a ust. 6, którzy stwierdzili u tej osoby nieodwracalne zatrzymanie krążenia poprzedzające pobranie narządów¹³, a także lekarz, który stwierdził zgon tej osoby¹⁴.

Śmierć mózgu stwierdza jednomyślnie dwóch lekarzy specjalistów posiadających II stopień specjalizacji lub tytuł specjalisty, w tym jeden specjalista w dziedzinie anestezjologii i intensywnej terapii lub neonatologii, a drugi w dziedzinie neurologii, neurologii dziecięcej lub neurochirurgii¹⁵.

Nieodwracalne zatrzymanie krążenia poprzedzające pobranie narządów stwierdza jednomyślnie dwóch lekarzy specjalistów posiadających II stopień specjalizacji lub tytuł specjalisty, w tym jeden specjalista w dziedzinie anestezjologii i intensywnej terapii lub neonatologii, a drugi w dziedzinie medycyny ratunkowej, chorób wewnętrznych, kardiologii, kardiologii dziecięcej lub pediatrii¹⁶.

---

⁹ Kodeks Etyki Lekarskiej https://nil.org.pl/uploaded_images/1574857770_kodeks-etyki-lekarskiej.pdf

¹⁰ Art. 37 u.z.l.l.d. oraz art. 10 i 54 Kodeksu Etyki Lekarskiej.

¹¹ Art. 30 u.z.l.l.d.

¹² Art. 9 ust. 6 ustawy o przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów.

¹³ Art. 9a ustawy o przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów.

¹⁴ Art. 9b ustawy o przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów.

¹⁵ Art. 43a ust. 5 u.z.l.l.d.

¹⁶ Art. 43a ust. 6 u.z.l.l.d.

• Świadczenia zdrowotne z zakresu anestezjologii¹⁷

W podmiocie leczniczym świadczenia zdrowotne z zakresu anestezji, polegające na wykonywaniu znieczulenia ogólnego oraz znieczulenia regionalnego: zewnątrzoponowego i podpajęczynówkowego, mogą być udzielane wyłącznie przez lekarza specjalistę anestezjologii i intensywnej terapii.

Lekarz anestezjolog może samodzielnie udzielać świadczeń zdrowotnych z zakresu anestezji, w przypadku wykonywania znieczulenia pacjentów powyżej 3 roku życia, których stan ogólny według skali ASA (American Society of Anesthesiologists Physical Status Classification System) odpowiada stopniowi I, II lub III, a w pozostałych przypadkach - za pisemną zgodą lekarza kierującego oddziałem anestezjologii i intensywnej terapii lub anestezjologii i intensywnej terapii dla dzieci.

Za zgodą lekarza kierującego oddziałem anestezjologii i intensywnej terapii lub oddziałem anestezjologii i intensywnej terapii dla dzieci lekarz w trakcie specjalizacji może wykonywać znieczulenie pacjentów, których stan ogólny według skali ASA odpowiada stopniowi I, II lub III, w przypadku odbycia przez tych lekarzy co najmniej 2-letniego szkolenia w ramach specjalizacji w dziedzinie anestezjologii i intensywnej terapii oraz wykazania się odpowiednią wiedzą i umiejętnościami wykonywania znieczulenia.

Te kwalifikacje lekarza w trakcie specjalizacji potwierdza pisemnie kierownik specjalizacji, a potwierdzenie jest przechowywane w aktach osobowych lekarza.

• Orzecznictwo w zakresie chorób zawodowych¹⁸

„§ 1. Specjalizacjami lekarskimi, niezbędnymi do wykonywania orzecznictwa lekarskiego w zakresie chorób zawodowych, z zastrzeżeniem § 2 i 3, są:

- 1) medycyna pracy;
- 2) medycyna przemysłowa;
- 3) medycyna morska i tropikalna;
- 4) medycyna lotnicza;
- 5) medycyna kolejowa;
- 6) medycyna transportu.

§ 2. Orzecznictwo lekarskie w zakresie chorób zawodowych zakaźnych i pasożytniczych wykonuje lekarz specjalista chorób zakaźnych, lekarz specjalista medycyny pracy lub lekarz specjalista medycyny przemysłowej.

§ 3. Orzecznictwo lekarskie w zakresie choroby zawodowej, w odniesieniu do pracownika leczonego w zakładzie opieki stacjonarnej z powodu wystąpienia ostrych objawów choroby mogącej być chorobą zawodową, wykonuje specjalista w dziedzinie medycyny odpowiedniej dla tej choroby, zatrudniony w tym zakładzie.”

• Leczenie krwią¹⁹

¹⁷ § 8 ust. 1-5 rozporządzenia w sprawie anestezjologii; ust. 4 uchylony.

¹⁸ Rozporządzenie w sprawie orzecznictwa w zakresie chorób zawodowych.

¹⁹ Zadania i kwalifikacje lekarza odpowiedzialnego w podmiocie leczniczym za gospodarkę krwią określa § 5 rozporządzenia w sprawie leczenia krwią.

Kierownik podmiotu leczniczego wyznacza lekarza specjalistę w dziedzinie transfuzjologii klinicznej jako lekarza odpowiedzialnego za gospodarkę krwią i jej składnikami. W przypadku gdy w podmiocie leczniczym nie zatrudnia się lekarza specjalisty w dziedzinie transfuzjologii klinicznej, obowiązki lekarza odpowiedzialnego za gospodarkę krwią powierza się innemu lekarzowi specjalście, który wykonuje czynności w jednostkach lub komórkach organizacyjnych zakładu leczniczego, w których często przetacza się krew i jej składniki.

3. Uprawnienia lekarzy zdefiniowane szczegółowo w przepisach

1. Lekarz może przeprowadzić badanie i udzielić pacjentowi innego świadczenia zdrowotnego bez jego zgody, jeżeli wymaga on niezwłocznej pomocy lekarskiej, a ze względu na stan zdrowia lub wiek nie może wyrazić zgody i nie ma możliwości porozumienia się z jego przedstawicielem ustawowym lub opiekunem faktycznym²⁰.
2. Lekarz może wykonać zabieg operacyjny albo zastosować metodę leczenia lub diagnostyki stwarzającą podwyższone ryzyko dla pacjenta, po uzyskaniu jego pisemnej zgody²¹. Tryb postępowania w przypadkach, gdy pacjent sam nie może takiej zgody wyrazić regulują przepisy art. 34 ust. 3-8 u.z.l.l.d.
3. Lekarz ma prawo zmienić zakres zabiegu bądź metody leczenia lub diagnostyki bez zgody pacjenta, jeżeli w trakcie wykonywania zabiegu operacyjnego albo stosowania metody leczniczej lub diagnostycznej wystąpią okoliczności, których nieuwzględnienie groziłoby pacjentowi niebezpieczeństwem utraty życia, ciężkim uszkodzeniem ciała lub ciężkim rozstrojem zdrowia, a nie ma możliwości niezwłocznie uzyskać zgody pacjenta lub jego przedstawiciela ustawowego. W takim przypadku lekarz ma obowiązek, o ile jest to możliwe, zasięgnąć opinii drugiego lekarza, w miarę możliwości tej samej specjalności²².
4. Lekarz może nie podjąć lub odstąpić od leczenia pacjenta²³.
5. Lekarz może powstrzymać się od wykonywania świadczeń zdrowotnych niezgodnych z jego sumieniem²⁴.

---

²⁰ Art. 33 ust. 1 u.z.l.l.d.

²¹ Art. 34 ust. 1 u.z.l.l.d.

²² Art. 35 ust. 1 u.z.l.l.d.

²³ Warunki odmowy regulują przepisy art. 38 u.z.l.l.d.

²⁴ Art. 39 u.z.l.l.d.

6. Lekarz może udzielić upoważnienia do wystawienia recept²⁵, zleceń na zaopatrzenie i zleceń naprawy²⁶ lub skierowań²⁷, a także do dokonywania wpisów w Karcie Szczepień²⁸, w jego imieniu osobie wykonującej:
  - zawód medyczny²⁹
  - czynności pomocnicze przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych³⁰.³¹Upoważnienie może być udzielone na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, przy czym po upływie tego okresu można udzielić kolejnych upoważnień na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy. Upoważnienie to może być w każdym czasie cofnięte przez lekarza lub podmiot wykonujący działalność leczniczą. Cofnięcie upoważnienia przez podmiot wykonujący działalność leczniczą następuje po uprzednim uzgodnieniu z lekarzem³².
7. Lekarz orzeka o stanie zdrowia określonej osoby po uprzednim, osobistym jej zbadaniu lub zbadaniu jej za pośrednictwem systemów teleinformatycznych lub systemów łączności, a także po analizie dostępnej dokumentacji medycznej tej osoby³³.
8. Lekarz może, bez dokonania badania pacjenta, wystawić receptę niezbędną do kontynuacji leczenia oraz zlecenie na zaopatrzenie w wyroby medyczne jako kontynuację zaopatrzenia w wyroby medyczne, jeżeli jest to uzasadnione stanem zdrowia pacjenta odzwierciedlonym w dokumentacji medycznej³⁴.
9. Przetoczenia krwi lub jej składników mogą dokonywać wyłącznie:
  - 1) lekarz wykonujący zawód w podmiocie leczniczym wykonującym działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne;
  - 2) na zlecenie lekarza pielęgniarka lub położna wykonująca zawód w podmiocie leczniczym wykonującym działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, pod warunkiem, że odbyła organizowane przez regionalne centrum, Wojskowe Centrum lub Centrum MSWiA odpowiednie przeszkolenie praktyczne i teoretyczne potwierdzone zaświadczeniem³⁵.
10. Zgon i jego przyczyna powinny być ustalone przez lekarza, leczącego chorego w ostatniej chorobie³⁶. Zgon i jego przyczynę stwierdza się w karcie zgonu³⁷. Lekarz może stwierdzić zgon

---

²⁵ Recepty, o których mowa w art. 2 pkt 6 lit. a ustawy o systemie informacji - dokument w postaci elektronicznej opatrzony kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym, podpisem osobistym albo z wykorzystaniem sposobu potwierdzania pochodzenia oraz integralności danych dostępnego w systemie teleinformatycznym udostępnionym bezpłatnie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

²⁶ Zlecenia, o których mowa w art. 2 pkt 6 lit. d ustawy o systemie informacji – dokument w postaci elektronicznej j.w.

²⁷ Skierowania, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 59aa ust. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej – dokument w postaci elektronicznej j.w.

²⁸ Karta Szczepień, o której mowa w art. 21a ust. 2 ustawy o zapobieganiu i zwalczaniu chorób zakaźnych – karta prowadzona w postaci elektronicznej.

²⁹ Osoba wykonująca zawód medyczny, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o działalności leczniczej.

³⁰ Osoby wykonujące czynności pomocnicze, o których mowa w art. 24 ust. 2 pkt 2 ustawy o prawach pacjenta.

³¹ Art. 41a u.z.l.l.d.

³² Art. 41a ust. 3 u.z.l.l.d.

³³ Art. 42 ust. 1 u.z.l.l.d.

³⁴ Art. 42 ust. 2 u.z.l.l.d.

³⁵ Art. 21 ustawy o publicznej służbie krwi.

³⁶ Art. 11 ust. 1 ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych.

³⁷ § 1 rozporządzenia w sprawie stwierdzenia zgonu i jego przyczyny.

na podstawie osobiście wykonanych badań i ustaleń³⁸. W uzasadnionych przypadkach lekarz, z wyłączeniem lekarza dentystry, może uzależnić wystawienie karty zgonu od przeprowadzenia sekcji zwłok. Lekarz, z wyłączeniem lekarza dentystry, może wystawić kartę zgonu na podstawie dokumentacji badania pośmiertnego przeprowadzonego przez innego lekarza lub inną uprawnioną osobę, a także na podstawie dokumentacji stwierdzenia trwałego nieodwracalnego ustania czynności mózgu (śmierci mózgu) lub nieodwracalnego zatrzymania krążenia poprzedzającego pobranie narządów, o których mowa w art. 43a u.z.l.l.d.

W przypadku gdy przyczyną zgonu było przestępstwo, kartę zgonu wystawia lekarz, który na zlecenie sądu lub prokuratora dokonał oględzin lub sekcji zwłok³⁹.

Wciąż obowiązującym aktem prawnym (wydanym na podstawie ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych) określającym m.in. kto w przypadku braku lekarzy może dokonać oględzin i wystawić kartę zgonu jest rozporządzenie z 1961 r. w sprawie stwierdzenia zgonu i jego przyczyny (od czasu wejścia w życie niezmieniane).

11. Lekarz może ordynować leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, które są dopuszczone do obrotu w Rzeczypospolitej Polskiej na zasadach określonych w odrębnych przepisach, oraz wyroby medyczne, wyposażenie wyrobów medycznych, wyroby medyczne do diagnostyki in vitro, wyposażenie wyrobów medycznych do diagnostyki in vitro oraz aktywne wyroby medyczne do implantacji⁴⁰.
12. Lekarz wykonujący zawód ma obowiązek uczestniczenia w pracach komisji lekarskich, określających zdolność osób podlegających kwalifikacji wojskowej do czynnej służby wojskowej, na zasadach określonych w odrębnych przepisach⁴¹.
13. Lekarz przeprowadzający badanie profilaktyczne może poszerzyć jego zakres o dodatkowe specjalistyczne badania konsultacyjne, w zależności od wskazań, w szczególności: otolaryngologiczne, neurologiczne, okulistyczne, dermatologiczne, alergologiczne lub psychologiczne, oraz badania dodatkowe, a także wyznaczyć krótszy termin następnego badania, niż to określono we wskazówkach metodycznych, jeżeli stwierdzi, że jest to niezbędne dla prawidłowej oceny stanu zdrowia osoby przyjmowanej do pracy lub pracownika⁴².
14. Lekarz przeprowadzający badanie profilaktyczne dokonuje oceny zagrożeń dla zdrowia i życia pracownika występujących na stanowiskach pracy na podstawie przekazywanej przez pracodawcę informacji o występowaniu czynników szkodliwych dla zdrowia lub warunków uciążliwych⁴³.
15. Przerwanie ciąży może być dokonane wyłącznie przez lekarza⁴⁴. Przerwanie ciąży dokonuje lekarz w szpitalu⁴⁵.

---

³⁸ Art. 43 ust. 1 u.z.l.l.d.

³⁹ § 2 ust. 3 rozporządzenia w sprawie stwierdzenia zgonu i jego przyczyny.

⁴⁰ Art. 45 ust. 1 u.z.l.l.d.

⁴¹ Art. 49 ust. 1 u.z.l.l.d.

⁴² § 2 ust. 2 rozporządzenia w sprawie badań pracowników.

⁴³ § 3 ust. 3 rozporządzenia w sprawie badań pracowników.

⁴⁴ Art. 4a ust. 1 ustawy o planowaniu rodziny.

⁴⁵ Art. 4a ust. 3 ustawy o planowaniu rodziny.

4. Zadania lekarza podstawowej opieki zdrowotnej⁴⁶

1. W zakresie działań mających na celu zachowanie zdrowia świadczeniobiorcy lekarz podstawowej opieki zdrowotnej⁴⁷, zwany dalej "lekarzem POZ":

- 1) prowadzi edukację zdrowotną;
- 2) prowadzi systematyczną i okresową ocenę stanu zdrowia w ramach badań bilansowych;
- 3) uczestniczy w realizacji programów zdrowotnych i programów polityki zdrowotnej, działając na rzecz zachowania zdrowia w społeczności lokalnej;
- 4) rozpoznaje środowisko świadczeniobiorcy.

2. W zakresie działań mających na celu profilaktykę chorób lekarz POZ:

- 1) identyfikuje czynniki ryzyka oraz zagrożenia zdrowotne świadczeniobiorcy, a także podejmuje działania ukierunkowane na ich ograniczenie;
- 2) informuje o obowiązku poddania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym przeciw chorobom zakaźnym oraz o zalecanych szczepieniach ochronnych przeciw chorobom zakaźnym;
- 3) przeprowadza badania kwalifikacyjne poprzedzające wykonanie obowiązkowych albo zalecanych szczepień ochronnych przeciw chorobom zakaźnym oraz, jeżeli dotyczy, kieruje na konsultację specjalistyczną;
- 4) koordynuje wykonanie obowiązkowych i zalecanych szczepień ochronnych przeciw chorobom zakaźnym;
- 5) uczestniczy w realizacji programów profilaktycznych;
- 6) prowadzi systematyczną i okresową ocenę stanu zdrowia w ramach badań przesiewowych.

3. W zakresie działań mających na celu rozpoznawanie chorób lekarz POZ:

- 1) planuje i koordynuje postępowanie diagnostyczne, stosownie do stanu zdrowia świadczeniobiorcy;
- 2) informuje świadczeniobiorcę o możliwościach postępowania diagnostycznego w odniesieniu do jego stanu zdrowia oraz wskazuje podmioty właściwe do jego przeprowadzenia;
- 3) przeprowadza badanie podmiotowe świadczeniobiorcy zgodnie z aktualną wiedzą medyczną;
- 4) przeprowadza badanie przedmiotowe z wykorzystaniem technik dostępnych w warunkach podstawowej opieki zdrowotnej;

---

⁴⁶ Załącznik nr 1 do rozporządzenia w sprawie zadań lekarza POZ.

⁴⁷ Art. 6 ust. 1 i 2 ustawy o podstawowej opiece zdrowotnej określa który lekarz może być lekarzem POZ.

5) wykonuje testy lub zleca wykonanie badań dodatkowych, w szczególności laboratoryjnych lub obrazowych;

6) wystawia kartę diagnostyki i leczenia onkologicznego, jeżeli stwierdzi podejrzenie nowotworu złośliwego;

7) kieruje świadczeniobiorcę do świadczeniodawców udzielających ambulatoryjnych lub stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych, w przypadku gdy uzna to za konieczne;

8) dokonuje interpretacji wyników badań i konsultacji wykonanych przez innych świadczeniodawców;

9) orzeka o stanie zdrowia świadczeniobiorcy po uprzednim, osobistym jego zbadaniu lub zbadaniu za pośrednictwem systemów teleinformatycznych lub systemów łączności, a także po analizie dostępnej dokumentacji medycznej świadczeniobiorcy.

4. W zakresie działań mających na celu leczenie chorób lekarz POZ:

1) planuje i uzgadnia ze świadczeniobiorcą postępowanie terapeutyczne, stosownie do jego problemów zdrowotnych oraz zgodnie z aktualną wiedzą medyczną;

2) planuje i uzgadnia ze świadczeniobiorcą działania edukacyjne mające na celu ograniczenie lub wyeliminowanie stanu będącego przyczyną choroby świadczeniobiorcy;

3) zleca i monitoruje leczenie farmakologiczne;

4) wykonuje lub zleca wykonanie zabiegów;

5) kieruje świadczeniobiorcę do innych świadczeniodawców, w celu wykonania zabiegów;

6) kieruje świadczeniobiorcę do innych świadczeniodawców, w tym udzielających ambulatoryjnych lub stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych, w celu dalszego leczenia;

7) kieruje do pielęgniarstwa długoterminowej opieki domowej;

8) kieruje do leczenia uzdrowiskowego;

9) orzeka o czasowej niezdolności do pracy lub nauki;

10) wydaje zaświadczenia i orzeczenia lekarskie, zgodnie z odpowiednimi przepisami;

11) wystawia receptę albo zlecenie na zaopatrzenie w wyroby medyczne;

12) integruje, koordynuje lub kontynuuje działania lecznicze podejmowane w odniesieniu do świadczeniobiorcy przez innych świadczeniodawców w ramach swoich kompetencji zawodowych, zgodnie z aktualną wiedzą medyczną.

5. W zakresie działań mających na celu rehabilitację świadczeniobiorcy lekarz POZ:

1) wystawia skierowanie na zabiegi fizjoterapeutyczne;

2) wykonuje, stosownie do posiadanych kwalifikacji i zgodnie z aktualną wiedzą medyczną, zabiegi rehabilitacyjne;

3) wystawia receptę albo zlecenie na zaopatrzenie w wyroby medyczne.

5. Uprawnienia lekarza stażysty

W celu odbycia stażu podyplomowego okręgowa rada lekarska przyznaje prawo wykonywania zawodu lekarza albo prawo wykonywania zawodu lekarza dentysty na czas odbywania tego stażu⁴⁸. Lekarz stażysta odbywa staż podyplomowy⁴⁹ pod nadzorem lekarza albo lekarza dentysty posiadającego odpowiednie kwalifikacje⁵⁰.

Lekarz stażysta jest uprawniony do wykonywania zawodu wyłącznie w miejscu odbywania stażu, z zastrzeżeniem art. 30⁵¹, pod kierunkiem lekarza posiadającego prawo wykonywania zawodu. Lekarz stażysta jest uprawniony w szczególności do:

- 1) przedmiotowego i podmiotowego badania pacjenta oraz udzielania porad lekarskich po konsultacji z opiekunem;
- 2) wydawania, po konsultacji z opiekunem, zleceń lekarskich;
- 3) wydawania skierowań na badania laboratoryjne oraz inne badania diagnostyczne, a po uzgodnieniu z lekarzem posiadającym prawo wykonywania zawodu na czas nieokreślony na badania wymagające metod diagnostycznych i leczniczych stwarzających podwyższone ryzyko dla pacjenta;
- 4) samodzielnego stosowania zleconych przez lekarza posiadającego prawo wykonywania zawodu na czas nieokreślony metod diagnostycznych i leczniczych, których praktyczna umiejętność została stwierdzona przez opiekuna;
- 5) wspólnego z lekarzem posiadającym prawo wykonywania zawodu na czas nieokreślony stosowania metod diagnostycznych i leczniczych stwarzających podwyższone ryzyko dla pacjenta oraz wspólnego z nim wykonywania zabiegów operacyjnych, objętych programem stażu podyplomowego;
- 6) prowadzenia we współpracy z opiekunem historii choroby i innej dokumentacji medycznej;
- 7) udzielania informacji o stanie zdrowia pacjenta;
- 8) zlecania czynności pielęgnacyjnych;
- 9) w stanach nagłych do doraźnego podania lub zlecenia podania pacjentowi leków, a jeżeli są to leki silnie lub bardzo silnie działające - po zasięgnięciu, w miarę możliwości, opinii jednego lekarza;
- 10) stwierdzania zgonu;
- 11) wystawiania recept oraz wydawania opinii i orzeczeń lekarskich po uzgodnieniu z opiekunem treści zawartych w nich informacji.⁵²

---

⁴⁸ Art. 5 ust. 7 u.z.l.l.d.

⁴⁹ Zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 16 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz. U. z 2020 r. poz. 129 z późn. zm.) przepisy dotyczące stażu podyplomowego zawarte w u.z.l.l.d (Dz. U. z 2021 r. poz. 790), czyli art. 15 ust. 1 i ust. 3-10 oraz art. 15a-15h oraz art. 15k-15n stosowane będą od 1 stycznia 2023 r. Do tego czasu obowiązują przepisy dotyczące stażu podyplomowego zawarte w art. 15 u.z.l.l.d w wersji sprzed 8 lipca 2020 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 514) oraz w art. 15 ust. 2 oraz art. 15i-j i art. 15o zawarte w obecnie obowiązującym tekście jednolitym.

⁵⁰ Art. 15 ust. 3a u.z.l.l.d. w wersji tj. (Dz. U. z 2020 r. poz. 514).

⁵¹ Artykuł dotyczący ratowania życia i zdrowia w nagłych przypadkach.

⁵² Art. 15 ust. 3b u.z.l.l.d.

Lekarz stażysta w ramach odbywania stażu, pełni dyżury medyczne⁵³ jako dodatkowy członek zespołu dyżurnego - na oddziałach w specjalnościach zachowawczych, zabiegowych, w izbie przyjęć, w szpitalnym oddziale ratunkowym lub jako dodatkowy członek zespołu ratownictwa medycznego.

Stażysta pełni dyżur pod nadzorem lekarza lub lekarzy pełniących dyżur, uprawnionych do samodzielnego wykonywania zawodu.

6. Uprawnienia lekarza odbywającego szkolenie specjalizacyjne⁵⁴

Lekarz odbywający szkolenie specjalizacyjne w danej dziedzinie medycyny ma prawo do udzielania samodzielnie świadczeń zdrowotnych po uzyskaniu pisemnej pozytywnej opinii kierownika specjalizacji lub kierownika stażu, w tym do:

- a) samodzielnego stosowania metod diagnostycznych i leczniczych,
- b) wydawania zleceń lekarskich,
- c) wydawania skierowań na badania laboratoryjne oraz inne badania diagnostyczne,
- d) prowadzenia dokumentacji medycznej,
- e) udzielania informacji o stanie zdrowia pacjenta,
- f) zlecenia wykonania czynności pielęgnacyjnych,
- g) stwierdzania zgonu,
- h) wystawiania recept,
- i) wydawania orzeczeń lekarskich,
- j) pełnienia dyżurów medycznych.

7. Uprawnienia felczera

Zawód felczera⁵⁵ może wykonywać osoba, której Naczelna Rada Lekarska przyznała prawo wykonywania zawodu i która jest jednocześnie wpisana do Centralnego Rejestru Felczerów prowadzonego przez Naczelną Radę Lekarską⁵⁶.

Wykonywanie zawodu felczera polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, a w szczególności:

- 1) badaniu stanu zdrowia;

---

⁵³ § 12 ust. 1-2 rozporządzenia w sprawie stażu.

⁵⁴ Art. 160a u.z.l.l.d.

⁵⁵ W Polsce na dzień 30 kwietnia 2018 r. było 211 felczerów czynnych zawodowo i 532 nie wykonujących zawodu (<https://nil.org.pl/rejestr/centralny-rejestr-felczerow>). Są wśród nich osoby, które kształciły się w szkołach felczerskich w Polsce (do lat 70. XX w.), a także osoby, które zdobyły wykształcenie w tym zawodzie w innych krajach i uzyskały prawo do wykonywania zawodu w Polsce. Naczelna Rada Lekarska przyznawała prawo wykonywania zawodu felczera osobom, które posiadały decyzję ministra właściwego do spraw zdrowia potwierdzającą kwalifikacje zawodowe (w latach 2008–2018 minister właściwy do spraw zdrowia wydał pozytywne decyzje 50 osobom). Na mocy ustawy z dnia 16 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 1290) zmienione zostały przepisy ustawy o zawodzie felczera i obecnie nie jest możliwe przeprowadzenie postępowania o uznanie kwalifikacji w zawodzie felczera.

⁵⁶ Art. 1 ustawy o zawodzie felczera.

- 2) rozpoznawaniu chorób i zapobieganiu im;
- 3) udzielaniu pomocy w stanach zagrożenia życia i zdrowia;
- 4) wykonywaniu czynności z zakresu medycyny pracy, zapobieganiu i zwalczaniu chorób zakaźnych;
- 5) sprawowaniu nadzoru nad artykułami żywnościowymi i produktami użytkowymi;
- 6) stwierdzaniu zgonów;
- 7) udziale w procesie leczenia pod nadzorem lub przy współpracy z lekarzem⁵⁷.

Powyższe czynności felczer wykonuje samodzielnie w podmiocie leczniczym w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej albo w utworzonym punkcie felczerskim, przy czym przepis ten nie dotyczy czynności związanych z udzielaniem pomocy w nagłych wypadkach⁵⁸.

Felczerowi, wykonującemu zawód ponad trzy lata, przysługuje tytuł starszego felczera⁵⁹.

Starszy felczer albo felczer może wydać ubezpieczonemu orzeczenie o czasowej niezdolności do pracy jednorazowo do 7 dni, z tym że łącznie orzeczonego okres niezdolności do pracy nie może być dłuższy niż 14 dni⁶⁰.

Felczer lub starszy felczer mają prawo przepisywać produkty lecznicze, które są dopuszczone do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem leków bardzo silnie działających oraz niektórych środków odurzających i psychotropowych⁶¹, oraz środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, oraz wyroby medyczne, wyroby medyczne do diagnostyki in vitro, wyposażenie wyrobów medycznych, wyposażenie wyrobów medycznych do diagnostyki in vitro, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 maja 2010 r. o wyrobach medycznych⁶².

W przypadku gdy ustawa lub przepisy odrębne uprawniają felczera do wystawiania recept, stosuje się odpowiednio art. 42 ust. 2⁶³ oraz art. 45 ust. 2 i 2a⁶⁴ u.z.l.l.d. oraz art. 95aa-96d Prawa farmaceutycznego⁶⁵.

W nagłych wypadkach nie wolno felczerowi (starszemu felczerowi) odmówić udzielenia pomocy choremu do czasu przybycia lekarza⁶⁶.

Felczer (starszy felczer) jest uprawniony do zgłaszania Prezesowi Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych lub podmiotowi odpowiedzialnemu za wprowadzenie produktu leczniczego do obrotu działania niepożądanego produktu leczniczego⁶⁷.

---

⁵⁷ Art. 2 ust. 1 ustawy o zawodzie felczera.

⁵⁸ Art. 2 ust. 2 i 3 ustawy o zawodzie felczera.

⁵⁹ Art. 3 ust. 1 ustawy o zawodzie felczera.

⁶⁰ Art. 3a ustawy o zawodzie felczera.

⁶¹ Zgodnie z § 3 rozporządzenia w sprawie uprawnień felczera, może on zapisać na receptę produkty lecznicze zawierające środki odurzające z grupy III N, substancje psychotropowe z grupy IVP oraz środki silnie działające z grupy B.

⁶² Art. 4 ust. 1 ustawy o zawodzie felczera.

⁶³ Recepta niezbędna do kontynuowania leczenia.

⁶⁴ Uprawnienia do bezpłatnych leków dla osób określonych w art. 43-46 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej.

⁶⁵ Art. 4 ust. 1a ustawy o zawodzie felczera.

⁶⁶ Art. 6 ustawy o zawodzie felczera.

⁶⁷ Art. 7a ustawy o zawodzie felczera.

Zgodnie z § 1 rozporządzenia w sprawie uprawnień felczera jest on uprawniony do samodzielnego wykonywania następujących czynności:

1) udzielania świadczeń zdrowotnych w przypadkach niewymagających specjalistycznej pomocy lekarskiej oraz w stanach nagłych, w szczególności polegających na:

- a) ocenie stanu pacjenta w celu ustalenia postępowania,
- b) ustalaniu rozpoznania choroby, wdrażaniu leczenia oraz przepisywaniu na receptę produktów leczniczych i wyrobów medycznych zgodnie z odrębnymi przepisami,
- c) prowadzeniu resuscytacji krążeniowo-oddechowej,
- d) wykonywaniu defibrylacji ręcznej pod kontrolą EKG,
- e) wykonywaniu defibrylacji automatycznej,
- f) wykonywaniu EKG,
- g) wykonaniu kaniulacji żył obwodowych kończyn górnych i dolnych,
- h) podawaniu leków drogą dożylną, domięśniową, podskórną i wziewną,
- i) cewnikowaniu pęcherza moczowego,
- j) zakładaniu sondy żołądkowej, płukaniu żołądka,
- k) wykonaniu wlewu doodbytniczego,
- l) pobieraniu krwi żyłnej i włosniczkowej do badań laboratoryjnych,
- m) pobieraniu wymazów z gardła i nosa, odbytu,
- n) opatrywaniu ran, unieruchamianiu złamań, zwichnięć i skręceń,
- o) tamowaniu krwotoków,
- p) przygotowaniu pacjenta do transportu i opieki medycznej podczas transportu;

2) wydawania orzeczeń o stanie zdrowia w przypadkach wymienionych w pkt 1 oraz orzekania o czasowej niezdolności do pracy na zasadach określonych w odrębnych przepisach;

3) prowadzenia działań z zakresu oświaty zdrowotnej i profilaktyki, w tym wykonywania szczepień ochronnych zgodnie z odrębnymi przepisami.

Natomiast pod kierunkiem lekarza felczer jest uprawniony do:

- 1) asystowania przy zabiegach chirurgicznych;
- 2) wykonywania znieczulenia miejscowego;
- 3) wykonywania drobnych zabiegów chirurgicznych: zaopatrzenia chirurgicznego rany, sączkowania, nacięcia, wyłuszczenia i nakłucia;
- 4) zmiany opatrunków, usuwania szwów i drenów⁶⁸.

---

⁶⁸ § 2 rozporządzenia w sprawie uprawnień felczera.

8. Zmiany w uprawnieniach w związku z COVID-19

1. Lekarze i lekarze dentyści powołani przez wojewodów stwierdzają zgony osób podejrzanych o zakażenie wirusem SARS-CoV-2 lub nim zakażonych poza szpitalem. Wykonanie zadania odbywa się na podstawie umowy i jest finansowane ze środków budżetu państwa⁶⁹.
2. W przypadku braku dostępności do lekarza uprawnionego do przeprowadzania badania wstępnego lub kontrolnego pracowników, badanie takie może przeprowadzić i wydać orzeczenie lekarskie inny lekarz. Orzeczenie takie traci moc po upływie 180 dni od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego, w przypadku gdy nie zostanie ogłoszony stan epidemii, albo od dnia odwołania epidemii. Lekarz może przeprowadzić badanie i wydać orzeczenie lekarskie za pośrednictwem systemów teleinformatycznych lub systemów łączności⁷⁰.
3. Lekarz podmiotu leczniczego dla osób pozbawionych wolności, w okresie stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, może udzielić porady lekarskiej oraz zlecić wykonanie badania (w tym badania kontrolnego), nie mając bezpośredniego kontaktu z pacjentem⁷¹.
4. W przypadku wystąpienia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, badanie kwalifikacyjne w celu wykluczenia przeciwwskazań do wykonania szczepienia ochronnego przeciwko COVID-19 może przeprowadzić m.in. lekarz dentyista, felczer, a także osoba która kształci się na piątym albo szóstym roku studiów o kierunku lekarskim lub na piątym roku studiów na kierunku lekarsko-dentystycznym i uzyskała dokument potwierdzający posiadanie umiejętności kwalifikowania do szczepień, wydany przez uczelnię prowadzącą to kształcenie, oraz przeprowadza badanie kwalifikacyjne pod nadzorem lekarza albo lekarza dentyisty, pielęgniarki, położnej, felczera, ratownika medycznego lub higienistki szkolnej⁷².
5. Szczepienia ochronne przeciwko COVID-19 mogą być przeprowadzane przez osoby, które posiadają prawo wykonywania zawodu odpowiednio lekarza, felczera⁷³.
6. Unijne cyfrowe zaświadczenie COVID w postaci papierowej jest wystawiane na żądanie osoby, której dane dotyczą, z systemu teleinformatycznego, przez m.in. lekarza POZ⁷⁴.
7. Zaświadczenie o powrocie do zdrowia w związku z COVID-19 wydawane przez Ministra Zdrowia⁷⁵ jest wystawiane w postaci papierowej na żądanie osoby, której dane dotyczą, z systemu teleinformatycznego, przez m.in. lekarza POZ⁷⁶.
8. Lekarz POZ może wystawić skierowanie na wykonanie testu diagnostycznego w kierunku SARS-CoV-2 finansowanego ze środków publicznych, osobie, która rozpoczyna rehabilitację w ramach

---

⁶⁹ Art. 7g ust. 1 i 2 ustawy COVID.

⁷⁰ Art. 12a ust. 3 ustawy COVID.

⁷¹ Art. 14ea ust. 4 ustawy COVID.

⁷² § 2 ust. 1 pkt 1 i 3 lit. a i c rozporządzenia w sprawie kwalifikacji osób przeprowadzających szczepienia.

⁷³ § 1a rozporządzenia w sprawie zakażenia koronawirusem.

⁷⁴ § 2 ust. 39 pkt 2 lit. b rozporządzenia w sprawie ograniczeń epidemicznych.

⁷⁵ § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ograniczeń epidemicznych.

⁷⁶ § 4 ust. 5 pkt 2 rozporządzenia w sprawie ograniczeń epidemicznych.

turnusu rehabilitacyjnego, a także osobie, która jest opiekunem uczestnika turnusu⁷⁷. Warunkiem rozpoczęcia turnusu jest negatywny wynik testu diagnostycznego w kierunku SARS-CoV-2, albo uzyskanie statusu osoby zaszczepionej⁷⁸.

---

⁷⁷ § 14 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia w sprawie ograniczeń epidemicznych.

⁷⁸ § 14 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ograniczeń epidemicznych.

MAPA UPRAWNIEŃ ZAWODÓW MEDYCZNYCH

PIELĘGNIARKI I POŁOŻNE

Spis treści

1. Akty prawne.....	21
2. Akty prawne wydane w związku z pandemią Covid-19	22
3. Zawód pielęgniarki i położnej.....	23
4. Zakres zadań pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej i położnej podstawowej opieki zdrowotnej	26
5. Mapa uprawnień zawodu pielęgniarki i położnej.....	57

1. Akty prawne⁷⁹

- Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2022 r. poz. 551), (dalej: ustawa o zawodach pielęgniarki i położnej);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285 z późn. zm.), (dalej: ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej);
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2021 r. poz. 711 z późn. zm.), (dalej: ustawa o działalności leczniczej);
- Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 437), (dalej: Ustawa o służbie medycyny pracy);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.), (dalej: ustawa o pomocy społecznej);
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2021 r. poz. 75 z późn. zm.), (dalej: ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3);
- Ustawa z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 1977 z późn. zm.), (dalej: ustawa Prawo farmaceutyczne);
- Ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o publicznej służbie krwi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1749) (dalej: ustawa i publicznej służbie krwi);
- Ustawa z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (Dz. U. z 2021 r. poz. 1638 z późn. zm.), (dalej: ustawa o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi);
- Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2020 r. poz. 849 z późn. zm.), (dalej: ustawa o prawach pacjenta i RPP);
- Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2021 r. poz. 2053 z późn. zm.), (dalej: ustawa o Państwowym Ratownictwie Medycznym);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie zakresu zadań lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej i położnej podstawowej opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 2335), (dalej: rozporządzenie w sprawie zakresu zadań);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych udzielanych przez pielęgniarkę albo położną samodzielnie bez zlecenia lekarskiego (Dz. U. z 2017 r. poz. 497), (dalej: rozporządzenie w sprawie rodzaju świadczeń udzielanych samodzielnie),

---

⁷⁹ Stan prawny na dzień 23 marca 2022 r.

- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 18 stycznia 2018 r. w sprawie wykazu substancji czynnych zawartych w lekach, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych ordynowanych przez pielęgniarki i położne oraz wykazu badań diagnostycznych, na które mają prawo wystawiać skierowania pielęgniarki i położne (Dz. U. z 2018 r. poz. 299), (dalej: rozporządzenie w sprawie wykazu substancji czynnych oraz badań diagnostycznych);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 września 2011 r. w sprawie zadań służby medycyny pracy, których wykonywanie przez osoby niebędące lekarzami wymaga posiadania dodatkowych kwalifikacji (Dz. U. z 2011 r. Nr 206, poz. 1223), (dalej: rozporządzenie w sprawie dodatkowych kwalifikacji wymaganych w służbie medycyny pracy);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 lutego 2012 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących zabezpieczenia pod względem medycznym imprezy masowej (Dz. U. z 2012 r. poz. 181), (dalej: rozporządzenie w sprawie zabezpieczenia imprezy masowej);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 25 października 2016 r. w sprawie stażu adaptacyjnego dla cudzoziemców ubiegających się o przyznanie prawa wykonywania zawodu pielęgniarki lub położnej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1792), (dalej: rozporządzenie w sprawie stażu adaptacyjnego).

2. Akty prawne wydane w związku z pandemią Covid-19

- Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2021 r. poz. 2069 z późn. zm.), (dalej: ustawa o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi);
- Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2095 z późn. zm.), (dalej: ustawa o szczególnych rozwiązaniach związanych z Covid-19);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 lutego 2022 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. z 2022 r. poz. 473), (dalej: rozporządzenie w związku z wystąpieniem stanu epidemii);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 kwietnia 2021 r. w sprawie kwalifikacji osób przeprowadzających badania kwalifikacyjne i szczepienia ochronne przeciwko COVID-19 (Dz. U. z 2021 r. poz. 668 z późn. zm.), (dalej: rozporządzenie w sprawie kwalifikacji osób);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 lutego 2020 r. w sprawie zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2 (Dz. U. z 2020 r. poz. 325 z późn. zm.), (dalej: rozporządzenie w sprawie zakażenia SARS-CoV-2).

3. Zawód pielęgniarki i położnej

Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej stanowi, że zawody pielęgniarki i położnej są samodzielnymi zawodami medycznymi⁸⁰, a także stwierdza, że zawód pielęgniarki i położnej może wykonywać osoba posiadająca prawo wykonywania takiego zawodu⁸¹. Wykonywanie zawodu pielęgniarki polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych⁸² przede wszystkim w zakresie sprawowania opieki pielęgnacyjnej nad pacjentem⁸³. Podstawowe zadania osoby wykonującej zawód położnej polegają na sprawowaniu opieki nad kobietą w przebiegu ciąży⁸⁴.

Miejscami pracy pielęgniarki i położnej mogą być m.in.: szpitale, kliniki, przychodnie, poradnie specjalistyczne, ambulatoria, sanatoria i uzdrowiska, szkoły, przedszkola, żłobki, kluby dziecięce, domy dziecka, domy opieki społecznej, zakłady opiekuńczo-lecznicze, opieki paliatywno-hospicyjnej, zakłady karne, zakłady pracy chronionej i medycyny pracy, a także osoby prywatne oraz jednostki administracji publicznej, których działania obejmują nadzór nad ochroną zdrowia.

Wykonywanie zawodu pielęgniarki⁸⁵ polega na:

1. udzielaniu świadczeń zdrowotnych, w szczególności na:

- 1) rozpoznawaniu warunków i potrzeb zdrowotnych pacjenta;
- 2) rozpoznawaniu problemów pielęgnacyjnych pacjenta;
- 3) planowaniu i sprawowaniu opieki pielęgnacyjnej nad pacjentem;
- 4) samodzielnym udzielaniu w określonym zakresie świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych oraz medycznych czynności ratunkowych;
- 5) realizacji zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji;
- 6) orzekaniu o rodzaju i zakresie świadczeń opiekuńczo-pielęgnacyjnych;
- 7) edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia.

2. Za wykonywanie zawodu pielęgniarki uważa się również:

- 1) nauczanie zawodu pielęgniarki lub położnej, wykonywanie pracy na rzecz doskonalenia zawodowego pielęgniarek i położnych lub nauczanie innych zawodów medycznych, których programy kształcenia wymagają współudziału pielęgniarki lub położnej;
- 2) prowadzenie prac naukowo-badawczych w zakresie pielęgniarstwa;
- 3) kierowanie i zarządzanie zespołami pielęgniarek lub położnych;

---

⁸⁰ Art. 2 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej.

⁸¹ Art. 7 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej.

⁸² Pojęcie świadczeń zdrowotnych zdefiniowane zostało w ustawie o działalności leczniczej. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 10 powyższej ustawy działalność lecznicza polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, a świadczenia zdrowotne są to działania służące zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu lub poprawie zdrowia oraz inne działania medyczne wynikające z procesu leczenia bądź przepisów odrębnych regulujących zasady ich wykonywania.

⁸³ Art. 4 ust. 1 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej.

⁸⁴ Art. 5 ust. 1 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej.

⁸⁵ Art. 4 ust. 1 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej.

- 4) zatrudnienie w podmiocie leczniczym na stanowiskach administracyjnych, na których wykonuje się czynności związane z przygotowywaniem, organizowaniem lub nadzorem nad udzielaniem świadczeń opieki zdrowotnej;
- 5) zatrudnienie w podmiotach zobowiązanych do finansowania świadczeń opieki zdrowotnej ze środków publicznych⁸⁶ lub urzędach te podmioty obsługujących, w ramach którego wykonuje się czynności związane z przygotowywaniem, organizowaniem lub nadzorem nad udzielaniem świadczeń opieki zdrowotnej;
- 6) zatrudnienie w organach administracji publicznej, których zakres działania obejmuje nadzór nad ochroną zdrowia;
- 7) pełnienie służby na stanowiskach służbowych w Ministerstwie Obrony Narodowej oraz w jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej, na których wykonuje się czynności związane z ochroną zdrowia i opieką zdrowotną;
- 8) pełnienie służby na stanowiskach służbowych w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej i innych stanowiskach Służby Więziennej, na których wykonuje się czynności związane z przygotowywaniem, organizowaniem i nadzorem nad udzielaniem świadczeń opieki zdrowotnej przez podmiot leczniczy dla osób pozbawionych wolności;
- 9) zatrudnienie w domach pomocy społecznej określonych w przepisach o pomocy społecznej, z uwzględnieniem uprawnień zawodowych pielęgniarki określonych w ustawie;
- 10) zatrudnienie na stanowisku pielęgniarki w żłobku lub klubie dziecięcym⁸⁷;
- 11) sprawowanie funkcji z wyboru w organach samorządu pielęgniarek i położnych lub wykonywanie pracy na rzecz samorządu;
- 12) powołanie do pełnienia z wyboru funkcji związkowej poza zakładem pracy pielęgniarki, jeżeli z wyboru wynika obowiązek wykonywania tej funkcji w charakterze pracownika, albo pełnienie funkcji w zarządzie zakładowej organizacji związkowej, jeżeli z pełnieniem tej funkcji jest związane zwolnienie z obowiązku świadczenia pracy.

Wykonywanie zawodu **położnej**⁸⁸ polega na:

1. Udzielaniu świadczeń zdrowotnych, w szczególności na:

- 1) rozpoznawaniu ciąży, sprawowaniu opieki nad kobietą w przebiegu ciąży fizjologicznej, a także prowadzeniu w określonym zakresie badań niezbędnych w monitorowaniu ciąży fizjologicznej;
- 2) kierowaniu na badania konieczne do jak najwcześniejszego rozpoznania ciąży wysokiego ryzyka;
- 3) prowadzeniu porodu fizjologicznego oraz monitorowaniu płodu z wykorzystaniem aparatury medycznej;

---

⁸⁶ W rozumieniu przepisów ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej.

⁸⁷ O których mowa w ustawie o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

⁸⁸ Art. 5 ust. 1 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej.

- 4) przyjmowaniu porodów naturalnych, w przypadku konieczności także z nacięciem krocza, a w przypadkach nagłych także porodu z położenia miednicowego;
- 5) podejmowaniu koniecznych działań w sytuacjach nagłych, do czasu przybycia lekarza, w tym ręcznego wydobycia łożyska, a w razie potrzeby ręcznego zbadania macicy;
- 6) sprawowaniu opieki nad matką i noworodkiem oraz monitorowaniu przebiegu okresu poporodowego;
- 7) badaniu noworodków i opiece nad nimi oraz podejmowaniu w razie potrzeby wszelkich niezbędnych działań, w tym natychmiastowej reanimacji;
- 8) realizacji zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji;
- 9) samodzielnym udzielaniu w określonym zakresie świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych;
- 10) profilaktyce chorób kobiecych i patologii położniczych;
- 11) rozpoznawaniu u matki lub dziecka objawów nieprawidłowości wymagających skierowania do lekarza;
- 12) sprawowaniu opieki położniczo-ginekologicznej nad kobietą;
- 13) prowadzeniu działalności edukacyjno-zdrowotnej w zakresie:
  - a) przygotowania do życia w rodzinie, metod planowania rodziny oraz ochrony macierzyństwa i ojcostwa,
  - b) przygotowywania do rodzicielstwa oraz pełnego przygotowania do urodzenia dziecka, łącznie z poradnictwem na temat higieny i żywienia.

1a. W przypadku ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii wykonywanie zawodu położnej może polegać również na udzielaniu pacjentom świadczeń zdrowotnych w zakresie:

- 1) rozpoznawania warunków i potrzeb zdrowotnych;
- 2) rozpoznawania problemów pielęgnacyjnych;
- 3) planowania i sprawowania opieki pielęgnacyjnej;
- 4) samodzielnego udzielania w określonym zakresie świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych;
- 5) realizacji zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji;
- 6) edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia;

- zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami i umiejętnościami zawodowymi.

2. Za wykonywanie zawodu położnej uważa się również:

- 1) nauczanie zawodu położnej lub pielęgniarce, wykonywanie pracy na rzecz doskonalenia zawodowego położnych i pielęgniarek lub nauczanie innych zawodów medycznych, których programy kształcenia wymagają współudziału położnej lub pielęgniarce;
- 2) prowadzenie prac naukowo-badawczych w zakresie wykonywania zawodu położnej, w szczególności opieki nad kobietą, noworodkiem lub rodziną;
- 3) kierowanie i zarządzanie zespołami pielęgniarek lub położnych;

- 4) zatrudnienie w podmiocie leczniczym na stanowiskach administracyjnych, na których wykonuje się czynności związane z przygotowywaniem, organizowaniem lub nadzorem nad udzielaniem świadczeń opieki zdrowotnej;
- 5) zatrudnienie w podmiotach zobowiązanych do finansowania świadczeń opieki zdrowotnej ze środków publicznych⁸⁹ lub urzędach te podmioty obsługujących, w ramach którego wykonuje się czynności związane z przygotowywaniem, organizowaniem lub nadzorem nad udzielaniem świadczeń opieki zdrowotnej;
- 6) zatrudnienie w organach administracji publicznej, których zakres działania obejmuje nadzór nad ochroną zdrowia;
- 7) zatrudnienie w domach pomocy społecznej określonych w przepisach o pomocy społecznej, z uwzględnieniem uprawnień zawodowych położnej określonych w ustawie;
- 8) zatrudnienie na stanowisku położnej w żłobku lub klubie dziecięcym;
- 9) sprawowanie funkcji z wyboru w organach samorządu pielęgniarek i położnych lub wykonywanie pracy na rzecz samorządu;
- 10) powołanie do pełnienia z wyboru funkcji związkowej poza zakładem pracy położnej, jeżeli z wyboru wynika obowiązek wykonywania tej funkcji w charakterze pracownika, albo pełnienie funkcji w zarządzie zakładowej organizacji związkowej, jeżeli z pełnieniem tej funkcji jest związane zwolnienie z obowiązku świadczenia pracy.

4. Zakres zadań pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej i położnej podstawowej opieki zdrowotnej⁹⁰

4.1. Zakres zadań pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej, zwanej dalej „pielęgniarką POZ”

1. Zadania pielęgniarki POZ w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki chorób obejmują:
  - 1) rozpoznawanie, ocenę i zapobieganie zagrożeniom zdrowotnym u świadczeniobiorców;
  - 2) rozpoznawanie potrzeb pielęgnacyjnych i problemów zdrowotnych świadczeniobiorców;
  - 3) prowadzenie edukacji zdrowotnej;
  - 4) prowadzenie poradnictwa w zakresie zdrowego stylu życia;
  - 5) monitorowanie rozwoju dziecka;
  - 6) realizację programów zdrowotnych, programów polityki zdrowotnej i profilaktyki chorób;
  - 7) prowadzenie działań profilaktycznych u świadczeniobiorców z grup ryzyka zdrowotnego;
  - 8) organizowanie grup wsparcia;
  - 9) profilaktykę chorób wieku rozwojowego;

---

⁸⁹ W rozumieniu przepisów ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej.

⁹⁰ Załącznik nr 2 do rozporządzenia w sprawie zakresu zadań.

10) edukację w zakresie obowiązkowych i zalecanych szczepień ochronnych przeciw chorobom zakaźnym.

2. Zadania pielęgniarki POZ w zakresie świadczeń pielęgnacyjnych obejmują:

- 1) realizację opieki pielęgnacyjnej nad świadczeniobiorcą w różnych stanach zdrowia i choroby zgodnie z aktualną wiedzą medyczną i standardami opieki pielęgniarskiej;
- 2) wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych;
- 3) przygotowywanie i aktywizowanie do samoopieki i samopielęgnacji w chorobie i niepełnosprawności.

3. Zadania pielęgniarki POZ w zakresie świadczeń diagnostycznych obejmują:

- 1) przeprowadzanie wywiadów środowiskowych;
- 2) wykonywanie badania fizykalnego;
- 3) wykonywanie podstawowych parametrów życiowych i ich ocenę oraz interpretację;
- 4) ocenę stanu ogólnego świadczeniobiorcy oraz procesu jego zdrowienia;
- 5) ocenę jakości życia i wydolności psychofizycznej świadczeniobiorcy;
- 6) wykrywanie odchyłeń od normy rozwojowej;
- 7) wykonywanie testów diagnostycznych poza laboratorium przy wykorzystaniu zestawów i aparatury przeznaczonych do wykonywania oznaczeń w miejscu zamieszkania świadczeniobiorcy;
- 8) ocenę i monitorowanie bólu;
- 9) ocenę wydolności pielęgnacyjno-opiekuńczej rodziny;
- 10) pobieranie materiału do badań diagnostycznych;
- 11) wystawianie skierowań na wykonanie badań diagnostycznych, w tym medycznej diagnostyki laboratoryjnej, z wyjątkiem badań wymagających metod diagnostycznych i leczniczych stwarzających podwyższone ryzyko dla pacjenta⁹¹.

4. Zadania pielęgniarki POZ w zakresie świadczeń leczniczych obejmują:

- 1) udzielanie pierwszej pomocy w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego i w nagłych zachorowaniach, w tym prowadzenie resuscytacji krążeniowo-oddechowej;
- 2) podawanie leków różnymi drogami i technikami zleconymi przez lekarza, w tym wykonywanie iniekcji domięśniowych, dożylnych, podskórnych, śródskórnych oraz wykonywanie wlewów dożylnych;
- 3) zakładanie opatrunków na rany, odleżyny i oparzenia;
- 4) cewnikowanie pęcherza moczowego i usuwanie cewnika;
- 5) płukanie pęcherza moczowego;
- 6) wykonywanie wlewów lub wlewek doodbytniczych;

---

⁹¹ Zgodnie z wymogami art. 15a ust. 6 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej.

- 7) w porozumieniu z lekarzem wykonywanie zabiegów pielęgnacyjno-leczniczych w stomiach, przetokach i trudno gojących się ranach;
- 8) zdejmowanie szwów;
- 9) wykonywanie inhalacji;
- 10) wykonywanie zabiegów z zastosowaniem ciepła i zimna;
- 11) ustalanie diety w żywieniu przewlekle chorych;
- 12) dobór technik karmienia w zależności od stanu chorego;
- 13) doraźną modyfikację dawki leków przeciwbólowych, w uzgodnieniu z lekarzem i zgodnie z wykazem leków, do podawania których jest uprawniona pielęgniarka;
- 14) w ramach samodzielnego wykonywania świadczeń - ordynowanie leków zawierających określone substancje czynne, z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe, oraz środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w tym wystawianie na nie recept oraz ordynowanie określonych wyrobów medycznych, w tym wystawianie na nie zleceń albo recept⁹².
- 15) w ramach realizacji zleceń lekarskich - wystawianie recept na leki, z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyroby medyczne, niezbędne do kontynuacji leczenia, oraz wystawienie zleceń na wyroby medyczne⁹³.

5. Zadania pielęgniarki POZ w zakresie świadczeń rehabilitacyjnych obejmują:

- 1) rehabilitację przyłóżkową w celu zapobiegania powikłaniom wynikającym z procesu chorobowego i długotrwałego unieruchomienia;
- 2) usprawnianie ruchowe;
- 3) drenaż ułożeniowy, prowadzenie gimnastyki oddechowej;
- 4) ćwiczenia ogólnousprawniające;
- 5) ułożenie i przemieszczanie chorego w łóżku.

a. Zakres zadań położnej podstawowej opieki zdrowotnej, zwanej dalej „położną POZ”

1. Zadania położnej POZ w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki chorób obejmują:

- 1) edukację dotyczącą prozdrowotnego stylu życia kobiety;
- 2) edukację przedporodową;
- 3) poradnictwo w zakresie odżywiania w okresie ciąży i porożu;
- 4) poradnictwo w zakresie pielęgnacji i prawidłowego żywienia noworodka i niemowlęcia do 8. tygodnia życia;
- 5) poradnictwo laktacyjne i promowanie karmienia piersią;

⁹² Zgodnie z wymogami określonymi w art. 15a ust. 1 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej.

⁹³ Zgodnie z wymogami określonymi w art. 15a ust. 2 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej.

- 6) kształtowanie postaw rodzicielskich;
- 7) edukację i udzielanie porad w zakresie powrotu płodności po porodzie i metod regulacji płodności;
- 8) profilaktykę chorób ginekologicznych i patologii położniczych;
- 9) edukację kobiety we wszystkich okresach życia w zakresie prowadzenia samoobserwacji oraz podejmowania działań w celu wczesnego wykrywania i likwidacji czynników ryzyka nowotworowego;
- 10) edukację w zakresie zapobiegania zakażeniom HIV oraz chorobom przenoszonym drogą płciową;
- 11) profilaktykę chorób wieku rozwojowego;
- 12) edukację w zakresie obowiązkowych i zalecanych szczepień ochronnych przeciw chorobom zakaźnym.

2. Zadania położnej POZ w zakresie świadczeń pielęgnacyjnych obejmują:

- 1) planowanie, realizację i ocenę opieki pielęgnacyjnej nad:
  - a) kobietą w okresie ciąży, porodu i porożu,
  - b) noworodkiem i niemowlęciem do 8. tygodnia życia,
  - c) kobietą ze schorzeniami ginekologicznymi;
- 2) przygotowanie i wspieranie rodziny w opiece nad noworodkiem, niemowlęciem i kobietą;
- 3) przygotowanie kobiety do samoopieki i samopielęgnacji.

3. Zadania położnej POZ w zakresie świadczeń diagnostycznych obejmują:

- 1) przeprowadzanie wywiadu środowiskowego lub rodzinnego;
- 2) monitorowanie rozwoju ciąży fizjologicznej;
- 3) wykonywanie badania położniczego;
- 4) zwracanie uwagi na relację rodziny z noworodkiem i niemowlęciem do drugiego miesiąca życia;
- 5) ocenę stanu psychicznego kobiety w okresie ciąży i porożu, w tym ryzyka wystąpienia depresji poporodowej;
- 6) monitorowanie przebiegu porożu i rozwoju noworodka i niemowlęcia do 8. tygodnia życia;
- 7) obserwację i ocenę rozwoju psychoruchowego noworodka i niemowlęcia do 8. tygodnia życia oraz adaptacji do środowiska zewnętrznego;
- 8) wykonywanie pomiarów u kobiety i noworodka oraz ocenę tych pomiarów zgodnie z przepisami dotyczącymi standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej⁹⁴;
- 9) ocenę poziomu bilirubiny u noworodka w oparciu o topografię zażółcenia według schematu Kramera oraz pobieranie materiału do testów przesiewowych w kierunku wykrycia chorób metabolicznych;

---

⁹⁴ Wydany na podstawie art. 22 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej.

- 10) wykonywanie testów diagnostycznych poza laboratorium przy wykorzystaniu zestawów i aparatury przeznaczonych do wykonywania oznaczeń w miejscu zamieszkania świadczeniobiorcy;
- 11) pobieranie materiału do badań diagnostycznych;
- 12) wystawianie skierowań na wykonanie określonych badań diagnostycznych, w tym medycznej diagnostyki laboratoryjnej, z wyjątkiem badań wymagających metod diagnostycznych i leczniczych stwarzających podwyższone ryzyko dla pacjenta⁹⁵.

4. Zadania położnej POZ w zakresie świadczeń leczniczych obejmują:

- 1) udzielanie pierwszej pomocy w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego i w nagłych zachorowaniach, w tym prowadzenie resuscytacji krążeniowo-oddechowej;
- 2) udzielanie pomocy położniczej i neonatologicznej w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego do czasu przybycia lekarza;
- 3) przyjmowanie porodu nagłego w warunkach domowych;
- 4) zabezpieczenie naciętego lub pękniętego krocza;
- 5) udzielanie pomocy w okresie laktacji;
- 6) wykonywanie zabiegów leczniczych, w tym:
  - a) podawanie leków różnymi drogami i technikami zleconymi przez lekarza, w tym wykonywanie iniekcji domięśniowych, dożylnych, podskórnych i śródskórnych oraz wykonywanie wlewów dożylnych,
  - b) zdejmowanie szwów,
  - c) cewnikowanie pęcherza moczowego u kobiet, usuwanie cewnika, płukanie pęcherza moczowego,
  - d) wykonywanie wlewów lub wlewek doodbytnicznych,
  - e) płukanie pochwy,
  - f) leczenie i opatrywanie oparzeń, ran oraz odleżyn we współpracy z pielęgniarką POZ,
  - g) wykonywanie zabiegów z zastosowaniem ciepła i zimna;
- 7) ustalanie diety kobiety zgodnie z potrzebami;
- 8) doraźną modyfikację dawki leczniczej leku przeciwbólowego, w uzgodnieniu z lekarzem i zgodnie z wykazem leków, do podawania których jest uprawniona położna;
- 9) w ramach samodzielnego wykonywania świadczeń - ordynowanie leków zawierających określone substancje czynne, z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe, oraz środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w tym wystawianie na nie recept oraz ordynowanie określonych wyrobów medycznych, w tym wystawianie na nie zleceń albo recept⁹⁶;
- 10) w ramach realizacji zleceń lekarskich - wystawianie recept na leki, z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe,

---

⁹⁵ Zgodnie z wymogami art. 15a ust. 6 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej.

⁹⁶ Zgodnie z wymogami określonymi w art. 15a ust. 1 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej.

środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyroby medyczne, niezbędne do kontynuacji leczenia, oraz wystawienie zleceń na wyroby medyczne⁹⁷.

5. Zadania położnej POZ w zakresie świadczeń rehabilitacyjnych obejmują:

- 1) ćwiczenia usprawniające w ciąży, porożu i schorzeniach ginekologicznych;
- 2) wykonywanie drenażu ułożeniowego u kobiety;
- 3) prowadzenie gimnastyki oddechowej, relaksacyjnej i przygotowującej do porożu oraz w okresie porożu.

4.3. Warunki odmowy wykonania zlecenia lekarskiego lub innego świadczenia⁹⁸

Pielęgniarka i położna mogą odmówić wykonania zlecenia lekarskiego oraz wykonania innego świadczenia zdrowotnego niezgodnego z ich sumieniem lub z zakresem posiadanych kwalifikacji, podając niezwłocznie przyczynę odmowy na piśmie przełożonemu lub osobie zlecającej, chyba że zwłoka w jej udzieleniu mogłaby spowodować stan nagłego zagrożenia zdrowotnego.

W przypadku, odmowy pielęgniarka i położna mają obowiązek niezwłocznego uprzedzenia pacjenta lub jego przedstawiciela ustawowego bądź opiekuna faktycznego o takiej odmowie i wskazania realnych możliwości uzyskania tego świadczenia u innej pielęgniarki, położnej lub w podmiocie leczniczym.

W przypadku odstąpienia od realizacji świadczeń zdrowotnych z powodu odmowy pielęgniarka i położna mają obowiązek uzasadnić i odnotować ten fakt w dokumentacji medycznej.

4.4. Prawo wglądu do dokumentacji medycznej⁹⁹

Pielęgniarka i położna mają prawo wglądu do dokumentacji medycznej pacjenta oraz do uzyskania od lekarza pełnej informacji o stanie zdrowia pacjenta, rozpoznaniu, proponowanych metodach diagnostycznych, leczniczych, rehabilitacyjnych, zapobiegawczych i dających się przewidzieć następstwach podejmowanych działań, w zakresie niezbędnym do udzielanych przez siebie świadczeń zdrowotnych.

4.5. Warunki uczestnictwa w eksperymencie medycznym¹⁰⁰

Pielęgniarka i położna mają prawo do uzyskania pełnej informacji o celowości, planowanym przebiegu i dających się przewidzieć skutkach eksperymentu medycznego, w którym mają uczestniczyć. W przypadku uzasadnionych wątpliwości pielęgniarka i położna mogą odmówić uczestniczenia w eksperymencie, podając przełożonemu przyczynę odmowy na piśmie.

---

⁹⁷ Zgodnie z wymogami określonymi w art. 15a ust. 2 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej.

⁹⁸ Art. 12 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej.

⁹⁹ Art. 13 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej.

¹⁰⁰ Art. 14 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej.

4.6. Warunki wykonywania zaleceń lekarskich¹⁰¹

Pielęgniarka i położna wykonują zlecenia lekarskie zapisane w dokumentacji medycznej.

Zapis w dokumentacji medycznej, o którym mowa, nie dotyczy zleceń wykonywanych w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego.

W przypadku uzasadnionej wątpliwości pielęgniarka i położna mają prawo domagać się od lekarza, który wydał zlecenie, by uzasadnił potrzebę jego wykonania.

Pielęgniarka i położna mają prawo do samodzielnego orzekania o rodzaju i zakresie świadczeń opiekuńczo-pielęgnacyjnych wykonywanych na rzecz pacjenta niezdolnego do samodzielnej egzystencji i samoopieki.

4.7. Uprawnienie do samodzielnego ordynowania leków i wyrobów medycznych oraz do wystawiania recept¹⁰²

W ramach samodzielnego wykonywania świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych

- pielęgniarka i położna posiadające dyplom ukończenia studiów drugiego stopnia na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo,

- pielęgniarka i położna posiadające tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa mają prawo samodzielnie:

- ordynować leki zawierające określone substancje czynne, z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe, oraz środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w tym wystawiać na nie recepty,

- ordynować określone wyroby medyczne, w tym wystawiać na nie zlecenia albo recepty

- jeżeli ukończyły kurs specjalistyczny w tym zakresie.

W przypadku leków określonych w wykazach¹⁰³, uprawniona pielęgniarka i położna wystawiając receptę, może przyjąć jako zakres zarejestrowanych wskazań wskazania określone dla wszystkich odpowiedników refundowanych w ramach tej kategorii dostępności refundacyjnej.

W ramach realizacji zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji

---

¹⁰¹ Art. 15 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej.

¹⁰² Art. 15a ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej.

¹⁰³ Wykazy, o których mowa w art. 37 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 463), objętych refundacją w ramach kategorii dostępności refundacyjnej określonej w art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. a tej ustawy, dla których istnieją refundowane odpowiedniki.

- **pielęgniarka i położna posiadające dyplom ukończenia studiów co najmniej pierwszego stopnia na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo**
- **pielęgniarka i położna posiadające tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa** mają prawo wystawiać:

- recepty na leki, z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyroby medyczne, niezbędne do kontynuacji leczenia, jeżeli ukończyły kurs specjalistyczny w tym zakresie;
- zlecenia na wyroby medyczne.

Pielęgniarka i położna **posiadające tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa lub dyplom ukończenia studiów co najmniej pierwszego stopnia na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo** mają prawo wystawiać skierowania na wykonanie określonych badań diagnostycznych, w tym medycznej diagnostyki laboratoryjnej, z wyjątkiem badań wymagających metod diagnostycznych i leczniczych stwarzających podwyższone ryzyko dla pacjenta.

4.8. Uprawnienia pielęgniarek i położnych dotyczące wystawiania recept

Pielęgniarka i położna może przepisać dla jednego pacjenta jednorazowo maksymalnie¹⁰⁴:

- 1) ilość produktu leczniczego, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego, lub wyrobu medycznego niezbędną pacjentowi do 120-dniowego okresu stosowania wyliczonego na podstawie określonego na receptce sposobu dawkowania;
- 2) ilość produktu leczniczego antykoncepcyjnego przeznaczoną do 60-dniowego stosowania - wyłącznie w ramach kontynuacji zlecenia lekarskiego.

W przypadku recepty w postaci elektronicznej¹⁰⁵ pielęgniarka i położna może przepisać dla jednego pacjenta jednorazowo maksymalnie ilość produktu leczniczego, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyrobu medycznego niezbędną pacjentowi do 180-dniowego okresu stosowania wyliczonego na podstawie określonego na receptce sposobu dawkowania, w tym w przypadku produktu leczniczego antykoncepcyjnego wyłącznie w ramach kontynuacji zlecenia lekarskiego.

Pielęgniarka i położna może wystawić do 4 recept na następujące po sobie okresy stosowania nieprzekraczające łącznie 120 dni¹⁰⁶ (nie stosuje się w przypadku recepty w postaci elektronicznej).

---

¹⁰⁴ Art. 96a ust. 4 ustawy Prawo Farmaceutyczne.

¹⁰⁵ Art. 96a ust. 4a ustawy Prawo Farmaceutyczne.

¹⁰⁶ Art. 96a ust. 5 ustawy Prawo Farmaceutyczne.

4.9. Zatrudnianie dodatkowych osób w przypadku wykonywania indywidualnej praktyki¹⁰⁷

Pielęgniarka lub położna wykonująca indywidualną praktykę lub indywidualną specjalistyczną praktykę może zatrudniać osoby niebędące pielęgniarkami lub położnymi do wykonywania czynności pomocniczych (współpracy).

4.10. Uprawnienia do udzielania przez pielęgniarkę albo położną świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych samodzielnie bez zlecenia lekarskiego

Pielęgniarka jest uprawniona do wykonywania samodzielnie bez zlecenia lekarskiego¹⁰⁸:

1) świadczeń zapobiegawczych obejmujących:

a) psychoedukację pacjentów z zaburzeniami psychicznymi i uzależnieniami oraz ich rodzin, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny w tym zakresie lub kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego, lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego, lub posiada tytuł magistra pielęgniarstwa,

b) prowadzenie edukacji osób chorych na cukrzycę i ich rodzin, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub kurs kwalifikacyjny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu, lub posiada tytuł magistra pielęgniarstwa;

2) świadczeń diagnostycznych obejmujących:

a) wykonywanie badania fizykalnego, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa uzyskany po 2001 r., lub ukończyła studia pierwszego stopnia na kierunku pielęgniarstwo, które rozpoczęły się w roku akademickim 2012/2013, lub posiada zaświadczenie o ukończeniu kursu z zakresu badania fizykalnego Advanced Physical Assessment,

b) wykonywanie standardowego, spoczynkowego badania elektrokardiograficznego i rozpoznanie cech elektrokardiograficznych stanów chorobowych w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny w tym zakresie,

c) wykonywanie gazometrii z krwi tętniczej pobranej przez kaniulę założoną uprzednio przez lekarza w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego, jeżeli ukończyła kurs kwalifikacyjny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu,

d) ocenę i monitorowanie poziomu znieczulenia pacjenta oraz poziomu zwiotczenia w trakcie znieczulenia ogólnego, jeżeli ukończyła kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa

---

¹⁰⁷ Art. 20 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej.

¹⁰⁸ § 3 rozporządzenia w sprawie rodzaju świadczeń udzielanych samodzielnie.

anestezjologicznego i intensywnej opieki lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa anestezjologicznego i intensywnej opieki;

3) świadczeń leczniczych obejmujących:

a) dobór sposobów leczenia ran, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub kurs kwalifikacyjny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu, lub posiada tytuł magistra pielęgniarstwa,

b) doraźną modyfikację dawki leczniczej produktu leczniczego przeciwbólowego i produktów leczniczych stosowanych w celu łagodzenia bólu u osób objętych opieką paliatywną, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub kurs kwalifikacyjny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu,

c) przygotowanie pacjenta leczonego metodami: Ciągła Ambulatoryjna Dializa Otrzewnowa (CADO), Automatyczna Dializa Otrzewnowa (ADO) i hemodializa oraz hiperalimentacja oraz jego rodziny - do współudziału w prowadzonym leczeniu, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub kurs kwalifikacyjny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu, lub posiada tytuł magistra pielęgniarstwa,

d) wykonywanie intubacji dotchawiczej w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego, jeżeli ukończyła kurs kwalifikacyjny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu,

e) podawanie produktów krwiopochodnych, rekombinowanych koncentratów czynników krzepnięcia oraz desmopresyny, w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego;

4) świadczeń rehabilitacyjnych obejmujących rehabilitację pacjentów z zaburzeniami psychicznymi, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny w tym zakresie lub kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu, lub posiada tytuł magistra pielęgniarstwa.

Pielęgniarka systemu¹⁰⁹ jest uprawniona do wykonywania samodzielnie bez zlecenia lekarskiego medycznych czynności ratunkowych obejmujących¹¹⁰:

1) ocenę stanu pacjenta;

2) układanie pacjenta w pozycji właściwej dla stanu pacjenta lub odniesionych obrażeń;

¹⁰⁹ Pielęgniarka posiadająca tytuł specjalisty lub specjalizującą się w dziedzinie pielęgniarstwa ratunkowego, anestezjologii i intensywnej opieki, chirurgii, kardiologii, pediatrii, a także pielęgniarkę posiadającą ukończony kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa ratunkowego, anestezjologii i intensywnej opieki, chirurgii, kardiologii, pediatrii oraz posiadającą co najmniej 3-letni staż pracy w oddziałach tych specjalności, oddziałach pomocy doraźnej, izbach przyjęć lub pogotowiu ratunkowym.

¹¹⁰ § 4 rozporządzenia w sprawie rodzaju świadczeń udzielanych samodzielnie.

- 3) podjęcie i prowadzenie podstawowej i zaawansowanej resuscytacji krążeniowo-oddechowej zgodnie z aktualną wiedzą medyczną;
- 4) bezprzyrządowe przywracanie drożności dróg oddechowych;
- 5) przyrządowe przywracanie i zabezpieczanie drożności dróg oddechowych z zastosowaniem w szczególności:
  - a) rurki ustno-gardłowej,
  - b) rurki nosowo-gardłowej,
  - c) przyrządów nadgłośniowych,
  - d) konikopunkcji, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub kurs kwalifikacyjny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu;
- 6) odsysanie dróg oddechowych;
- 7) podjęcie tlenoterapii czynnej lub wspomaganie oddechu lub sztucznej wentylacji płuc metodami bezprzyrządowymi i przyrządowymi, z użyciem tlenu lub powietrza, w tym z użyciem respiratora;
- 8) wykonywanie intubacji dotchawiczej lub prowadzenie wentylacji nieinwazyjnej w nagłym zatrzymaniu krążenia;
- 9) wykonywanie defibrylacji manualnej na podstawie EKG lub zapisu kardiomonitora;
- 10) wykonywanie defibrylacji zautomatyzowanej;
- 11) wykonywanie przezskórnej elektrostymulacji serca w bradyarytmiach, w przypadku pacjentów niestabilnych hemodynamicznie;
- 12) wykonywanie kardiowersji w tachyarytmiach, w przypadku pacjentów niestabilnych hemodynamicznie;
- 13) wykonywanie i ocena zapisu EKG;
- 14) monitorowanie czynności układu oddechowego;
- 15) monitorowanie czynności układu krążenia metodami nieinwazyjnymi;
- 16) wykonywanie kaniulacji żył obwodowych oraz żyły szyjnej zewnętrznej;
- 17) wykonywanie dojścia doszypikowego przy użyciu gotowego zestawu, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub kurs kwalifikacyjny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu;
- 18) podawanie produktów leczniczych drogą dożylną, domięśniową, podskórną, doustną, podjęzykową, wziewną, dotchawiczą, doodbytniczą oraz doszypikową (w przypadku podawania produktów leczniczych drogą doszypikową, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub kurs kwalifikacyjny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu);
- 19) odbarczenie odmy prężnej drogą nakłucia jamy opłucnowej, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub kurs kwalifikacyjny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu;
- 20) oznaczanie parametrów krytycznych z użyciem dostępnego sprzętu;

- 21) opatrywanie ran;
- 22) tamowanie krwawień zewnętrznych;
- 23) unieruchamianie złamań, zwichnięć i skręceń;
- 24) unieruchamianie kręgosłupa ze szczególnym uwzględnieniem odcinka szyjnego;
- 25) przyjęcie porodu;
- 26) wykonywanie segregacji medycznej pierwotnej i wtórnej;
- 27) przygotowanie pacjenta do transportu i opieka medyczna podczas transportu;
- 28) wykonywanie pomiaru temperatury głębokiej;
- 29) podawanie pacjentowi produktów leczniczych zamieszczonych w wykazie stanowiącym załącznik nr 1 do rozporządzenia;
- 30) podawanie produktów krwiopochodnych, rekombinowanych koncentratów czynników krzepnięcia oraz desmopresyny, w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego.

Pielęgniarka zatrudniona lub pełniąca służbę w podmiotach leczniczych będących jednostkami budżetowymi, dla których podmiotem tworzącym jest Minister Obrony Narodowej, i jednostkami wojskowymi jest uprawniona do wykonywania samodzielnie bez zlecenia lekarskiego świadczeń zapobiegawczych i leczniczych obejmujących¹¹¹:

- 1) wykonanie konikotomii;
- 2) wykonanie intubacji dotchawicznej w laryngoskopii bezpośredniej przez usta lub przez nos, z użyciem lub bez użycia środków zwiotczających oraz prowadzenie wentylacji zastępczej w zależności od wskazań terapeutycznych;
- 3) wykonanie drobnych zabiegów chirurgicznych;
- 4) wykonanie fasciotomii ratunkowej;
- 5) wykonanie blokady obwodowej nerwów kończyn;
- 6) wykonanie badania USG u pacjenta urazowego;
- 7) odbarczenie tamponady osierdzia u pacjenta urazowego;
- 8) wykonanie drenażu jamy opłucnowej ze wskazań życiowych;
- 9) tamowanie krwotoków z użyciem środków hemostatycznych oraz opasek zaciskowych;
- 10) płukanie żołądka, po zabezpieczeniu drożności dróg oddechowych;
- 11) podawanie krwi, składników krwi i preparatów krwiozastępczych pacjentom z objawami wstrząsu hipowolemicznego, jeżeli ukończyła szkolenie tego z zakresu;
- 12) ocenę prezentowanych przez pacjenta symptomów zaburzeń zachowania lub zaburzeń psychicznych ze szczególnym uwzględnieniem symptomów reakcji na ciężki stres (zaburzenia nerwicowe związane ze stresem), w związku z procesem diagnostyczno-leczniczym;
- 13) podejmowanie czynności w ramach osłony epidemiologicznej i epizootycznej stanów osobowych wojsk oraz w zakresie medycznej ochrony przed czynnikami chemicznymi,

---

¹¹¹ § 6 rozporządzenia w sprawie rodzaju świadczeń udzielanych samodzielnie.

biologicznymi, radiologicznymi, nuklearnymi (Chemical Biological Radiological Nuclear - CBRN), według obowiązujących instrukcji i standardów;

14) podawanie produktów leczniczych oznaczonych symbolem OTC, wyrobów medycznych i wyposażenia wyrobów medycznych, wydawanych bezpłatnie¹¹², leków w autostrzykawkach stanowiących indywidualne wyposażenie żołnierza oraz produktów leczniczych zamieszczonych w załączonym wykazie¹¹³ stanowiącym załącznik nr 2 do rozporządzenia.

Położna jest uprawniona do wykonywania samodzielnie bez zlecenia lekarskiego¹¹⁴:

1) świadczeń diagnostycznych obejmujących:

a) wykonywanie badania fizykalnego, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa uzyskany po 2001 r., lub posiada dyplom ukończenia studiów pierwszego stopnia na kierunku położnictwo, które rozpoczęły się w roku akademickim 2012/2013, lub posiada zaświadczenie o ukończeniu kursu z zakresu badania fizykalnego Advanced Physical Assessment,

b) wykonywanie standardowego, spoczynkowego badania elektrokardiograficznego i rozpoznanie cech elektrokardiograficznych stanów chorobowych w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny w tym zakresie,

c) wykonywanie gazometrii z krwi tętniczej pobranej przez kaniulę założoną uprzednio przez lekarza w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego, jeżeli ukończyła kurs kwalifikacyjny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu;

2) świadczeń leczniczych obejmujących:

a) dobór sposobów leczenia ran, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub kurs kwalifikacyjny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu, lub posiada tytuł magistra położnictwa,

b) wykonywanie intubacji dotchawiczej w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego, jeżeli ukończyła kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa anestezjologicznego i intensywnej opieki w położnictwie i ginekologii,

c) podawanie produktów krwiopochodnych, rekombinowanych koncentratów czynników krzepnięcia oraz desmopresyny, w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego,

d) modyfikacja doraźnie dawki leku przeciwbólowego, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu.

---

¹¹² Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 19 października 2012 r. w sprawie wykazu produktów leczniczych oznaczonych symbolem OTC, wyrobów medycznych i wyposażenia wyrobów medycznych wydawanych bezpłatnie (Dz.U. z 2012 r. poz. 1266).

¹¹³ Załącznik nr 2 do rozporządzenia w sprawie rodzaju świadczeń udzielanych samodzielnie.

¹¹⁴ § 7 rozporządzenia w sprawie rodzaju świadczeń udzielanych samodzielnie.

Pielęgniarka i położna wykonująca zawód w podmiocie leczniczym informuje bez zbędnej zwłoki lekarza, pod opieką którego znajduje się pacjent, o samodzielnym wykonaniu u tego pacjenta, bez zlecenia lekarskiego, świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych oraz o podanych produktach leczniczych i wykonanych badaniach¹¹⁵.

Pielęgniarka i położna może pobierać do celów diagnostycznych bez zlecenia lekarskiego¹¹⁶ każdy rodzaj materiału do badania, którego pobieranie wynika z uprawnień zawodowych nabytych w ramach kształcenia przeddyplomowego i podyplomowego, w szczególności krew żylną, mocz, ślinę, kał, włosy, wyskrobiny z paznokci, wymaz z górnych dróg oddechowych, wymaz z rany, wymaz z dróg moczowych i narządów płciowych, wymaz z odbytu, wymaz z oka, wymaz z policzka i wymazy cytologiczne.

4.11. Wykaz produktów leczniczych podawanych pacjentowi przez pielęgniarkę systemu w ramach wykonywania medycznych czynności ratunkowych¹¹⁷

Lp.	Nazwa powszechnie stosowana (nazwa w języku polskim)	Postać
1	Acidum acetylsalicylicum (Kwas acetylosalicylowy)	tabletki
2	Adenosinum (Adenozyna)	roztwór do wstrzykiwań
3	Amiodaroni hydrochloridum (Amiodaronu chlorowodorek)	roztwór do wstrzykiwań
4	Atropini sulfas (Atropiny siarczan)	roztwór do wstrzykiwań
5	Isosorbidi mononitras (Izosorbidu monoazotan)	tabletki
6	Budesonidum (Budezonid)	zawiesina do nebulizacji
7	Captoprilum (Kaptopryl)	tabletki
8	Clemastinum (Klemastyna)	roztwór do wstrzykiwań
9	Clonazepamum (Klonazepam)	roztwór do wstrzykiwań
10	Clopidogrelum (Klopidogrel) (po teletransmisji EKG i konsultacji z lekarzem oceniającym zapis EKG)	tabletki
11	Dexamethasoni phosphas (Deksametazonu fosforan)	roztwór do wstrzykiwań
12	Diazepamum (Diazepam)	tabletki, roztwór do wstrzykiwań, wlewka doodbytnicza
13	Drotaverini hydrochloridum (Drotaweryny chlorowodorek)	roztwór do wstrzykiwań

¹¹⁵ § 8 rozporządzenia w sprawie rodzaju świadczeń udzielanych samodzielnie.

¹¹⁶ § 11 rozporządzenia w sprawie rodzaju świadczeń udzielanych samodzielnie.

¹¹⁷ Załącznik nr 1 do rozporządzenia w sprawie rodzaju świadczeń udzielanych samodzielnie.

Lp.	Nazwa powszechnie stosowana (nazwa w języku polskim)	Postać
14	Epinephrinum (Epinefryna)	roztwór do wstrzykiwań
15	Fentanylum (Fentanyl)	roztwór do wstrzykiwań
16	Flumazenilum (Flumazenil)	roztwór do wstrzykiwań
17	Furosemidum (Furosemid)	roztwór do wstrzykiwań
18	Glyceroli trinitras (Glicerolu triazotan)	tabletki, aerozol do stosowania podjęzykowego
19	Glucagoni hydrochloridum (Glukagonu chlorowodorek)	roztwór do wstrzykiwań
20	Glucosum 5% (Glukoza 5%)	roztwór do wlewu dożylnego
21	Glucosum 20% (Glukoza 20%)	roztwór do wstrzykiwań
22	Heparinum natricum (Heparyna sodowa)	roztwór do wstrzykiwań
23	Hydrocortisonum (Hydrokortyzon)	roztwór do wstrzykiwań
24	Hydroxyzinum (Hydroksyzyna)	tabletki, roztwór do wstrzykiwań
25	Ibuprofenum (Ibuprofen)	tabletki
26	Ketoprofenum (Ketoprofen)	tabletki, roztwór do wstrzykiwań
27	Lidocaini hydrochloridum (Lidokainy chlorowodorek)	roztwór do wstrzykiwań, żel
28	Magnesii sulfas (Magnezu siarczan)	roztwór do wstrzykiwań
29	Mannitolum - 15% (Mannitol - 15%)	roztwór do wlewu dożylnego
30	Metamizolum natricum (Metamizol sodowy)	roztwór do wstrzykiwań
31	Metoclopramidum (Metoklopramid)	roztwór do wstrzykiwań
32	Metoprololi tartras (Metoprololu winian)	roztwór do wstrzykiwań
33	Midazolamum (Midazolam)	roztwór do wstrzykiwań
34	Morphini sulfas (Morfiny siarczan)	roztwór do wstrzykiwań
35	Naloxoni hydrochloridum (Naloksonu chlorowodorek)	roztwór do wstrzykiwań
36	Natrii chloridum 0,9% (Sodu chlorek 0,9%)	roztwór do wlewu dożylnego
37	Natrii hydrogenocarbonas 8,4% (Sodu wodorowęglan 8,4%)	roztwór do wstrzykiwań
38	Papaverini hydrochloridum (Papaweryny chlorowodorek)	roztwór do wstrzykiwań
39	Paracetamolum (Paracetamol)	czopki, tabletki, roztwór do wstrzykiwań

Lp.	Nazwa powszechnie stosowana (nazwa w języku polskim)	Postać
40	Płyn fizjologiczny wieloelektrolitowy izotoniczny	roztwór do wlewu dożylnego
41	Płyny koloidowe niewymagające pobierania przed iniekcją krwi na grupę oraz próby krzyżowej (skrobia hydroksyetylowana, żelatyna modyfikowana)	roztwór do wlewu dożylnego
42	Salbutamolium (Salbutamol)	roztwór do wstrzykiwań, roztwór do nebulizacji
43	Solutio Ringeri/zbilansowany roztwór elektrolitowy	roztwór do wlewu dożylnego
44	Thiethylperazinum (Tietylperazyna)	czopki, roztwór do wstrzykiwań
45	Ticagrelorum (Tikagrelor) (po teletransmisji EKG i konsultacji z lekarzem oceniającym zapis EKG)	tabletki
46	Oxygenium medicinalis (Tlen medyczny)	gaz
47	Urapidilum (Urapidyl)	roztwór do wstrzykiwań

4.12. Wykaz produktów leczniczych podawanych pacjentowi przez pielęgniarki zatrudnione lub pełniące służbę w podmiotach leczniczych będących jednostkami budżetowymi, dla których podmiotem tworzącym jest Minister Obrony Narodowej, i jednostkami wojskowymi w warunkach sytuacji kryzysowych i przy zabezpieczeniu medycznym działań jednostek podległych Ministrowi Obrony Narodowej¹¹⁸

Lp.	Nazwa powszechnie stosowana (nazwa w języku polskim)	Postać
1	Acidum tranexamicum (Kwas traneksamowy)	roztwór do wstrzykiwań
2	Amoxicillinum + Acidum clavulanicum (Amoksycylina)	roztwór do wstrzykiwań
3	Ciprofloxacinum (Ciprofloksacyna)	roztwór do wstrzykiwań
4	Clindamycinum (Klindamycyna)	roztwór do wstrzykiwań
5	Cefotetan (Cefotetan)	roztwór do wstrzykiwań
6	Cloxacillinum (Kloksacylina)	roztwór do wstrzykiwań
7	Etomidate (Etomidat)	roztwór do wstrzykiwań

¹¹⁸ Załącznik nr 2 do rozporządzenia w sprawie rodzaju świadczeń udzielanych samodzielnie.

Lp.	Nazwa powszechnie stosowana (nazwa w języku polskim)	Postać
8	Ertapenem (Ertapenem)	roztwór do wstrzykiwań
9	Fentanylum (Fentanyl)	doustna - lizak
10	Ketaminum (Ketamina)	roztwór do wstrzykiwań
11	Mannitolum (Mannitol - 5%, 10%, 20%)	roztwór do wlewu dożylnego
12	Moxifloxacin (Moksyflokscyna)	tabletki
13	Neostigmine methilsulphate (Neostygmina)	roztwór do wstrzykiwań
14	Propofol (Propofol)	roztwór do wstrzykiwań
15	Vecuronium bromide (Wekuronium)	roztwór do wstrzykiwań
16	Suxamethonii chloridum (chlorsuccilin) (Sukcynocholina)	roztwór do wstrzykiwań
17	Bacitracinum (Bacytracyna)	krople do oczu
18	Proxymetacaine hydrochloride (Proksymetakaina)	krople do oczu
19	Sulfacetamidum natricum (Sulfacetamid)	krople do oczu

4.13. Wykaz produktów leczniczych, do stosowania których są uprawnione pielęgniarki i położne samodzielnie bez zlecenia lekarskiego¹¹⁹

Lp.	Nazwa powszechnie stosowana (nazwa w języku polskim)	Postać
1	Acidum acetylsalicylicum (Kwas acetylosalicylowy)	tabletki
2	Budesonidum (Budezonid)	zawiesina do nebulizacji
3	Captoprilum (Kaptopryl)	tabletki
4	Clemastinum (Klemastyna)	tabletki, syrop

¹¹⁹ Załącznik nr 3 do rozporządzenia w sprawie rodzaju świadczeń udzielanych samodzielnie.

Lp.	Nazwa powszechnie stosowana (nazwa w języku polskim)	Postać
5	Drotaverini hydrochloridum (Drotaweryny chlorowodorek)	tabletki, czopki, roztwór do wstrzykiwań
6	Furosemidum (Furosemid)	tabletki
7	Glyceroli trinitras (Glicerolu triazotan)	tabletki, aerosol do stosowania podjęzykowego
8	Glucagoni hydrochloridum (Glukagonu chlorowodorek)	roztwór do wstrzykiwań
9	Glucosum 5% (Glukoza 5%)	roztwór do wlewu dożylnego
10	Glucosum 20% (Glukoza 20%)	roztwór do wstrzykiwań
11	Hydrocortisonum (Hydrokortyzon)	roztwór do wstrzykiwań, krem, maść
12	Hydroxyzinum (Hydroksyzyna)	tabletki, syrop
13	Hyoscini butylbromidum (Hioscyny butylobromek)*	tabletki, czopki
14	Ibuprofenum (Ibuprofen)	tabletki
15	Ketoprofenum (Ketoprofen)	tabletki
16	Lidocaini hydrochloridum (Lidokainy chlorowodorek)	żel, aerosol, roztwór do wstrzykiwań*
17	Loperamidi hydrochloridum (Loperamidu chlorowodorek)	tabletki
18	Magnesii sulfas (Magnezu siarczan)	roztwór do wstrzykiwań
19	Metamizolum natricum (Metamizol sodowy)	tabletki, czopki
20	Metamizolum natricum + Papaverinum + Atropinum (Metamizol sodowy + Papaweryna + Atropina)	czopki
21	Metoclopramidum (Metoklopramid)	tabletki
22	Metoprololi tartras (Metoprololu winian)	tabletki
23	Natrii chloridum 0,9% (Sodu chlorek 0,9%)	roztwór do wlewu dożylnego
24	Papaverini hydrochloridum (Papaweryny chlorowodorek)	roztwór do wstrzykiwań

Lp.	Nazwa powszechnie stosowana (nazwa w języku polskim)	Postać
25	Paracetamolium (Paracetamol)	czopki, tabletki, roztwór do wstrzykiwań
26	Płyn fizjologiczny wieloelektrolitowy izotoniczny	roztwór do wlewu dożylnego
27	Salbutamolium (Salbutamol)	roztwór do nebulizacji
28	Suppositoria Glyceroli (Czopki glicerolowe)	czopki
29	Solutio Ringeri/zbilansowany roztwór elektrolitowy	roztwór do wlewu dożylnego
30	Thiethylperazinum (Tietylperazylna)	czopki, tabletki
31	Oxygenium medicinalis (Tlen medyczny)	gaz
32	Epinephrinum (Epinefryna)	roztwór do wstrzykiwań
33	Produkty lecznicze oznaczone symbolem OTC	wszystkie dostępne

* Dotyczy położnej.

4.14. Wykaz środków pomocniczych, do stosowania których są uprawnione pielęgniarki i położne samodzielnie bez zlecenia lekarskiego¹²⁰

Lp.	Nazwa środka pomocniczego
1	Zestawy infuzyjne do osobistej pompy insulinowej
2	Cewniki jednorazowe do odsysania górnych dróg oddechowych
3	Cewniki zewnętrzne
4	Cewniki urologiczne
5	Cewniki jednorazowe urologiczne lub hydrofilowe cewniki urologiczne
6	Worki do zbiórki moczu z odpływem
7	Worki do zbiórki moczu w przypadku nefrostomii
8	Worki stomijne samoprzylepne jednorazowego użycia w systemie jednoczęściowym lub worki i płytki w systemie dwuczęściowym lub inny sprzęt stomijny
9	Środki absorpcyjne (pieluchomajtki, pieluchy anatomiczne, majtki chłonne, podkłady, wkłady anatomiczne)
10	Pończochy kikutowe kończyn górnych i dolnych
11	Majteczki po wyluszczeniu lub w przypadku wrodzonego braku w stawie biodrowym
12	Poduszka przeciwodleżynowa pneumatyczna
13	Materac przeciwodleżynowy
14	Opatrunki (emplastrii)

¹²⁰ Załącznik nr 4 do rozporządzenia w sprawie rodzaju świadczeń udzielanych samodzielnie.

Lp.	Nazwa środka pomocniczego
15	Paski diagnostyczne do oznaczania glukozy we krwi
16	Nebulizator (generator aerozolu)
17	Maska tlenowa

4.15. Wykaz produktów leczniczych podawanych pacjentowi przez położną bez zlecenia lekarskiego w przypadku braku możliwości interwencji lekarskiej, gdy zwłoka w ich podaniu mogłaby spowodować stan nagłego zagrożenia życia lub zdrowia matki lub dziecka¹²¹

Lp.	Nazwa powszechnie stosowana (nazwa w języku polskim)	Postać
1	Demoxytocinum (Demoksytocyna)	tabletki
2	Drotaverini hydrochloridum (Drotaweryny chlorowodorek)	tabletki, roztwór do wstrzykiwań
3	Hyoscini butylbromidum (Hioscyny butylobromek)	roztwór do wstrzykiwań, tabletki, czopki
4	Magnesii sulfas (Magnezu siarczan)	roztwór do wstrzykiwań
5	Methylergometrini maleas (Metyloergometryny maleinian)	roztwór do wstrzykiwań
6	Oxytocinum (Oksytocyna)	roztwór do wlewu dożylnego, roztwór do wstrzykiwań
7	Papaverini hydrochloridum (Papaweryny chlorowodorek)	roztwór do wstrzykiwań

4.16. Wykaz badań diagnostycznych do samodzielnego przeprowadzania przez pielęgniarkę i położną¹²²

Lp.	Nazwa badania diagnostycznego
1	Badania przeprowadzane z zastosowaniem analizatorów: - morfologia krwi obwodowej z wzorem odsetkowym i płytkami krwi, - sód, - potas, - wapń, - kreatynina, - glukoza, - mleczań, - czas protrombinowy (INR),

¹²¹ Załącznik nr 5 do rozporządzenia w sprawie rodzaju świadczeń udzielanych samodzielnie.

¹²² Załącznik nr 6 do rozporządzenia w sprawie rodzaju świadczeń udzielanych samodzielnie.

Lp.	Nazwa badania diagnostycznego
	- TSH, - gazometria z krwi żyłnej, - gazometria z krwi włóścikowej
2	Badania przeprowadzane za pomocą szybkich testów diagnostycznych: - białko C-reaktywne (CRP), - troponina, - hemoglobina glikowana (HbA1c), - badanie moczu (białko, ciała ketonowe, cukier, test ciążowy)
3	Badania przeprowadzane z zastosowaniem innych urządzeń pomiarowych: - przeskórny pomiar bilirubiny, - pomiar glikemii za pomocą glukometru

4.17. Wykaz substancji czynnych zawartych w lekach, które mogą być ordynowane przez pielęgniarki i położne (posiadające dyplom ukończenia studiów drugiego stopnia na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo oraz pielęgniarka i położna posiadające tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa) oraz na które pielęgniarki i położne mają prawo wystawiać recepty¹²³

Lp.	Grupa leków	Substancje czynne	Postać i droga podania
1	leki przeciwwymiotne	1. Ondansetronum	wszystkie dostępne postacie
		2. Aprepitantum	wszystkie dostępne postacie
		3. Thiethylperazinum	wszystkie dostępne postacie
2	leki przeciwzakaźne do stosowania miejscowego	1. Nystatinum	postacie do podawania na skórę i błony śluzowe
		2. Metronidazolium	postacie na skórę i błony śluzowe
3	ginekologiczne leki przeciwzakaźne	1. Nystatinum	postacie do podawania dopochwowego
		2. Natamycinum	postacie do podawania dopochwowego
		3. Clotrimazolium	postacie do podawania dopochwowego
		4. Metronidazolium	postacie do podawania dopochwowego
4	leki stosowane w niedokrwistości	Acidum Folicum	postacie do podawania doustnego
5	leki przeciwzakaźne stosowane w chorobach gardła	Phenoxymethylpenicillinum	postacie do podawania doustnego

¹²³ Załącznik nr 1 rozporządzenia w sprawie wykazu substancji czynnych oraz badań diagnostycznych.

Lp.	Grupa leków	Substancje czynne	Postać i droga podania
6	leki przeciwbakteryjne stosowane w chorobach ucha i zatok	Amoxicillinum	postacie do podawania doustnego
7	leki przeciwbakteryjne stosowane w chorobach dróg moczowych	Trimethoprim	postacie do podawania doustnego
8	leki przeciwbakteryjne stosowane w chorobach przyzębia i tkanki okostnej	Doxycyclinum	postacie do podawania doustnego
9	leki przeciwbakteryjne stosowane w chorobach skóry	Oxytetracyclinum + Hydrocortisoni Acetas	postacie do podawania na skórę
10	środki znieczulające działające miejscowo	1. Lidocainum	postacie podawane na skórę i błony śluzowe
		2. Lidocainum	roztwór do wstrzykiwań**
		3. Lidocainum + Prilocainum	postacie do podawania na skórę i błony śluzowe
11	leki przeciwbólowe	1. Tramadolium	postacie do podawania doustnego i doodbytniczego
		2. Tramadolium + Paracetamolium	
12	anksjolityki	Hydroxyzinum	postacie do podawania doustnego
13	leki przeciwpasożytnicze	1. Mebendazolum	postacie do podawania doustnego
		2. Pyrantelum	postacie do podawania doustnego
		3. Crotamitonum	postacie do podawania na skórę
14	leki rozszerzające oskrzela	1. Salbutamolium	postacie do podawania wziewnego
		2. Ipratropii Bromidum	postacie do podawania wziewnego
15	witaminy	Cholecalciferolum	postacie do podawania doustnego
16	płyny infuzyjne	1. sól fizjologiczna	dożylnie we wlewie kroplowym
		2. glukoza 5%	dożylnie we wlewie kroplowym
		3. płyn Ringera	dożylnie we wlewie kroplowym
		4. płyn wieloelektrolitowy (PWE)	dożylnie we wlewie kroplowym

* Przy ordynacji leków pielęgniarki i położne powinny korzystać z Wykazu produktów leczniczych dopuszczonych do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, stanowiącego załącznik do aktualnie obowiązującego obwieszczenia Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych

w sprawie ogłoszenia Urzędowego Wykazu Produktów Leczniczych Dopuszczonych do Obrotu na terytorium Rzeczypospolitej, a w przypadku wystawienia recepty na lek refundowany - z aktualnie obowiązującego tekstu obwieszczenia Ministra Zdrowia w sprawie wykazu refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych.

** Dotyczy położnych.

4.18. Wykaz środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, które mogą być ordynowane przez pielęgniarki i położne (posiadające dyplom ukończenia studiów drugiego stopnia na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo oraz pielęgniarka i położna posiadające tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa), oraz na które pielęgniarki i położne mają prawo wystawiać recepty^{124*}

Lp.	Nazwa rodzajowa
1	Dieta eliminacyjna mlekozastępcza - Hydrolizaty białek mleka

* Przy ordynacji środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego pielęgniarki i położne powinny korzystać z aktualnie obowiązującego tekstu obwieszczenia Ministra Zdrowia w sprawie wykazu refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych.

4.19. Wykaz wyrobów medycznych, na które pielęgniarki i położne (posiadające dyplom ukończenia studiów drugiego stopnia na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo oraz pielęgniarka i położna posiadające tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa) mają prawo wystawiać recepty i zlecenia^{125*}

Lp.	Nazwa wyrobu medycznego
1	Zestawy infuzyjne do osobistej pompy insulinowej 10 sztuk (obejmujące wkłucie, łącznik i dren)
2	Cewniki jednorazowe do odsysania górnych dróg oddechowych
3	Cewniki zewnętrzne
4	Cewniki urologiczne
5	Cewniki jednorazowe urologiczne lub w równowartości ich kosztu jednorazowe hydrofilowe cewniki urologiczne
6	Worki do zbiórki moczu z odpływem
7	Worki do zbiórki moczu w przypadku nefrostomii lub w równowartości ich nabycia inny sprzęt urologiczny (np. cewniki urologiczne, paski mocujące itp.)

¹²⁴ Załącznik nr 2 do rozporządzenia w sprawie wykazu substancji czynnych oraz badań diagnostycznych.

¹²⁵ Załącznik nr 3 do rozporządzenia w sprawie wykazu substancji czynnych oraz badań diagnostycznych.

Lp.	Nazwa wyrobu medycznego
8	Worki stomijne samoprzylepne jednorazowego użycia w systemie jednoczęściowym lub w równowartości ich kosztu worki i płytki w systemie dwuczęściowym lub inny sprzęt stomijny: zestawy irygacyjne, nocne zbiorniki na mocz, pasty, pudry oraz paski, półpierścienie, pierścienie o właściwościach uszczelniających lub gojących, produkty do usuwania sprzętu stomijnego lub do ochrony skóry wokół stomii
9	Środki absorpcyjne (pieluchomajtki, pieluchy anatomiczne, majtki chłonne, podkłady, wkłady anatomiczne)
10	Pończocha kikutowa - po pełnej amputacji lub w przypadku wrodzonego braku w obrębie stopy
11	Pończocha kikutowa - po amputacji lub w przypadku wrodzonego braku w obrębie podudzia
12	Pończocha kikutowa - po amputacji lub w przypadku wrodzonego braku w obrębie uda
13	Majteczki po wyłuszczeniu lub w przypadku wrodzonego braku w stawie biodrowym
14	Peruka
15	Pończocha kikutowa po amputacji lub w przypadku wrodzonego braku w obrębie przedramienia
16	Pończocha kikutowa po amputacji lub w przypadku wrodzonego braku w obrębie ramienia
17	Pończocha kikutowa po pełnej amputacji lub w przypadku wrodzonego braku kończyny górnej
18	Poduszka przeciwoleżynowa pneumatyczna
19	Materac przeciwoleżynowy (z wyłączeniem materacy piankowych)
20	Kula łokciowa ze stopniową regulacją
21	Kula łokciowa z podparciem na przedramieniu
22	Kula pachowa
23	Trójnóg albo czwóróg
24	Laska dla niewidomych (biała)
25	Balkonik albo podpórka ułatwiająca chodzenie
26	Opatrunki (emplastry)
27	Paski diagnostyczne do oznaczania glukozy we krwi

* Przy wystawianiu zleceń i recept na wyroby medyczne pielęgniarki i położne powinny korzystać z rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 maja 2017 r. w sprawie wykazu wyrobów medycznych wydawanych na zlecenie (Dz. U. z 2021 r. poz.704) oraz z aktualnie obowiązującego tekstu obwieszczenia Ministra Zdrowia w sprawie wykazu refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych.

4.20. Wykaz badań diagnostycznych, na które pielęgniarki i położne (posiadające dyplom ukończenia studiów drugiego stopnia na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo oraz pielęgniarka i położna posiadające tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa) mają prawo wystawiać skierowania¹²⁶

Lp.	Rodzaj badania	Nazwa badania diagnostycznego
1	Badania hematologiczne	morfologia krwi obwodowej ze wzorem odsetkowym i płytkami krwi odczyn opadania krwinek czerwonych (OB)
2	Badania biochemiczne i immunochemiczne w surowicy krwi	sód potas kreatynina glukoza hemoglobina glikowana (HbA1c) doustny test tolerancji glukozy (DTTG) białko C-reaktywne (CRP) badanie w kierunku toksoplazmozy (IgG, IgM) badanie w kierunku różyczki (IgG, IgM) badanie przeciwciał anti-HCV. anti-HBs badania w kierunku kiły (VDRL)
3	Badania układu krzepnięcia	czas protrombinowy (INR)
4	Badania moczu	ogólne badanie moczu z oceną mikroskopową osadu
5	Badania kału	badanie w kierunku obecności pasożytów badanie w kierunku stwierdzenia krwi utajonej
6	Badania mikrobiologiczne wydzieliny z dróg rodnych*	badanie stopnia czystości pochwy badanie w kierunku dwoinki rzeźączki (GC) badanie w kierunku infekcji Chlamydia trachomatis badanie w kierunku infekcji HPV
7	Badania mikrobiologiczne	szybki test lateksowy posiew moczu z antybiogramem
8	Badania z zakresu serologii grup krwi	oznaczenie grupy krwi ABO i antygeny Rh D oznaczenie przeciwciał anti-Rh
9	Badania radiologiczne**	zdjęcie klatki piersiowej w projekcji AP i bocznej
10	Badania elektrokardiograficzne	EKG w spoczynku
11	Badania inne	próba tuberkulinowa RT23

* Dotyczy położnych.

** Dotyczy pielęgniarek.

¹²⁶ Załącznik nr 4 do rozporządzenia w sprawie wykazu substancji czynnych oraz badań diagnostycznych.

4.21. Wykonywanie zadań służby medycyny pracy¹²⁷

Pielęgniarki wykonujące indywidualną praktykę pielęgniarską, indywidualną specjalistyczną praktykę pielęgniarską, grupową praktykę pielęgniarską wykonują zadania służby medycyny pracy.

Pielęgniarki, które uzyskały tytuł pielęgniarki specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących lub ukończyły kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących¹²⁸ wykonują zadania służby medycyny pracy z zakresu ograniczania szkodliwego wpływu pracy na zdrowie, w szczególności przez:

- współdziałanie z pracodawcą w procesach rozpoznawania i oceny czynników występujących w środowisku pracy oraz sposobów wykonywania pracy mogących mieć ujemny wpływ na zdrowie,
- współdziałanie z pracodawcą w procesach rozpoznawania i oceny ryzyka zawodowego w środowisku pracy oraz informowanie pracodawców i pracujących o możliwości wystąpienia niekorzystnych skutków zdrowotnych będących jego następstwem.

Pielęgniarki, które uzyskały tytuł pielęgniarki specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących¹²⁹ realizują zadania medycyny pracy polegające na:

- udzielaniu pracodawcom i pracującym porad w zakresie organizacji pracy, ergonomii, fizjologii i psychologii pracy.
- inicjowaniu działań pracodawców na rzecz ochrony zdrowia pracowników i udzielania pomocy w ich realizacji, a w szczególności w zakresie:
  - informowaniu pracowników o zasadach zmniejszania ryzyka zawodowego,
  - wdrażaniu zasad profilaktyki zdrowotnej u pracowników należących do grup szczególnego ryzyka,
  - tworzeniu warunków do prowadzenia rehabilitacji zawodowej,
  - wdrażaniu programów promocji zdrowia,
- współdziałaniu z pracodawcami i ich organizacjami oraz z pracownikami i ich przedstawicielami oraz współdziałaniu z wojewódzkim ośrodkiem medycyny pracy.

4.22. Udział w zabezpieczeniu imprezy masowej pod względem medycznym¹³⁰

Pielęgniarka systemu¹³¹ udziela pomocy w punkcie pomocy medycznej zlokalizowanym w miejscu odbywania imprezy masowej stanowiącym jej w miejscu i czasie jej trwania.

---

¹²⁷ Art. 2 ust. 2 i ust. 3 pkt 1 ustawy o służbie medycyny pracy.

¹²⁸ § 2 ust. 1 rozporządzenia w sprawie dodatkowych kwalifikacji wymaganych w służbie medycyny pracy.

¹²⁹ § 2 ust. 2 i ust. 3 rozporządzenia w sprawie dodatkowych kwalifikacji wymaganych w służbie medycyny pracy.

¹³⁰ § 1 ust. 5 pkt 3 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia imprezy masowej.

¹³¹ Por. przypis nr 16.

4.23. Udział w świadczeniu usług w placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku oraz w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi

Pielęgniarki biorą udział w całodobowym świadczeniu usług opiekuńczych w placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku¹³² oraz w czynnościach w zakresie usług świadczonych w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi¹³³.

4.24. Sprawowanie opieki w żłobkach lub klubach dziecięcych

Pielęgniarka lub położna jest zatrudniona w żłobku, do którego uczęszcza więcej niż dwadzieścioro dzieci¹³⁴.

Pielęgniarka lub położna może być opiekunem w żłobku lub klubie dziecięcym¹³⁵.

4.25. Uprawnienia pielęgniarek do pobierania krwi lub jej składników

W przypadku ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego, stanu epidemii albo w razie niebezpieczeństwa szerzenia się zakażenia lub choroby zakaźnej, które może stanowić zagrożenie dla zdrowia publicznego, w szczególności wystąpienia choroby szczególnie niebezpiecznej i wysoce zakaźnej, pielęgniarka, która¹³⁶:

1) przeprowadziła, pod nadzorem lekarza, co najmniej 100 kwalifikacji dawców do oddania krwi lub jej składników;

2) posiada prawo wykonywania zawodu pielęgniarki

może na polecenie kierownika jednostki organizacyjnej publicznej służby krwi wykonywać czynności związane z pobieraniem krwi lub jej składników.

Pielęgniarka posiadającą tytuł magistra pielęgniarstwa i specjalizację w jednej z klinicznych dziedzin pielęgniarstwa informuje sposób dla niego zrozumiały kandydata na dawcę krwi lub dawcę krwi o istocie zabiegu pobrania i o możliwych następstwach dla jego stanu zdrowia oraz o możliwym sposobie wykorzystania krwi i jej składników, w tym o możliwości ich przetworzenia¹³⁷.

Pielęgniarka posiadającą tytuł magistra pielęgniarstwa i specjalizację w jednej z klinicznych dziedzin pielęgniarstwa weryfikuje i potwierdza pisemnie wypełniony kwestionariusz dawcy krwi¹³⁸.

---

¹³² Art. 68a pkt 4 ustawy o pomocy społecznej.

¹³³ Art. 48a ust. 2h pkt 2 lit. a ustawy o pomocy społecznej.

¹³⁴ Art. 15 ust. 3 ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

¹³⁵ Art. 16 ust. 1 pkt 1 ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

¹³⁶ Art. 16a ustawy o publicznej służbie krwi.

¹³⁷ Art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o publicznej służbie krwi.

¹³⁸ Art. 15 ust. 1 pkt 3 ustawy o publicznej służbie krwi.

Na zlecenie lekarza pielęgniarka lub położna¹³⁹ wykonująca zawód w podmiocie leczniczym wykonującym działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, pod warunkiem że odbyła organizowane przez regionalne centrum, Wojskowe Centrum lub Centrum MSWiA odpowiednie przeszkolenie praktyczne i teoretyczne potwierdzone zaświadczeniem może dokonać przetoczenia krwi lub jej składników.

4.26. Uprawnienia pielęgniarek w postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób

Pielęgniarka jest obecna przy zatrzymaniu i doprowadzeniu przez policję osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób¹⁴⁰.

Pielęgniarka stosuje w odniesieniu do ww. osób przymus bezpośredni polegający na¹⁴¹:

- 1) przytrzymaniu;
- 2) przymusowym zastosowaniu produktów leczniczych;
- 3) założeniu pasów obezwładniających lub kaftana bezpieczeństwa;
- 4) izolacji;

Pielęgniarka decyduje o zastosowaniu przymusu bezpośredniego¹⁴², jeżeli nie jest możliwe uzyskanie natychmiastowej decyzji lekarza. Jest obowiązana niezwłocznie zawiadomić o tym lekarza.

Pielęgniarka nie rzadziej niż co 15 minut kontroluje stan fizyczny osoby izolowanej lub osoby¹⁴³, której założono pasy obezwładniające lub kaftan bezpieczeństwa, również w czasie snu tej osoby, za każdym razem odnotowując wynik tej kontroli.

W czasie kontroli, o której mowa, pielęgniarka:

- ocenia prawidłowość stosowania przymusu, w szczególności sprawdza, czy pasy lub kaftan bezpieczeństwa nie są założone zbyt luźno albo zbyt ciasno;
- nie rzadziej niż co 4 godziny zapewnia krótkotrwałe częściowe albo całkowite uwolnienie osoby od pasów lub kaftana bezpieczeństwa w celu zmiany pozycji lub zaspokojenia potrzeb fizjologicznych i higienicznych.

O każdym zagrożeniu zdrowia lub życia osoby, której założono pasy obezwładniające lub kaftan bezpieczeństwa, albo osoby izolowanej pielęgniarka natychmiast zawiadamia lekarza.

---

¹³⁹ Art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy o publicznej służbie krwi.

¹⁴⁰ Art. 20 ustawy o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi.

¹⁴¹ Art. 38 ust. 2 ustawy o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi.

¹⁴² Art. 39 ust. 4 ustawy o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi.

¹⁴³ Art. 42 ustawy o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi.

4.27. Uprawnienie pielęgniarki do udzielania świadczeń zdrowotnych pomimo sprzeciwu pacjenta¹⁴⁴

Pielęgniarka systemu wykonująca medyczne czynności ratunkowe jest uprawniona¹⁴⁵ do przeprowadzenia badania lub udzielenia innych świadczeń zdrowotnych pomimo braku zgody albo wobec zgłoszenia sprzeciwu pacjenta, jeżeli wymaga on niezwłocznej pomocy, a ze względu na stan zdrowia lub wiek nie może wyrazić zgody i nie ma możliwości porozumienia się z jego przedstawicielem ustawowym lub opiekunem faktycznym.

W powyższych okolicznościach pielęgniarka systemu podejmuje decyzję o udzieleniu świadczeń zdrowotnych i jest obowiązana, w miarę możliwości, skonsultować z lekarzem wskazanym przez dysponenta zespołów ratownictwa medycznego.

Wskazane okoliczności pielęgniarka systemu odnotowuje odpowiednio w karcie indywidualnej ratownika medycznego albo dokumentacji medycznej pacjenta.

4.28. Uprawnienia pielęgniarek lub położnych podczas stażu adaptacyjnego dla cudzoziemców ubiegających się o przyznanie prawa wykonywania zawodu pielęgniarki lub położnej

Pielęgniarki lub położne są uprawnione do wykonywania zawodu wyłącznie w miejscu odbywania stażu¹⁴⁶.

Pielęgniarki lub położne podczas stażu adaptacyjnego dla cudzoziemców ubiegających się o przyznanie prawa wykonywania zawodu pielęgniarki lub położnej są uprawnione do¹⁴⁷:

- świadczenia opieki pielęgniarskiej lub położniczej, zgodnie z ustalonym planem opieki oraz planem postępowania leczniczego, pod bezpośrednim nadzorem opiekuna stażu lub w porozumieniu z nim;
- samodzielnego wykonywania czynności higienicznych;
- wykonywania zabiegów diagnostycznych i terapeutycznych wynikających z planu opieki oraz planu postępowania leczniczego, pod bezpośrednim nadzorem opiekuna stażu;
- wykonywania wspólnie z opiekunem stażu świadczeń zdrowotnych stanowiących podwyższone ryzyko dla pacjenta;
- prowadzenia edukacji zdrowotnej pacjentów i ich rodzin, a także działań z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki po konsultacji z opiekunem stażu;
- współdziałania w procesie rehabilitacji pacjenta przez realizację zadań uzgodnionych z opiekunem stażu zgodnie z programem usprawniania pacjenta ustalonym przez zespół terapeutyczny;
- prowadzenia dokumentacji medycznej pod nadzorem opiekuna stażu.

---

¹⁴⁴ Art. 19 ustawy o prawach pacjenta i RPP.

¹⁴⁵ Art. 11 ust. 10a-10c ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym.

¹⁴⁶ § 14 ust. 1 rozporządzenia w sprawie stażu adaptacyjnego.

¹⁴⁷ § 14 ust. 2 rozporządzenia w sprawie stażu adaptacyjnego.

Pielęgniarka lub położna podczas stażu udzielają pomocy na podstawie posiadanej wiedzy i posiadanych umiejętności w każdym przypadku, gdy zwłoka w jej udzieleniu mogłaby spowodować niebezpieczeństwo utraty życia, poważny uszczerbek na zdrowiu oraz w innych przypadkach niecierpiących zwłoki¹⁴⁸.

4.29. Uprawnienia pielęgniarek wynikające z aktów prawnych wydanych w związku z pandemią Covid-19

Pielęgniarki przeprowadzają szczepienia ochronne przeciwko COVID-19¹⁴⁹.

Badanie kwalifikacyjne w celu wykluczenia przeciwwskazań do szczepienia ochronnego przeciwko COVID-19 wykonuje¹⁵⁰:

- pielęgniarka,
- osoba, która kształci się na trzecim roku studiów I stopnia na kierunku pielęgniarstwo i uzyskała dokument potwierdzający posiadanie umiejętności kwalifikowania do szczepień, wydany przez uczelnię prowadzącą to kształcenie, oraz przeprowadza badanie kwalifikacyjne pod nadzorem lekarza albo osoby, która wykonuje zawód lekarza dentystry, pielęgniarki, położnej, felczera, ratownika medycznego lub higienistki szkolnej.

Pielęgniarki nie mogą przeprowadzać badania kwalifikacyjnego osoby, która nie ukończyła 15. roku życia.

Pielęgniarka podstawowej opieki zdrowotnej, na żądanie osoby, której dane dotyczą, wystawia Unijne cyfrowe zaświadczenie COVID, w postaci papierowej¹⁵¹.

Pielęgniarka podstawowej opieki zdrowotnej, na żądanie osoby, której dane dotyczą, wystawia zaświadczenie o powrocie do zdrowia w związku z COVID-19 w postaci papierowej¹⁵².

W odniesieniu do świadczeń zdrowotnych udzielanych osobom pozbawionym wolności¹⁵³, w okresie stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, przygotowane przez uprawniony personel medyczny jednorazowe dawki leków, także w podmiotach zapewniających całodobową opiekę pielęgniarstwą, (przez pielęgniarki) mogą być przekazane osobie pozbawionej wolności za pośrednictwem funkcjonariusza lub pracownika Służby Więziennej w sposób uniemożliwiający niewłaściwe wydanie.

---

¹⁴⁸ § 14 ust. 3 rozporządzenia w sprawie stażu adaptacyjnego.

¹⁴⁹ § 1a pkt 1 rozporządzenia w sprawie zakażenia SARS-CoV-2.

¹⁵⁰ § 2 ust. 1 i ust. 2 rozporządzenia w sprawie kwalifikacji osób.

¹⁵¹ § 4 ust. 39 pkt 2 lit. b rozporządzenia w związku z wystąpieniem stanu epidemii.

¹⁵² § 4 ust. 5 pkt 2 rozporządzenia w związku z wystąpieniem stanu epidemii.

¹⁵³ Art. 14ea ust. 5 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z Covid-19.

4.30. Zmiana w ustawie o zawodach pielęgniarstwa i położnictwa wprowadzona przez art. 86 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa¹⁵⁴

Pielęgniarka albo położna, posiadająca warunkowe prawo wykonywania zawodu¹⁵⁵, może w ramach wykonywania zawodu pielęgniarstwa lub położnictwa udzielać świadczeń zdrowotnych w podmiotach leczniczych udzielających świadczeń osobom, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny¹⁵⁶.

Wykonywanie zawodu w podmiotach leczniczych udzielających świadczeń ofiarom konfliktu zbrojnego na Ukrainie nie wymaga zgody Ministra właściwego do spraw zdrowia na wykonywanie zawodu przez pielęgniarkę albo położną, posiadającą ograniczone prawo wykonywania zawodu¹⁵⁷, poza podmiotem leczniczym przeznaczonym do udzielania świadczeń zdrowotnych pacjentom chorującym na COVID-19.

Zgody tej udziela się na wniosek pielęgniarki albo położnej. W decyzji wskazuje się podmiot, w którym dana pielęgniarka albo położna będzie wykonywać zawód.

---

¹⁵⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 583.

¹⁵⁵ O którym mowa w art. 35a ust. 18 ustawy o zawodach pielęgniarstwa i położnictwa.

¹⁵⁶ Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

¹⁵⁷ O którym mowa w art. 35a ust. 18 ustawy o zawodach pielęgniarstwa i położnictwa.

5. Mapa uprawnień zawodu pielęgniarki i położnej

Tabela uprawnień pielęgniarki i położnej

Lp.	Uprawnienia	Pielęgniarka systemu samodzielnie	Pielęgniarka systemu MON samodzielnie	Pielęgniarka samodzielnie	Położna samodzielnie	Pielęgniarka POZ	Położna POZ
Medyczne czynności ratunkowe							
1.	Ocena stanu pacjenta.	X					
2.	Układanie pacjenta w pozycji właściwej dla stanu pacjenta lub odniesionych obrażeń.	X					
3.	Podjęcie i prowadzenie podstawowej i zaawansowanej resuscytacji krążeniowo-oddechowej zgodnie z aktualną wiedzą medyczną.	X					
4.	Bezprzyrządowe przywracanie drożności dróg oddechowych.	X					
5.	Przyrządowe przywracanie i zabezpieczanie drożności dróg oddechowych z zastosowaniem w szczególności: 1) rurki ustno-gardłowej; 2) rurki nosowo-gardłowej; 3) przyrządów nadgłośniowych; 4) konikopunkcji.	X					
6.	Odsysanie dróg oddechowych.	X					
7.	Podjęcie tlenoterapii czynnej lub wspomaganie oddechu lub sztucznej wentylacji płuc metodami bezprzyrządowymi i przyrządowymi, z użyciem tlenu lub powietrza, w tym z użyciem respiratora.	X					
8.	Wykonanie intubacji dotchawiczej i prowadzenie wentylacji nieinwazyjnej w nagłym zatrzymaniu krążenia.	X					
9.	Wykonanie defibrylacji manualnej na podstawie EKG lub zapisu kardiomonitora.	X					
10.	Wykonanie defibrylacji zautomatyzowanej.	X					
11.	Wykonanie przezskórnej elektrostymulacji serca w bradyarytmiach w przypadku pacjentów niestabilnych hemodynamicznie.	X					

Lp.	Uprawnienia	Pielęgniarka systemu samodzielnia	Pielęgniarka systemu MON samodzielnia	Pielęgniarka samodzielnie	Położna samodzielnie	Pielęgniarka POZ	Położna POZ
12.	Wykonanie kardiowersji w tachyarytmach w przypadku pacjentów niestabilnych hemodynamicznie.	X					
13.	Wykonanie i ocena zapisu EKG.	X					
14.	Monitorowanie czynności układu oddechowego.	X					
15.	Monitorowanie czynności układu krążenia metodami nieinwazyjnymi.	X					
16.	Wykonanie kaniulacji żył obwodowych oraz żyły szyjnej zewnętrznej.	X					
17.	Wykonanie dojścia doszpikowego przy użyciu gotowego zestawu, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub kurs kwalifikacyjny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu.	X					
18.	Podawanie leków drogą dożylną, domięśniową, podskórną, doustną, podjęzykową, wziewną, dotchawiczą, doodbytniczą oraz doszpikową. W przypadku podawania produktów leczniczych drogą doszpikową, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub kurs kwalifikacyjny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu.	X					
19.	Odbarczenie odmy prężnej drogą nakłucia jamy opłucnowej, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub kurs kwalifikacyjny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu.	X					
20.	Oznaczanie parametrów krytycznych z użyciem dostępnego sprzętu.	X					
21.	Opatrywanie ran.	X					
22.	Tamowanie krwawień zewnętrznych.	X					
23.	Unieruchamianie złamań, zwichnięć i skręceń.	X					

Lp.	Uprawnienia	Pielęgniarka systemu samodzielnia	Pielęgniarka systemu MON samodzielnia	Pielęgniarka samodzielnie	Położna samodzielnie	Pielęgniarka POZ	Położna POZ
24.	Unieruchamianie kręgosłupa ze szczególnym uwzględnieniem odcinka szyjnego.	X					
25.	Przyjęcie porodu.	X					
26.	Wykonanie segregacji medycznej pierwotnej i wtórnej.	X					
27.	Przygotowanie pacjenta do transportu i opieka medyczna podczas transportu.	X					
28.	Wykonanie pomiaru temperatury głębokiej.	X					
29.	Podawanie produktów krwiopochodnych, rekombinowanych koncentratów czynników krzepnięcia oraz desmopresyny, w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego.	X					
30.	Pobieranie materiału z górnych dróg oddechowych od pacjenta oraz wykonywanie testu antygenowego na obecność wirusa SARS-CoV-2 w okresie ogłoszenia stanu epidemii lub stanu zagrożenia epidemicznego wywołanych tym wirusem.	Patrz część Ratownicy medycznej					
31.	Podawanie leków wymienionych w tabeli.	X	X				
32.	Podawanie leków na zlecenie lekarza.	Patrz część Ratownicy medycznej					
33.	Podawanie leków dospójówkowo.						
34.	Wykonanie intubacji dotchawiczej z użyciem środków zwiotczających.						
35.	Cewnikowanie pęcherza moczowego.						
36.	Zakładanie sondy żołądkowej i płukanie żołądka, po zabezpieczeniu drożności dróg oddechowych.	Patrz część Ratownicy medycznej					
37.	Płukanie żołądka, po zabezpieczeniu drożności dróg oddechowych.						
38.	Asystowanie przy innych medycznych czynnościach ratunkowych niewymienionych w załączniku nr 1 do rozporządzenia.	Patrz część Ratownicy medycznej					
39.	Pobieranie krwi żyłnej i włósniczkowej do badań diagnostycznych.	Patrz część Ratownicy medycznej					

Lp.	Uprawnienia	Pielęgniarka systemu samodzielnia	Pielęgniarka systemu MON samodzielnia	Pielęgniarka samodzielnie	Położna samodzielnie	Pielęgniarka POZ	Położna POZ
40.	Asystowanie przy drobnych zabiegach chirurgicznych.	Patrz część Ratownicy medycznej					
41.	Podawanie produktów leczniczych oznaczonych symbolem OTC, wyrobów medycznych i wyposażenia wyrobów medycznych, w tym przysługujących żołnierzom na podstawie przepisów wydanych na podstawie art. 69b ust. 4 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz leków w autostrzykawkach stanowiących indywidualne wyposażenie żołnierza.		X				
42.	Wykonanie konikotomii.		X				
43.	Wykonanie intubacji dotchawiczej w laryngoskopii bezpośredniej przez usta lub przez nos, z użyciem środków zwiotczających, oraz prowadzenie wentylacji zastępczej w zależności od wskazań terapeutycznych.		X				
44.	Wykonanie drobnych zabiegów chirurgicznych.		X				
45.	Wykonywanie drobnych zabiegów chirurgicznych (szycie drobnych ran).	Patrz część Ratownicy medycznej					
46.	Wykonanie fasciotomii ratunkowej.		X				
47.	Wykonanie blokady obwodowej nerwów.		X				
48.	Wykonanie badania USG u pacjenta urazowego.		X				
49.	Wykonywanie badania USG w stanach nagłych.	Patrz część Ratownicy medycznej					
50.	Wykonanie drenażu jamy opłucnowej ze wskazań życiowych.		X				
51.	Podawanie krwi, składników krwi i preparatów krwiozastępczych pacjentom z objawami wstrząsu hipowolemicznego pod warunkiem ukończenia szkolenia z zakresu przetaczania krwi i jej składników.		X				

Lp.	Uprawnienia	Pielęgniarka systemu samodzielnia	Pielęgniarka systemu MON samodzielnia	Pielęgniarka samodzielnie	Położna samodzielnie	Pielęgniarka POZ	Położna POZ
52.	Udzielanie wsparcia psychologicznego poszkodowanym i członkom zespołu ratownictwa medycznego przez ocenę prezentowanych zaburzeń zachowania lub zaburzeń psychicznych ze szczególnym uwzględnieniem symptomów reakcji na ciężki stres.	Patrz część Ratownicy medycznej					
53.	Ocena prezentowanych przez pacjenta symptomów zaburzeń zachowania lub zaburzeń psychicznych ze szczególnym uwzględnieniem symptomów reakcji na ciężki stres (zaburzenia nerwicowe związane ze stresem), w związku z procesem diagnostyczno-lecznym		X				
54.	Podejmowanie czynności w ramach osłony przeciwepidemiologicznej i przeciwezootycznej stanów osobowych wojsk oraz w zakresie medycznej ochrony przed czynnikami chemicznymi, biologicznymi, radiologicznymi, nuklearnymi (Chemical, Biological, Radiological, Nuclear - CBRN) według instrukcji i standardów.		X				
55.	Stosowanie opatrunków hemostatycznych.	Patrz część Ratownicy medycznej					
56.	Tamowanie krwotoków z użyciem środków hemostatycznych oraz opasek zaciskowych.		X				
Świadczenia zapobiegawcze							
1.	Psychoedukacja pacjentów z zaburzeniami psychicznymi i uzależnieniami oraz ich rodzin, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny w tym zakresie lub kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego, lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego, lub posiada tytuł magistra pielęgniarstwa			X			

Lp.	Uprawnienia	Pielęgniarka systemu samodzielnia	Pielęgniarka systemu MON samodzielnia	Pielęgniarka samodzielnie	Położna samodzielnie	Pielęgniarka POZ	Położna POZ
2.	Prowadzenie edukacji osób chorych na cukrzycę i ich rodzin, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub kurs kwalifikacyjny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu, lub posiada tytuł magistra pielęgniarstwa			X			
Promocja zdrowia i profilaktyka chorób							
1.	Rozpoznawanie, ocena i zapobieganie zagrożeniom zdrowotnym u świadczeniobiorców					X	
2.	Rozpoznawanie potrzeb pielęgnacyjnych i problemów zdrowotnych świadczeniobiorców					X	
3.	Prowadzenie edukacji zdrowotnej					X	
4.	Prowadzenie poradnictwa w zakresie zdrowego stylu życia					X	
5.	Edukacja dotycząca prozdrowotnego stylu życia kobiety						X
6.	Edukacja przedporodowa						X
7.	Poradnictwo w zakresie odżywiania w okresie ciąży i porodu						X
8.	Poradnictwo w zakresie pielęgnacji i prawidłowego żywienia noworodka i niemowlęcia do 8. tygodnia życia						X
9.	Poradnictwo laktacyjne i promowanie karmienia piersią						X
10.	Kształtowanie postaw rodzicielskich						X
11.	Edukacja i udzielanie porad w zakresie powrotu płodności po porodzie i metod regulacji płodności						X
12.	Monitorowanie rozwoju dziecka					X	
13.	Realizacja programów zdrowotnych, programów polityki zdrowotnej i profilaktyki chorób					X	
14.	Prowadzenie działań profilaktycznych u świadczeniobiorców z grup ryzyka zdrowotnego					X	
15.	Organizowanie grup wsparcia					X	

Lp.	Upewnienia	Pielęgniarka systemu samodzielnia	Pielęgniarka systemu MON samodzielnia	Pielęgniarka samodzielnie	Położna samodzielnie	Pielęgniarka POZ	Położna POZ
16.	Profilaktyka chorób wieku rozwojowego					X	X
17.	Profilaktyka chorób ginekologicznych i patologii położniczych						X
18.	Edukacja w zakresie obowiązkowych i zalecanych szczepień ochronnych przeciw chorobom zakaźnym					X	X
19.	Edukacja kobiety we wszystkich okresach życia w zakresie prowadzenia samoobserwacji oraz podejmowania działań w celu wczesnego wykrywania i likwidacji czynników ryzyka nowotworowego						X
20.	Edukacja w zakresie zapobiegania zakażeniom HIV oraz chorobom przenoszonym drogą płciową						X
Świadczenia diagnostyczne							
1.	Wykonywanie badania fizykalnego, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa uzyskany po 2001 r., lub ukończyła studia pierwszego stopnia na kierunku pielęgniarstwo / położnictwo, które rozpoczęły się w roku akademickim 2012/2013, lub posiada zaświadczenie o ukończeniu kursu z zakresu badania fizykalnego Advanced Physical Assessment			X	X		
2.	Wykonywanie badania fizykalnego					X	
3.	Wykonywanie standardowego, spoczynkowego badania elektrokardiograficznego i rozpoznanie cech elektrokardiograficznych stanów chorobowych w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny w tym zakresie			X	X		

Lp.	Uprawnienia	Pielęgniarka systemu samodzielnia	Pielęgniarka systemu MON samodzielnie	Pielęgniarka samodzielnie	Położna samodzielnie	Pielęgniarka POZ	Położna POZ
4.	Wykonywanie gazometrii z krwi tętniczej pobranej przez kaniulę założoną uprzednio przez lekarza w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego, jeżeli ukończyła kurs kwalifikacyjny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu			X	X		
5.	Ocena i monitorowanie poziomu znieczulenia pacjenta oraz poziomu zwiótczenia w trakcie znieczulenia ogólnego, jeżeli ukończyła kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa anestezjologicznego i intensywnej opieki lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa anestezjologicznego i intensywnej opieki			X			
6.	Pobieranie do celów diagnostycznych bez zlecenia lekarskiego każdy rodzaj materiału do badania, którego pobieranie wynika z uprawnień zawodowych nabytych w ramach kształcenia przeddyplomowego i podyplomowego, w szczególności krew żylną, mocz, ślinę, kał, włosy, wyskrobiny z paznokci, wymaz z górnych dróg oddechowych, wymaz z rany, wymaz z dróg moczowych i narządów płciowych, wymaz z odbytu, wymaz z oka, wymaz z policzka i wymazy cytologiczne			X	X		
7.	Pobieranie materiału do badań diagnostycznych					X	
8.	Wykonywanie testów diagnostycznych poza laboratorium przy wykorzystaniu zestawów i aparatury przeznaczonych do wykonywania oznaczeń w miejscu zamieszkania świadczeniobiorcy					X	X
9.	Przeprowadzanie wywiadów środowiskowych					X	
10.	Przeprowadzanie wywiadu środowiskowego lub rodzinnego						X
11.	Monitorowanie rozwoju ciąży fizjologicznej						X

Lp.	Uprawnienia	Pielęgniarka systemu samodzielnia	Pielęgniarka systemu MON samodzielnia	Pielęgniarka samodzielnie	Położna samodzielnie	Pielęgniarka POZ	Położna POZ
12.	Wykonywanie badania położniczego						X
13.	Zwracanie uwagi na relację rodziny z noworodkiem i niemowlęciem do drugiego miesiąca życia						X
14.	Monitorowanie przebiegu porodu i rozwoju noworodka i niemowlęcia do 8. tygodnia życia						X
15.	Obserwację i ocenę rozwoju psychoruchowego noworodka i niemowlęcia do 8. tygodnia życia oraz adaptacji do środowiska zewnętrznego						X
16.	Wykonywanie pomiarów u kobiety i noworodka oraz ocenę tych pomiarów zgodnie z przepisami dotyczącymi standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej						X
17.	Ocena poziomu bilirubiny u noworodka w oparciu o topografię żółtaczki według schematu Kramera oraz pobieranie materiału do testów przesiewowych w kierunku wykrycia chorób metabolicznych						X
18.	Wykonywanie podstawowych parametrów życiowych i ich ocenę oraz interpretację ¹⁵⁸					X	
19.	Ocena stanu ogólnego świadczeniobiorcy oraz procesu jego zdrowienia					X	
20.	Ocena jakości życia i wydolności psychofizycznej świadczeniobiorcy					X	
21.	Ocenę stanu psychicznego kobiety w okresie ciąży i porodu, w tym ryzyka wystąpienia depresji poporodowej						X
22.	Wykrywanie odchyśleń od normy rozwojowej					X	
23.	Ocena i monitorowanie bólu					X	
24.	Ocena wydolności pielęgnacyjno-opiekuńczej rodziny					X	

¹⁵⁸ Tekst jest zgodny z tekstem w rozporządzeniu w sprawie zakresu zadań lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej i położnej podstawowej opieki zdrowotnej.

Lp.	Uprawnienia	Pielęgniarka systemu samodzielnia	Pielęgniarka systemu MON samodzielnia	Pielęgniarka samodzielnie	Położna samodzielnie	Pielęgniarka POZ	Położna POZ
25.	Wystawianie skierowań na wykonanie badań diagnostycznych, w tym medycznej diagnostyki laboratoryjnej, z wyjątkiem badań wymagających metod diagnostycznych i leczniczych stwarzających podwyższone ryzyko dla pacjenta					X	X
Świadczenia pielęgnacyjne							
1.	Realizacja opieki pielęgnacyjnej nad świadczeniobiorcą w różnych stanach zdrowia i choroby zgodnie z aktualną wiedzą medyczną i standardami opieki pielęgniarskiej					X	
2.	Wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych					X	
3.	Przygotowywanie i aktywizowanie do samoopieki i samopielęgnacji w chorobie i niepełnosprawności					X	
4.	Przygotowanie kobiety do samoopieki i samopielęgnacji						X
5.	Planowanie, realizacja i ocena opieki pielęgnacyjnej nad kobietą w okresie ciąży, porodu i połogu						X
6.	Planowanie, realizacja i ocena opieki pielęgnacyjnej nad noworodkiem i niemowlęciem do 8. tygodnia życia						X
7.	Planowanie, realizacja i ocena opieki pielęgnacyjnej nad kobietą ze schorzeniami ginekologicznymi						X
8.	Przygotowanie i wspieranie rodziny w opiece nad noworodkiem, niemowlęciem i kobietą						X
Świadczenia lecznicze							
1.	Dobór sposobów leczenia ran, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub kurs kwalifikacyjny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu, lub posiada tytuł magistra pielęgniarstwa / położnictwa			X	X		

Lp.	Uprawnienia	Pielęgniarka systemu samodzielnia	Pielęgniarka systemu MON samodzielnia	Pielęgniarka samodzielnie	Położna samodzielnie	Pielęgniarka POZ	Położna POZ
2.	Doraźna modyfikacja dawki leczniczej produktu leczniczego przeciwbólowego i produktów leczniczych stosowanych w celu łagodzenia bólu u osób objętych opieką paliatywną, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub kurs kwalifikacyjny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu			X			
3.	Doraźna modyfikacja dawki leku przeciwbólowego, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu				X		
4.	Przygotowanie pacjenta leczonego metodami: Ciągła Ambulatoryjna Dializa Otrzewnowa (CADO), Automatyczna Dializa Otrzewnowa (ADO) i hemodializa oraz hiperalimentacja oraz jego rodziny - do współdziałania w prowadzonym leczeniu, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub kurs kwalifikacyjny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu, lub posiada tytuł magistra pielęgniarstwa			X			
5.	Wykonywanie intubacji dotchawiczej w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego, jeżeli ukończyła kurs kwalifikacyjny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu			X			
6.	Wykonywanie intubacji dotchawiczej w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego, jeżeli ukończyła kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa anestezjologicznego i intensywnej opieki w położnictwie i ginekologii				X		

Lp.	Uprawnienia	Pielęgniarka systemu samodzielnia	Pielęgniarka systemu MON samodzielnia	Pielęgniarka samodzielnie	Położna samodzielnie	Pielęgniarka POZ	Położna POZ
7.	Podawanie produktów krwiopochodnych, rekombinowanych koncentratów czynników krzepnięcia oraz desmopresyny, w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego			X	X		
8.	Udzielanie pierwszej pomocy w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego i w nagłych zachorowaniach, w tym prowadzenie resuscytacji krążeniowo-oddechowej					X	X
9.	Udzielanie pomocy położniczej i neonatologicznej w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego do czasu przybycia lekarza						X
10.	Przyjmowanie porodu nagłego w warunkach domowych						X
11.	Zabezpieczenie naciętego lub pękniętego krocza						X
12.	Udzielanie pomocy w okresie laktacji						X
13.	Podawanie leków różnymi drogami i technikami zleconymi przez lekarza, w tym wykonywanie iniekcji domięśniowych, dożylnych, podskórnych, śródskórnych oraz wykonywanie wlewów dożylnych					X	X
14.	Zakładanie opatrunków na rany, odleżyny i oparzenia					X	
15.	Leczenie i opatrywanie oparzeń, ran oraz odleżyn we współpracy z pielęgniarką POZ						X
16.	Cewnikowanie pęcherza moczowego i usuwanie cewnika					X	
17.	Cewnikowanie pęcherza moczowego u kobiet, usuwanie cewnika, płukanie pęcherza moczowego						X
18.	Płukanie pęcherza moczowego					X	
19.	Wykonywanie wlewów lub wlewek doodbytniczych					X	X
20.	Płukanie pochwy						X

Lp.	Uprawnienia	Pielęgniarka systemu samodzielnia	Pielęgniarka systemu MON samodzielnia	Pielęgniarka samodzielnie	Położna samodzielnie	Pielęgniarka POZ	Położna POZ
21.	W porozumieniu z lekarzem wykonywanie zabiegów pielęgnacyjno-leczniczych w stomiach, przetokach i trudno gojących się ranach					X	
22.	Zdejmowanie szwów					X	X
23.	Wykonywanie inhalacji					X	
24.	Wykonywanie zabiegów z zastosowaniem ciepła i zimna					X	X
25.	Ustalanie diety w żywieniu przewlekle chorych					X	
26.	Ustalanie diety kobiety zgodnie z potrzebami						X
27.	Dobór technik karmienia w zależności od stanu chorego					X	
28.	Doraźna modyfikacja dawki leków przeciwbólowych, w uzgodnieniu z lekarzem i zgodnie z wykazem leków, do podawania których jest uprawniona pielęgniarka / położna					X	X
29.	Samodzielne ordynowanie leków zawierających określone substancje czynne, z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe, oraz środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego					X	X
30.	Wystawianie recept na leki, które pielęgniarka / położna może ordynować samodzielnie					X	X
31.	Na zlecenie lekarza wystawianie recept na leki, z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyroby medyczne, niezbędne do kontynuacji leczenia					X	X
32.	Samodzielne ordynowanie określonych wyrobów medycznych					X	X
33.	Wystawianie zleceń albo recept na określone wyroby medyczne					X	X

Lp.	Uprawnienia	Pielęgniarka systemu samodzielnia	Pielęgniarka systemu MON samodzielnia	Pielęgniarka samodzielnie	Położna samodzielnie	Pielęgniarka POZ	Położna POZ
34.	Na zlecenie lekarza wystawianie zleceń na określone wyroby medyczne					X	X
35.	Badanie kwalifikacyjne w celu wykluczenia przeciwwskazań do wykonania szczepienia ochronnego przeciwko COVID-19	X	X	X	X	X	X
36.	Przeprowadzanie szczepień ochronnych przeciwko COVID-19	X	X	X	X	X	X
Świadczenia rehabilitacyjne							
1.	Rehabilitacja pacjentów z zaburzeniami psychicznymi, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny w tym zakresie lub kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, jeżeli program kursu lub specjalizacji obejmowały treści kształcenia z tego zakresu, lub posiada tytuł magistra pielęgniarstwa			X			
2.	Rehabilitacja przyłóżkowa w celu zapobiegania powikłaniom wynikającym z procesu chorobowego i długotrwałego unieruchomienia					X	
3.	Usprawnianie ruchowe					X	
4.	Drenaż ułożeniowy, prowadzenie gimnastyki oddechowej					X	
5.	Wykonywanie drenażu ułożeniowego u kobiety						X
6.	Prowadzenie gimnastyki oddechowej, relaksacyjnej i przygotowującej do porodu oraz w okresie połogu						X
7.	Ćwiczenia ogólnousprawniające					X	
8.	Ćwiczenia usprawniające w ciąży, połogu i schorzeniach ginekologicznych						X
9.	Ułożenie i przemieszczanie chorego w łóżku					X	

Podawanie leków bez zlecenia lekarskiego

Lp.	Nazwa międzynarodowa leku	Postać	Pielęgniarka systemu	Pielęgniarka MON	Pielęgniarka samodzielnie	Położna samodzielnie	Położna w stanie nagłego zagrożenia ¹⁵⁹
1.	Acidum acetylsalicylicum	tabletki	X		X	X	
2.	Acidum tranexamicum (Kwas traneksamowy)	roztwór do wstrzyknięć		X			
4.	Adenosinum	roztwór do wstrzykiwań	X				
5.	Amoxicillinum + Acidum clavulanicum (Amoksycylina)	roztwór do wstrzyknięć	X	X			
6.	Atropini sulfas	roztwór do wstrzykiwań	X				
7.	Bacitracinum (Bacytracyna)	krople do oczu		X			
8.	Budesonidum	zawiesina do nebulizacji	X		X	X	
9.	Captoprilum	tabletki	X		X	X	
10.	Ciprofloxacinum (Ciprofloksacyna)	roztwór do wstrzyknięć		X			
11.	Cefotetan (Cefotetan)	roztwór do wstrzyknięć		X			
12.	Clemastinum	roztwór do wstrzykiwań	X				
13.	Clemastinum	tabletki, syrop			X	X	
14.	Clindamycinum (Klindamycyna)	roztwór do wstrzyknięć		X			
15.	Clonazepamum	roztwór do wstrzykiwań	X				
16.	Clopidogrelum (po transmisji EKG i konsultacji z lekarzem oceniającym zapis EKG)	tabletki	X				
17.	Cloxacillinum (Kloksacylina)	roztwór do wstrzyknięć		X			
18.	Demoxycocinum (Demoksytocyna)	tabletki					X
19.	Dexamethasoni phosphas	roztwór do wstrzykiwań	X				
20.	Diazepamum	tabletki, roztwór do wstrzykiwań, wlewka doodbytnicza	X				
21.	Drotaverini hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań	X				
22.	Drotaverini hydrochloridum	tabletki, czopki, roztwór do wstrzykiwań			X	X	

¹⁵⁹ Położna bez zlecenia lekarskiego w przypadku braku możliwości interwencji lekarskiej, gdy zwłoka w ich podaniu mogłaby spowodować stan nagłego zagrożenia życia lub zdrowia matki lub dziecka.

Lp.	Nazwa międzynarodowa leku	Postać	Pielęgniarka systemu	Pielęgniarka MON	Pielęgniarka samodzielnie	Położna samodzielnie	Położna w stanie nagłego zagrożenia
23.	Drotaverini hydrochloridum	tabletki, roztwór do wstrzykiwań					X
24.	Epinephrinum	roztwór do wstrzykiwań	X		X	X	
25.	Etomidate (Etomidat)	roztwór do wstrzyknięć		X			
26.	Ertapenem (Ertapenem)	roztwór do wstrzyknięć		X			
27.	Fentanylum	roztwór do wstrzykiwań	X				
28.	Fentanylum (Fentanyl)	doustna - lizak		X			
29.	Flumazenilum	roztwór do wstrzykiwań	X				
30.	Furosemidum	roztwór do wstrzykiwań	X				
31.	Furosemidum	tabletki			X	X	
32.	Glyceroli trinitras	tabletki, aerozol do stosowania podjęzykowego	X		X	X	
33.	Glucagoni hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań			X	X	
34.	Glucosum 5%	roztwór do wlewu dożylnego	X		X	X	
35.	Glucosum 20%	roztwór do wstrzykiwań	X		X	X	
36.	Heparinum natricum	roztwór do wstrzykiwań	X				
37.	Hydrocortisonum	roztwór do wstrzykiwań	X				
38.	Hydrocortisonum	roztwór do wstrzykiwań, krem, maść			X	X	
39.	Hydroxyzinum	tabletki, roztwór do wstrzykiwań	X				
40.	Hydroxyzinum	tabletki, syrop			X	X	
41.	Hyoscini butylbromidum (Hioscyny butylobromek)	tabletki, czopki				X	
42.	Hyoscini butylbromidum (Hioscyny butylobromek)	roztwór do wstrzykiwań, tabletki, czopki					X
43.	Ibuprofenum	tabletki	X		X	X	
44.	Isosorbidi mononitras	tabletki	X				
45.	Ketaminum (Ketamina)	roztwór do wstrzyknięć		X			
46.	Ketoprofenum	tabletki, roztwór do wstrzykiwań	X				
47.	Ketoprofenum	tabletki			X	X	
48.	Lidocaini hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań, żel	X				
49.	Lidocaini hydrochloridum	żel, aerozol, roztwór do wstrzykiwań			X		

Lp.	Nazwa międzynarodowa leku	Postać	Pielęgniarka systemu	Pielęgniarka MON	Pielęgniarka samodzielnie	Położna samodzielnie	Położna w stanie nagłego zagrożenia
50.	Lidocaini hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań				X	
51.	Loperamidi hydrochloridum (Loperamidu chlorowodorek)	tabletki			X	X	
52.	Magnesii sulfas	roztwór do wstrzykiwań	X		X	X	X
53.	Mannitolum - 15%	roztwór do wlewu dożylnego	X				
54.	Mannitolum (Mannitol - 5%, 10%, 20%)	roztwór do wlewu dożylnego		X			
55.	Metamizolum natriicum	roztwór do wstrzykiwań	X				
56.	Metamizolum natriicum	tabletki, czopki			X	X	
57.	Metamizolum natriicum + Papaverinum + Atropinum (Metamizol sodowy + Papaweryna + Atropina)	czopki			X	X	
58.	Methylergometrini maleas (Metyloergometryny maleinian)	roztwór do wstrzykiwań					X
59.	Metoclopramidum	roztwór do wstrzykiwań	X				
60.	Metoclopramidum	tabletki			X	X	
61.	Metoprololi tartras	roztwór do wstrzykiwań	X				
62.	Metoprololi tartras	tabletki			X	X	
63.	Midazolamum	roztwór do wstrzykiwań	X				
64.	Morphini sulfas	roztwór do wstrzykiwań	X				
65.	Moxifloxacinum (Moksyflosacyna)	tabletki		X			
66.	Naloxoni hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań	X				
67.	Natrii chloridum 0,9%	roztwór do wlewu dożylnego	X		X	X	
68.	Natrii hydrogenocarbonas 8,4%	roztwór do wstrzykiwań	X				
69.	Neostigmini methylsulfas (Neostygmina)	roztwór do wstrzyknięć		X			
70.	Oxytocinum (Oksytocyna)	roztwór do wlewu dożylnego, roztwór do wstrzykiwań					X
71.	Papaverini hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań	X		X	X	X
72.	Paracetamolum	czopki, tabletki, roztwór do wstrzykiwań	X		X	X	

Lp.	Nazwa międzynarodowa leku	Postać	Pielęgniarka systemu	Pielęgniarka MON	Pielęgniarka samodzielnie	Położna samodzielnie	Położna w stanie nagłego zagrożenia
73.	Płyn fizjologiczny wieloelektrolitowy izotoniczny	roztwór do wlewu dożylnego	X		X	X	
74.	Płyny koloidowe niewymagające pobierania przed iniekcją krwi na grupę oraz próby krzyżowej (skrobia hydroksyetylowana, żelatyna modyfikowana)	roztwór do wlewu dożylnego	X				
75.	Propofol (Propofol)	roztwór do wstrzyknięć		X			
76.	Proxymetacaine hydrochloride (Proksymetakaina)	krople do oczu		X			
77.	Salbutamolium	roztwór do wstrzykiwań, roztwór do nebulizacji	X				
78.	Salbutamolium	roztwór do nebulizacji			X	X	
79.	Solutio Ringeri/zbilansowany	roztwór elektrolitowy roztwór do wlewu dożylnego	X				
80.	Sulfacetamidum natricum (Sulfacetamid)	krople do oczu		X			
81.	Suppositoria Glyceroli (czopki glicerolowe)	czopki			X	X	
82.	Suxamethonii chloridum (chlorsuccilin) (Sukcynochoлина)	roztwór do wstrzykiwań		X			
83.	Thiethylperazinum	czopki, roztwór do wstrzykiwań	X				
84.	Ticagrelor (po teletransmisji EKG i konsultacji z lekarzem oceniającym zapis EKG)	tabletki	X				
85.	Tlen medyczny	gaz	X		X	X	
86.	Urapidilium	roztwór do wstrzykiwań	X				
87.	Vecuronium bromide (Wekuronium)	roztwór do wstrzyknięć		X			
88.	Produkty lecznicze oznaczone symbolem OTC	wszystkie dostępne			X	X	

MAPA UPRAWNIEŃ ZAWODÓW MEDYCZNYCH

RATOWNICY MEDYCZNI

Spis treści

1. Akty prawne	76
2. Ratownik medyczny w systemie Państwowego Ratownictwa Medycznego	77
3. Kwalifikowana pierwsza pomoc	79
4. Przepisy szczególne dotyczące ratownika medycznego	79
5. Zakres czynności wykonywanych przez ratownika medycznego.....	81
6. Szczegółowy zakres medycznych czynności ratunkowych	83
7. Wojskowo-medyczny kurs kwalifikacyjny	88
8. Szczegółowy zakres medycznych czynności ratunkowych MON.....	88
9. Medyczny kurs kwalifikacyjny ministra właściwego do spraw wewnętrznych.....	94
10. Szczegółowy zakres medycznych czynności ratunkowych MSWiA.....	95
11. Mapa uprawnień zawodu ratownika medycznego	101

1. Akty prawne

- Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2021 r. poz. 2053 z późn. zm.), (dalej: ustawa o Państwowym Ratownictwie Medycznym);
- Ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie systemu ochrony zdrowia związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. z 2020 r. poz. 567 z późn. zm.), (dalej: ustawa o zmianie niektórych ustaw w zakresie systemu ochrony zdrowia związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.), (dalej: ustawa o pomocy społecznej);
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2021 r. poz. 2069 z późn. zm.), (dalej: ustawa o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 grudnia 2019 r. w sprawie medycznych czynności ratunkowych i świadczeń zdrowotnych innych niż medyczne czynności ratunkowe, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego (Dz. U. z 2019 r. poz. 2478 z późn. zm.), (dalej: rozporządzenie w sprawie medycznych czynności ratunkowych i innych świadczeń, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2016 r. w sprawie określenia wzoru karty indywidualnej ratownika medycznego (Dz. U. z 2016 r. poz. 576), (dalej: rozporządzenie w sprawie karty indywidualnej ratownika medycznego);
- Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 8 marca 2019 r. w sprawie zakresu świadczeń zdrowotnych udzielanych przez ratownika medycznego wykonującego zadania zawodowe w podmiotach leczniczych, dla których podmiotem tworzącym jest Minister Obrony Narodowej, oraz w jednostkach niebędących podmiotami leczniczymi (Dz. U. z 2022 r. poz. 598), (dalej: rozporządzenie w sprawie świadczeń zdrowotnych udzielanych przez ratownika medycznego MON);
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 marca 2019 r. w sprawie wykazu świadczeń zdrowotnych, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego w ramach zadań Policji, Służby Ochrony Państwa, Straży Granicznej oraz Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 472), (dalej: rozporządzenie w sprawie świadczeń zdrowotnych udzielanych przez ratownika medycznego MSWiA);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 lutego 2012 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących zabezpieczenia pod względem medycznym imprezy masowej (Dz. U. z 2012 r. poz. 181), (dalej: rozporządzenie w sprawie wymagań dotyczących zabezpieczenia pod względem medycznym imprezy masowej);

- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 czerwca 2019 r. w sprawie szpitalnego oddziału ratunkowego (Dz. U. z 2021 r. poz. 2048), (dalej: rozporządzenie w sprawie szpitalnego oddziału ratunkowego);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 kwietnia 2021 r. w sprawie kwalifikacji osób przeprowadzających badania kwalifikacyjne i szczepienia ochronne przeciwko COVID-19 (Dz. U. z 2021 r. poz. 668 z późn. zm.), (dalej: rozporządzenie w sprawie kwalifikacji osób przeprowadzających badania kwalifikacyjne i szczepienia ochronne przeciwko COVID-19);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 lutego 2020 r. w sprawie zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2 (Dz. U. z 2020 r. poz. 325 z późn. zm.), (dalej: rozporządzenie w sprawie zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2).

2. Ratownik medyczny w systemie Państwowego Ratownictwa Medycznego

W celu realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego utworzono system Państwowe Ratownictwo Medyczne, zwany dalej "systemem"¹⁶⁰. W ramach systemu działają:

- 1) organy administracji rządowej właściwe w zakresie wykonywania zadań systemu;
- 2) jednostki systemu;
- 3) dyspozytornie medyczne.

Z systemem współpracują jednostki współpracujące.

W systemie działa personel medyczny:

1. lekarz systemu:

a) lekarz posiadający specjalizację lub tytuł specjalisty w dziedzinie: anestezjologii i intensywnej terapii, medycyny ratunkowej lub neurologii albo lekarz po drugim roku specjalizacji w tej dziedzinie, który kontynuuje szkolenie specjalizacyjne, lub

b) lekarz posiadający specjalizację lub tytuł specjalisty w dziedzinie: chorób wewnętrznych, kardiologii, chirurgii ogólnej, chirurgii dziecięcej, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, ortopedii i traumatologii lub pediatrii, lub

c) lekarz, który w ramach szkolenia specjalizacyjnego ukończył moduł podstawowy w dziedzinie: chorób wewnętrznych, pediatrii lub chirurgii ogólnej i kontynuuje lub zakończył szkolenie specjalizacyjne oraz uzyskał tytuł specjalisty.

2. **pielęgniarka systemu** - pielęgniarka posiadająca tytuł specjalisty lub specjalizującą się w dziedzinie pielęgniarstwa ratunkowego, anestezjologii i intensywnej opieki, chirurgii, kardiologii, pediatrii, a także pielęgniarka posiadająca ukończony kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa ratunkowego, anestezjologii i intensywnej opieki, chirurgii, kardiologii, pediatrii oraz

¹⁶⁰ Ustawa o Państwowym Ratownictwie Medycznym.

posiadającą co najmniej 3-letni staż pracy w oddziałach tych specjalności, oddziałach pomocy doraźnej, izbach przyjęć lub pogotowiu ratunkowym;

3. ratownik medyczny. Zawód ratownika medycznego może wykonywać osoba, która:

- 1) posiada pełną zdolność do czynności prawnych;
- 2) posiada stan zdrowia pozwalający na wykonywanie tego zawodu;
- 3) wykazuje znajomość języka polskiego w stopniu wystarczającym do wykonywania tego zawodu i złożyła oświadczenie o następującej treści: "Oświadczam, że władam językiem polskim w mowie i piśmie w zakresie niezbędnym do wykonywania zawodu ratownika medycznego";
- 4) spełnia następujące wymagania:
  - a) rozpoczęła przed dniem 1 października 2019 r. studia wyższe na kierunku (specjalności) ratownictwo medyczne i uzyskała tytuł zawodowy licencjata lub magistra na tym kierunku (specjalności) lub
    - b) rozpoczęła po roku akademickim 2018/2019 studia wyższe przygotowujące do wykonywania zawodu ratownika medycznego, prowadzone zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 68 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce i uzyskała tytuł zawodowy licencjata oraz złożyła z wynikiem pozytywnym Państwowy Egzamin z Ratownictwa Medycznego, zwany dalej "PERM", lub
    - c) rozpoczęła przed dniem 1 marca 2013 r. naukę w publicznej szkole policealnej lub niepublicznej szkole policealnej o uprawnieniach szkoły publicznej i uzyskała dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego ratownik medyczny albo dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe w zawodzie ratownik medyczny, lub
    - d) posiada dyplom wydany w państwie innym niż państwo członkowskie Unii Europejskiej, Konfederacja Szwajcarska lub państwo członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strona umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, uznany w Rzeczypospolitej Polskiej za równoważny z dyplomem uzyskiwanym w Rzeczypospolitej Polskiej, potwierdzającym tytuł zawodowy ratownik medyczny, i uzyskała prawo pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z odrębnymi przepisami, lub
    - e) posiada kwalifikacje do wykonywania zawodu ratownika medycznego nabyte w państwie członkowskim Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, uznane w Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej.

W okresie od dnia¹⁶¹ ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii do 60 dni od dnia odwołania tego stanu ratownikiem w rozumieniu przepisów ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym może być osoba:

- 1) która posiada pełną zdolność do czynności prawnych;

---

¹⁶¹ Art. 19 ustawy o zmianie niektórych ustaw w zakresie systemu ochrony zdrowia związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19.

2) która posiada ważne zaświadczenie o ukończeniu kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy i uzyskaniu tytułu ratownika, lub zaświadczenie, którego termin upływa w okresie, o którym mowa we wprowadzeniu;

3) której stan zdrowia pozwala na udzielanie kwalifikowanej pierwszej pomocy.

3. Kwalifikowana pierwsza pomoc

Zakres czynności wykonywanych przez ratownika w ramach kwalifikowanej pierwszej pomocy obejmuje¹⁶²:

1) resuscytację krążeniowo-oddechową, bezprzyrządową i przyrządową, z podaniem tlenu oraz zastosowaniem według wskazań defibrylatora zautomatyzowanego;

2) tamowanie krwotoków zewnętrznych i opatrywanie ran;

3) unieruchamianie złamań i podejrzeń złamań kości oraz zwichnięć;

4) ochronę przed wychłodzeniem lub przegrzaniem;

5) prowadzenie wstępnego postępowania przeciwwstrząsowego poprzez właściwe ułożenie osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego, ochronę termiczną osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego;

6) stosowanie tlenoterapii biernej;

7) ewakuację z miejsca zdarzenia osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego;

8) wsparcie psychiczne osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

4. Przepisy szczególne dotyczące ratownika medycznego

Do wykonywania czynności w zakresie **usług świadczonych w schronisku dla osób bezdomnych**¹⁶³ z usługami opiekuńczymi zatrudnia się:

1) pracowników socjalnych;

2) opiekunów posiadających:

a) kwalifikacje do wykonywania zawodu pielęgniarki, **ratownika medycznego**, opiekuna w domu pomocy społecznej, opiekuna osoby starszej, asystenta osoby niepełnosprawnej, opiekunki środowiskowej, opiekuna medycznego lub

b) co najmniej wykształcenie zasadnicze branżowe lub zasadnicze zawodowe, udokumentowane co najmniej roczne doświadczenie zawodowe polegające na świadczeniu usług opiekuńczych osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku oraz ukończone szkolenie z zakresu udzielania pierwszej pomocy.

¹⁶² Art. 14 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym.

¹⁶³ Art. 48a ust. 2h ustawy o pomocy społecznej.

Zabezpieczenie pod względem medycznym imprezy masowej, w miejscu i czasie jej trwania obejmuje co najmniej:

- 1) zespoły wyjazdowe;
- 2) patrole ratownicze;
- 3) punkty pomocy medycznej¹⁶⁴.

W punkcie pomocy medycznej zlokalizowanym w miejscu odbywania imprezy masowej, wyposażonym co najmniej w produkty lecznicze w rozumieniu art. 2 pkt 32 ustawy z dnia 6 września 2001 r. - Prawo farmaceutyczne oraz w wyposażenie wyrobu medycznego i wyroby medyczne w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 33 i 38 ustawy z dnia 20 maja 2010 r. o wyrobach medycznych, wymienione w § 5 ust. 2, pomocy medycznej udzielają co najmniej dwie osoby, w tym;

1) lekarz posiadający prawo wykonywania zawodu oraz co najmniej trzyletnie doświadczenie w udzielaniu świadczeń zdrowotnych oraz

- 2) **ratownik medyczny** lub
- 3) pielęgniarka systemu¹⁶⁵.

Szczegółowe warunki prowadzenia **segregacji medycznej w szpitalnych oddziałach ratunkowych**¹⁶⁶. Obszar segregacji medycznej, rejestracji i przyjęć lokalizuje się bezpośrednio przy wejściu dla pieszych i podjeździe dla specjalistycznych środków transportu sanitarnego. Segregację medyczną przeprowadza pielęgniarka systemu, **ratownik medyczny** lub lekarz systemu przez przeprowadzenie wywiadu medycznego i zebranie danych służących ocenie stanu zdrowia osoby i zakwalifikowaniu jej do jednej z kategorii pilności.

Szczepienia ochronne przeciwko COVID-19 - badania kwalifikacyjne

W przypadku wystąpienia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, wykonanie szczepienia ochronnego przeciwko COVID-19 jest poprzedzone badaniem kwalifikacyjnym w celu wykluczenia przeciwwskazań do jego wykonania przeprowadzanym przez lekarza lub osobę posiadającą kwalifikacje określone w rozporządzeniu wydanym przez ministra właściwego do spraw zdrowia na podstawie art. 21c ust. 5 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi¹⁶⁷.

Badanie kwalifikacyjne może przeprowadzać osoba, która¹⁶⁸:

1) wykonuje zawód lekarza dentystry, pielęgniarki, położnej, felczera, **ratownika medycznego** lub higienistki szkolnej;

---

¹⁶⁴ § 1 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wymagań dotyczących zabezpieczenia pod względem medycznym imprezy masowej.

¹⁶⁵ § 1 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wymagań dotyczących zabezpieczenia pod względem medycznym imprezy masowej.

¹⁶⁶ § 6 ust. 1 i 7 rozporządzenie w sprawie szpitalnego oddziału ratunkowego.

¹⁶⁷ Art. 21c ust. 1 i 2 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

¹⁶⁸ § 2 ust. 1 rozporządzenia w sprawie kwalifikacji osób przeprowadzających badania kwalifikacyjne i szczepienia ochronne przeciwko COVID-19.

2) wykonuje zawód, farmaceuty, diagnosty laboratoryjnego i uzyskała dokument potwierdzający ukończenie szkolenia teoretycznego, dostępnego na platformie e-learningowej Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego.

Osoby te nie mogą przeprowadzać badania kwalifikacyjnego osoby, która nie ukończyła 15. roku życia¹⁶⁹.

W przypadku wystąpienia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, szczepienia ochronne przeciwko COVID-19 przeprowadzają^{170 171}:

- 1) lekarze, lekarze dentyści, pielęgniarki, położne, felczerzy i **ratownicy medyczni**;
- 2) farmaceuci, higienistki szkolne i diagnosty laboratoryjni, posiadający kwalifikacje określone w przepisach wydanych na podstawie art. 17 ust. 10 pkt 3 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

5. Zakres czynności wykonywanych przez ratownika medycznego

Wykonywanie zawodu ratownika medycznego polega na realizacji zadań zawodowych, w szczególności na¹⁷²:

- 1) udzielaniu świadczeń zdrowotnych, w tym medycznych czynności ratunkowych udzielanych samodzielnie lub na zlecenie lekarza;
- 2) zabezpieczeniu osób znajdujących się w miejscu zdarzenia oraz podejmowaniu działań zapobiegających zwiększeniu liczby osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego;
- 3) transportowaniu osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego;
- 4) udzielaniu wsparcia psychicznego w sytuacji powodującej stan nagłego zagrożenia zdrowotnego;
- 5) edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia.

Ratownik medyczny wykonuje zadania zawodowe:

- 1) w podmiotach leczniczych;
- 2) w ramach ratownictwa górskiego i narciarskiego;
- 3) w ramach ratownictwa wodnego;
- 4) w ramach ratownictwa górniczego;
- 5) w ramach Morskiej Służby Poszukiwania i Ratownictwa;
- 6) w jednostkach podległych Ministrowi Obrony Narodowej niebędących podmiotami leczniczymi;
- 7) w jednostkach ochrony przeciwpożarowej;

---

¹⁶⁹ § 2 ust. 2 rozporządzenia w sprawie kwalifikacji osób przeprowadzających badania kwalifikacyjne i szczepienia ochronne przeciwko COVID-19.

¹⁷⁰ Art. 3 ust. 2. ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

¹⁷¹ § 1a rozporządzenia w sprawie zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2.

¹⁷² Art. 11 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym.

- 8) w ramach działań antyterrorystycznych realizowanych przez służby podległe lub nadzorowane przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych;
- 9) w wyodrębnionych oddziałach prewencji;
- 10) w ramach zadań Służby Ochrony Państwa;
- 11) w ramach zadań Straży Granicznej;
- 12) na lotniskach w związku z zapewnieniem wymagań;
- 13) w ramach podmiotu leczniczego wykonując zadania z zakresu zabezpieczenia medycznego imprezy masowej;
- 14) w ramach wykonywania transportu sanitarnego;
- 15) w izbach wytrzeźwień;
- 16) na stanowisku dyspozytora medycznego.

Za wykonywanie zawodu ratownika medycznego uważa się również:

- 1) nauczanie zawodu ratownika medycznego oraz wykonywanie pracy na rzecz doskonalenia zawodowego ratowników medycznych i dyspozytorów medycznych;
- 2) organizowanie i prowadzenie zajęć z zakresu pierwszej pomocy, kwalifikowanej pierwszej pomocy oraz medycznych czynności ratunkowych;
- 3) prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych w zakresie ratownictwa medycznego;
- 4) kierowanie i zarządzanie:
  - a) ratownikami medycznymi,
  - b) dyspozytorami medycznymi;
- 5) zatrudnienie lub pełnienie służby na stanowiskach administracyjnych, na których wykonuje się czynności związane z przygotowywaniem, organizowaniem lub nadzorem nad udzielaniem świadczeń zdrowotnych w zakresie ratownictwa medycznego.

Ratownik medyczny ma prawo wglądu do dokumentacji medycznej oraz do uzyskania od lekarza, felczera, pielęgniarki, położnej informacji o stanie zdrowia pacjenta, rozpoznaniu, proponowanych metodach diagnostycznych, leczniczych, rehabilitacyjnych, zapobiegawczych i dających się przewidzieć następstwach podejmowanych działań, w zakresie niezbędnym do udzielanych przez siebie świadczeń zdrowotnych.

Ratownik medyczny, w ramach udzielania świadczeń zdrowotnych innych niż medyczne czynności ratunkowe, wykonuje zlecenia określone w dokumentacji medycznej.

Ratownik medyczny dokumentuje świadczenia zdrowotne udzielane w ramach realizacji zadań w karcie indywidualnej ratownika medycznego.

Ratownik medyczny jest obowiązany:

- 1) informować pacjenta o jego prawach;
- 2) udzielić pacjentowi lub jego przedstawicielowi ustawowemu albo osobie wskazanej przez pacjenta informacji o stanie zdrowia pacjenta, w zakresie związanym z podejmowaniem medycznych czynności ratunkowych w podstawowym zespole ratownictwa medycznego;

3) zgłosić Prezesowi Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych lub podmiotowi odpowiedzialnemu za wprowadzenie produktu leczniczego do obrotu działanie niepożądane produktu leczniczego;

4) do zachowania tajemnicy zawodowej.

Ratownik medyczny może, po dokonaniu oceny stanu pacjenta, nie podejmować lub odstąpić od medycznych czynności ratunkowych albo udzielania świadczeń zdrowotnych, jeżeli nie spowoduje to niebezpieczeństwa utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia. Ratownik medyczny uzasadnia i odnotowuje w dokumentacji medycznej przyczyny niepodjęcia lub odstąpienia od medycznych czynności ratunkowych albo udzielania świadczeń zdrowotnych.

Ratownik medyczny w ramach realizacji zadań zawodowych oraz pielęgniarka systemu wykonująca medyczne czynności ratunkowe mogą udzielić świadczeń zdrowotnych bez zgody pacjenta, jeżeli wymaga on niezwłocznej pomocy, a ze względu na stan zdrowia lub wiek nie może wyrazić zgody i nie ma możliwości porozumienia się z jego przedstawicielem ustawowym lub opiekunem faktycznym. Decyzję o udzieleniu świadczeń zdrowotnych ratownik medyczny lub pielęgniarka systemu są obowiązani, w miarę możliwości, skonsultować z lekarzem wskazanym przez dysponenta zespołów ratownictwa medycznego.

6. Szczegółowy zakres medycznych czynności ratunkowych

Szczegółowy zakres medycznych czynności ratunkowych i świadczeń zdrowotnych innych niż medyczne czynności ratunkowe, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego określił na podstawie art. 11 ust. 11 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym minister właściwy do spraw zdrowia w drodze rozporządzenia¹⁷³.

Załącznik nr 1 do rozporządzenia

Medyczne czynności ratunkowe, które mogą być udzielane samodzielnie przez ratownika medycznego

1. Ocena stanu pacjenta.
2. Układanie pacjenta w pozycji właściwej dla stanu pacjenta lub odniesionych obrażeń.
3. Podjęcie i prowadzenie podstawowej i zaawansowanej resuscytacji krążeniowo-oddechowej zgodnie z aktualną wiedzą medyczną.
4. Bezprzyrządowe przywracanie drożności dróg oddechowych.
5. Przyrządowe przywracanie i zabezpieczanie drożności dróg oddechowych z zastosowaniem w szczególności:

- 1) rurki ustno-gardłowej;
- 2) rurki nosowo-gardłowej;

---

¹⁷³ Rozporządzenie w sprawie medycznych czynności ratunkowych i innych świadczeń, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego.

- 3) przyrządów nadgłośniowych;
- 4) konikopunkcji.
6. Odsysanie dróg oddechowych.
7. Podjęcie tlenoterapii czynnej lub wspomagania oddechu lub sztucznej wentylacji płuc metodami bezprzyrządowymi i przyrządowymi, z użyciem tlenu lub powietrza, w tym z użyciem respiratora.
8. Wykonanie intubacji dotchawiczej i prowadzenie wentylacji nieinwazyjnej w nagłym zatrzymaniu krążenia.
9. Wykonanie defibrylacji manualnej na podstawie EKG lub zapisu kardiomonitora.
10. Wykonanie defibrylacji zautomatyzowanej.
11. Wykonanie przezskórnej elektrostymulacji serca w bradyarytmiach w przypadku pacjentów niestabilnych hemodynamicznie.
12. Wykonanie kardiowersji w tachyarytmiach w przypadku pacjentów niestabilnych hemodynamicznie.
13. Wykonanie i ocena zapisu EKG.
14. Monitorowanie czynności układu oddechowego.
15. Monitorowanie czynności układu krążenia metodami nieinwazyjnymi.
16. Wykonanie kaniulacji żył obwodowych oraz żyły szyjnej zewnętrznej.
17. Wykonanie dojścia doszpiczkowego przy użyciu gotowego zestawu.
18. Podawanie leków drogą dożylną, domięśniową, podskórną, doustną, podjęzykową, wziewną, dotchawiczą, doodbytniczą oraz doszpiczkową.
19. Odbarczenie odmy przeźnej drogą nakłucia jamy opłucnowej.
20. Oznaczanie parametrów krytycznych z użyciem dostępnego sprzętu.
21. Opatrywanie ran.
22. Tamowanie krwawień zewnętrznych.
23. Unieruchamianie złamań, zwichnięć i skręceń.
24. Unieruchamianie kręgosłupa ze szczególnym uwzględnieniem odcinka szyjnego.
25. Przyjęcie porodu.
26. Wykonanie segregacji medycznej pierwotnej i wtórnej.
27. Przygotowanie pacjenta do transportu i opieka medyczna podczas transportu.
28. Wykonanie pomiaru temperatury głębokiej.
29. Podawanie leków wymienionych w tabeli.

Tabela 1.

Lp.	Nazwa międzynarodowa leku	Postać
1	Acidum acetylsalicylicum	tabletki
2	Adenosinum	roztwór do wstrzykiwań
3	Amiodaroni hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań

Lp.	Nazwa międzynarodowa leku	Postać
4	Atropini sulfas	roztwór do wstrzykiwań
5	Isosorbidi mononitras	tabletki
6	Budesonidum	zawiesina do nebulizacji
7	Captoprilum	tabletki
8	Clemastinum	roztwór do wstrzykiwań
9	Clonazepamum	roztwór do wstrzykiwań
10	Clopidogrelum (po teletransmisji EKG i konsultacji z lekarzem oceniającym zapis EKG)	tabletki
11	Dexamethasoni phosphas	roztwór do wstrzykiwań
12	Diazepamum	tabletki, roztwór do wstrzykiwań, wlewka doodbytnicza
13	Drotaverini hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań
14	Epinephrinum	roztwór do wstrzykiwań
15	Fentanylum	roztwór do wstrzykiwań
16	Flumazenilum	roztwór do wstrzykiwań
17	Furosemidum	roztwór do wstrzykiwań
18	Glyceroli trinitras	tabletki, aerozol do stosowania podjęzykowego
19	Glucagoni hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań
20	Glucosum 5%	roztwór do wlewu dożylnego
21	Glucosum 20%	roztwór do wstrzykiwań
22	Heparinum natricum	roztwór do wstrzykiwań
23	Hydrocortisonum	roztwór do wstrzykiwań
24	Hydroxyzinum	tabletki, roztwór do wstrzykiwań
25	Ibuprofenum	tabletki
26	Ketoprofenum	tabletki, roztwór do wstrzykiwań
27	Lidocaini hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań, żel
28	Magnesii sulfas	roztwór do wstrzykiwań
29	Mannitolum - 15%	roztwór do wlewu dożylnego
30	Metamizolum natricum	roztwór do wstrzykiwań
31	Metoclopramidum	roztwór do wstrzykiwań
32	Metoprololi tartras	roztwór do wstrzykiwań
33	Midazolamum	roztwór do wstrzykiwań
34	Morphini sulfas	roztwór do wstrzykiwań

Lp.	Nazwa międzynarodowa leku	Postać
35	Naloxoni hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań
36	Natrii chloridum 0,9%	roztwór do wlewu dożylnego
37	Natrii hydrogenocarbonas 8,4%	roztwór do wstrzykiwań
38	Papaverini hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań
39	Paracetamolum	czopki, tabletki, roztwór do wstrzykiwań
40	Płyn fizjologiczny wieloelektrolitowy izotoniczny	roztwór do wlewu dożylnego
41	Płyny koloidowe niewymagające pobierania przed iniekcją krwi na grupę oraz próby krzyżowej (skrobia hydroksyetylowana, żelatyna modyfikowana)	roztwór do wlewu dożylnego
42	Salbutamolum	roztwór do wstrzykiwań, roztwór do nebulizacji
43	Solutio Ringeri/zbilansowany	roztwór elektrolitowy roztwór do wlewu dożylnego
44	Thiethylperazinum	czopki, roztwór do wstrzykiwań
45	Ticagrelor (po teletransmisji EKG i konsultacji z lekarzem oceniającym zapis EKG)	tabletki
46	Tlen medyczny	gaz
47	Urapidilum	roztwór do wstrzykiwań

30. Podawanie koncentratów czynników krzepnięcia oraz desmopresyny w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego, z zasobów własnych chorego.

31. Pobieranie materiału z górnych dróg oddechowych od pacjenta oraz wykonywanie testu antygenowego na obecność wirusa SARS-CoV-2 w okresie ogłoszenia stanu epidemii lub stanu zagrożenia epidemicznego wywołanych tym wirusem.

Załącznik nr 2 do rozporządzenia

Medyczne czynności ratunkowe, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego na zlecenie lekarza

1. Medyczne czynności ratunkowe wymienione w załączniku nr 1 do rozporządzenia.
2. Wykonanie intubacji dotchawiczej z użyciem środków zwiotczających.
3. Cewnikowanie pęcherza moczowego.
4. Zakładanie sondy żołądkowej i płukanie żołądka, po zabezpieczeniu drożności dróg oddechowych.
5. Asystowanie przy innych medycznych czynnościach ratunkowych niewymienionych w załączniku nr 1 do rozporządzenia.
6. Podawanie leków.

Załącznik nr 3 do rozporządzenia

Świadczenia zdrowotne inne niż medyczne czynności ratunkowe, które mogą być udzielane samodzielnie przez ratownika medycznego

1. Ocena stanu pacjenta.
2. Układanie pacjenta w pozycji właściwej dla stanu pacjenta lub odniesionych obrażeń.
3. Podjęcie i prowadzenie podstawowej i zaawansowanej resuscytacji krążeniowo-oddechowej zgodnie z aktualną wiedzą medyczną.
4. Bezprzyrządowe przywracanie drożności dróg oddechowych.
5. Przyrządowe przywracanie i zabezpieczanie drożności dróg oddechowych z zastosowaniem w szczególności:
  - 1) rurki ustno-gardłowej;
  - 2) rurki nosowo-gardłowej;
  - 3) przyrządów nadgłośniowych;
  - 4) konikopunkcji.
6. Odsysanie dróg oddechowych.
7. Podjęcie tlenoterapii czynnej lub wspomaganie oddechu lub sztucznej wentylacji płuc metodami bezprzyrządowymi i przyrządowymi, z użyciem tlenu lub powietrza, w tym z użyciem respiratora.
8. Wykonanie intubacji dotchawiczej i prowadzenie wentylacji nieinwazyjnej w nagłym zatrzymaniu krążenia.
9. Wykonanie defibrylacji zautomatyzowanej.
10. Wykonanie defibrylacji manualnej na podstawie EKG lub zapisu kardiomonitora.
11. Monitorowanie czynności układu oddechowego.
12. Monitorowanie czynności układu krążenia metodami nieinwazyjnymi.
13. Wykonanie i ocena zapisu EKG.
14. Wykonanie kaniulacji żył obwodowych oraz żyły szyjnej zewnętrznej.
15. Wykonanie dojścia doszpikowego przy użyciu gotowego zestawu.
16. Podawanie leków drogą dożylną, domięśniową, podskórną, doustną, podjęzykową, wziewną, dotchawiczą, doodbytniczą i wziewną oraz doszpikową.
17. Odbarczenie odmy prężnej drogą nakłucia jamy opłucnowej.
18. Pobieranie krwi żyłnej i włosniczkowej do badań diagnostycznych.
19. Opatrywanie ran.
20. Tamowanie krwawień zewnętrznych.
21. Unieruchamianie złamań, zwichnięć i skręceń.
22. Unieruchamianie kręgosłupa ze szczególnym uwzględnieniem odcinka szyjnego.
23. Przyjęcie porodu.
24. Wykonanie segregacji medycznej pierwotnej i wtórnej.
25. Cewnikowanie pęcherza moczowego.
26. Wykonanie pomiaru temperatury głębokiej.

27. Oznaczanie parametrów krytycznych z użyciem dostępnego sprzętu.
28. Przygotowanie pacjenta do transportu i opieka medyczna podczas transportu.
29. Podawanie leków wymienionych w tabeli w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

Załącznik nr 4 do rozporządzenia

Świadczenia zdrowotne inne niż medyczne czynności ratunkowe, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego na zlecenie lekarza

1. Świadczenia zdrowotne wymienione w załącznikach nr 1-3 do rozporządzenia.
2. Asystowanie przy drobnych zabiegach chirurgicznych.

7. Wojskowo-medyczny kurs kwalifikacyjny

Ratownik medyczny wykonujący zadania zawodowe w podmiotach leczniczych będących jednostkami budżetowymi i jednostkami wojskowymi, dla których podmiotem tworzącym jest Minister Obrony Narodowej, oraz w jednostkach podległych Ministrowi Obrony Narodowej niebędących podmiotami leczniczymi, może samodzielnie udzielać świadczeń zdrowotnych po ukończeniu wojskowo-medycznego kursu kwalifikacyjnego¹⁷⁴. Wojskowo-medyczny kurs kwalifikacyjny ma na celu uzyskanie przez ratownika medycznego dodatkowych umiejętności i kwalifikacji do udzielania świadczeń zdrowotnych w warunkach sytuacji kryzysowych i przy zabezpieczeniu medycznym działań jednostek podległych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej¹⁷⁵.

8. Szczegółowy zakres medycznych czynności ratunkowych MON

Szczegółowy zakres świadczeń zdrowotnych udzielanych przez ratownika medycznego wykonującego zadania zawodowe w podmiotach leczniczych będących jednostkami budżetowymi i jednostkami wojskowymi, dla których podmiotem tworzącym jest Minister Obrony Narodowej, oraz w jednostkach podległych Ministrowi Obrony Narodowej niebędących podmiotami leczniczymi określił Minister Obrony Narodowej w drodze rozporządzenia wydanego na podstawie art. 11a ust. 10 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym¹⁷⁶.

Załącznik nr 1 do rozporządzenia

---

¹⁷⁴ Art. 11a ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym.

¹⁷⁵ W opracowaniu zastosowano skrótowe nazewnictwo: czynności ratunkowe MON, ratownik medyczny MON.

¹⁷⁶ Rozporządzenie w sprawie medycznych czynności ratunkowych i innych świadczeń, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego MON.

Świadczenia zdrowotne, które mogą być udzielane samodzielnie przez ratownika medycznego wykonującego zadania zawodowe w podmiotach leczniczych będących jednostkami budżetowymi i jednostkami wojskowymi, dla których podmiotem tworzącym jest Minister Obrony Narodowej, oraz w jednostkach podległych Ministrowi Obrony Narodowej niebędących podmiotami leczniczymi

1. Ocena stanu pacjenta.
2. Układanie pacjenta w pozycji dostosowanej do stanu pacjenta lub do odniesionych przez niego obrażeń.
3. Podjęcie i prowadzenie podstawowej i zaawansowanej resuscytacji krążeniowo-oddechowej zgodnie z aktualną wiedzą medyczną.
4. Wykonanie przezskórnej elektrostymulacji serca w bradyarytmiach - w przypadku pacjentów niestabilnych hemodynamicznie.
5. Wykonanie kardiowersji w tachyarytmiach - w przypadku pacjentów niestabilnych hemodynamicznie.
6. Bezprzyrządowe przywracanie drożności dróg oddechowych.
7. Przyrządowe przywracanie i zabezpieczanie drożności dróg oddechowych z zastosowaniem w szczególności:
  - 1) rurki ustno-gardłowej;
  - 2) rurki nosowo-gardłowej;
  - 3) przyrządów nadgłośniowych;
  - 4) konikopunkcji.
8. Odsysanie dróg oddechowych.
9. Podjęcie tlenoterapii czynnej lub wspomagania oddechu, lub sztucznej wentylacji płuc metodami bezprzyrządowymi i przyrządowymi, z użyciem tlenu lub powietrza, w tym z użyciem respiratora.
10. Wykonanie intubacji dotchawiczej i prowadzenie wentylacji nieinwazyjnej w przypadku nagłego zatrzymania krążenia.
11. Wykonanie defibrylacji zautomatyzowanej.
12. Wykonanie defibrylacji manualnej na podstawie EKG lub zapisu kardiomonitora.
13. Monitorowanie czynności układu oddechowego.
14. Monitorowanie czynności układu krążenia metodami nieinwazyjnymi.
15. Wykonanie i ocena zapisu EKG.
16. Wykonanie kaniulacji żył obwodowych oraz żyły szyjnej zewnętrznej.
17. Wykonanie dojścia doszpikowego z użyciem gotowego zestawu.
18. Podawanie leków drogą dożylną, domięśniową, podskórną, doustną, podjęzykową, wziewną, dotchawiczą, doodbytniczą oraz doszpikową.
19. Odbarczenie odmy prężnej przez nakłucie jamy opłucnowej.
20. Pobieranie krwi żyłnej i włosniczkowej do badań diagnostycznych.
21. Opatrywanie ran.

22. Tamowanie krwawień zewnętrznych.
23. Unieruchamianie złamań, zwichnięć i skręceń.
24. Unieruchamianie kręgosłupa ze szczególnym uwzględnieniem odcinka szyjnego.
25. Przyjęcie porodu.
26. Wykonanie segregacji medycznej pierwotnej i wtórnej.
27. Cewnikowanie pęcherza moczowego.
28. Zakładanie sondy żołądkowej i płukanie żołądka.
29. Wykonanie pomiaru temperatury głębokiej.
30. Oznaczanie parametrów krytycznych z użyciem dostępnego sprzętu.
31. Przygotowanie pacjenta do transportu i opieka medyczna podczas transportu.
32. Podawanie produktów leczniczych oznaczonych symbolem OTC, wyrobów medycznych i wyposażenia wyrobów medycznych, w tym przysługujących żołnierzom na podstawie przepisów wydanych na podstawie ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, oraz leków w autostrzykawkach stanowiących indywidualne wyposażenie żołnierza.
33. Podawanie koncentratów czynników krzepnięcia oraz desmopresyny w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego - z zasobów własnych chorego.
34. Podawanie leków wymienionych w tabeli:

Tabela 2.

Lp.	Nazwa międzynarodowa leku	Postać
1	Acidum acetylsalicylicum	tabletki
2	Adenosinum	roztwór do wstrzykiwań
3	Amiodaroni hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań
4	Atropini sulfas	roztwór do wstrzykiwań
5	Isosorbidi mononitras	tabletki
6	Budesonidum	zawiesina do nebulizacji
7	Captoprilum	tabletki
8	Clemastinum	roztwór do wstrzykiwań
9	Clonazepamum	roztwór do wstrzykiwań
10	Clopidogrelum (po teletransmisji EKG i konsultacji z lekarzem oceniającym zapis EKG)	tabletki
11	Dexamethasone phosphate	roztwór do wstrzykiwań, tabletki
12	Diazepamum	roztwór do wstrzykiwań, wlewka doodbytnicza
13	Drotaverini hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań
14	Epinephrinum	roztwór do wstrzykiwań
15	Fentanylum	roztwór do wstrzykiwań

Lp.	Nazwa międzynarodowa leku	Postać
16	Flumazenilum	roztwór do wstrzykiwań
17	Furosemidum	roztwór do wstrzykiwań
18	Gliceroli trinitras	tabletki, aerozol do stosowania podjęzykowego
19	Glucagoni hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań
20	Glucosum 5%, 20%	roztwór do wstrzykiwań, roztwór do wlewu dożylnego
21	Heparinum natricum	roztwór do wstrzykiwań
22	Hydrocortisonum	roztwór do wstrzykiwań
23	Hydroxizinum	tabletki, roztwór do wstrzykiwań
24	Ibuprofenum	tabletki
25	Ketoprofenum	tabletki, roztwór do wstrzykiwań
26	Lidocaini hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań, żel
27	Magnesii sulfas	roztwór do wstrzykiwań
28	Mannitolum - 15%	roztwór do wlewu dożylnego
29	Metamizolum natricum	roztwór do wstrzykiwań
30	Methoxyflurane	płyn do sporządzania inhalacji parowej
31	Metoclopramidum	roztwór do wstrzykiwań
32	Metoprololitartras	roztwór do wstrzykiwań
33	Midazolamum	roztwór do wstrzykiwań
34	Morphinisulfas	roztwór do wstrzykiwań
35	Naloxoni hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań
36	Natrii chloridum 0,9%	roztwór do wlewu dożylnego
37	Natrii hydrogenocarbonas 8,4%	roztwór do wstrzykiwań
38	Papaverinum hydrochloricum	roztwór do wstrzykiwań
39	Paracetamolum	czopki, tabletki, roztwór do wstrzykiwań
40	Płyn fizjologiczny wieloelektrolitowy izotoniczny	roztwór do wlewu dożylnego
41	Płyny koloidowe niewymagające pobierania przed iniekcją krwi na grupę oraz próby krzyżowej (skrobia hydroksyetylowana, żelatyna modyfikowana)	roztwór do wlewu dożylnego
42	Salbutamolum	roztwór do wstrzykiwań, roztwór do nebulizacji

Lp.	Nazwa międzynarodowa leku	Postać
43	Solutio Ringeri / zbilansowany roztwór elektrolitowy	roztwór do wlewu dożylnego
44	Thiethylperazinum	czopki, roztwór do wstrzykiwań
45	Ticagrelor (po teletransmisji EKG i konsultacji z lekarzem oceniającym zapis EKG)	tabletki
46	Tlen medyczny	gaz
47	Urapidilum	roztwór do wstrzykiwań

Załącznik nr 2 do rozporządzenia

Świadczenia zdrowotne, które mogą być udzielane samodzielnie w warunkach sytuacji kryzysowych i przy zabezpieczeniu medycznym działań jednostek przez ratownika medycznego wykonującego zadania zawodowe w podmiotach leczniczych będących jednostkami budżetowymi i jednostkami wojskowymi, dla których podmiotem tworzącym jest Minister Obrony Narodowej, oraz w jednostkach podległych Ministrowi Obrony Narodowej niebędących podmiotami leczniczymi

1. Wykonanie konikotomii.
2. Wykonanie intubacji dotchawiczej w laryngoskopii bezpośredniej przez usta lub przez nos, z użyciem środków zwiotczających, oraz prowadzenie wentylacji zastępczej w zależności od wskazań terapeutycznych.
3. Wykonanie drobnych zabiegów chirurgicznych.
4. Wykonanie fasciotomii.
5. Wykonanie blokady obwodowej nerwów.
6. Wykonanie badania USG u pacjenta urazowego.
7. Wykonanie drenażu jamy opłucnowej.
8. Podawanie krwi, składników krwi i preparatów krwiozastępczych pacjentom z objawami wstrząsu hipowolemicznego pod warunkiem ukończenia szkolenia z zakresu przetaczania krwi i jej składników.
9. Udzielanie wsparcia psychologicznego poszkodowanym i członkom zespołu ratownictwa medycznego przez ocenę prezentowanych zaburzeń zachowania lub zaburzeń psychicznych ze szczególnym uwzględnieniem symptomów reakcji na ciężki stres.
10. Podejmowanie czynności w ramach osłony przeciwepidemiologicznej i przeciwepizootycznej stanów osobowych wojsk oraz w zakresie medycznej ochrony przed czynnikami chemicznymi, biologicznymi, radiologicznymi, nuklearnymi (Chemical, Biological, Radiological, Nuclear - CBRN) według instrukcji i standardów.
11. Podawanie leków wymienionych w tabeli:

Tabela 3.

Lp.	Nazwa powszechnie stosowana (nazwa w języku polskim)	Postać
1	Acidum tranexamicum (Kwas traneksamowy)	roztwór do wstrzyknień
2	Acetazolamidum (Acetazolamid)	tabletki
3	Amoxicillinum + Acidum clavulanicum (Amoksycylina)	roztwór do wstrzyknień
4	Ciprofloxacinum (Ciprofloksacyna)	roztwór do wstrzyknień
5	Clindamycinum (Klindamycyna)	roztwór do wstrzyknień
6	Cefotetan (Cefotetan)	roztwór do wstrzyknień
7	Cloxacillinum (Kloksacylina)	roztwór do wstrzyknień
8	Etomidate (Etomidat)	roztwór do wstrzyknień
9	Ertapenem (Ertapenem)	roztwór do wstrzyknień
10	Fentanylum (Fentanyl)	aerozol, doustna - lizak
11	Ketaminum (Ketamina)	roztwór do wstrzyknień
12	Mannitolum (Mannitol - 5%, 10%, 20%)	roztwór do wlewu dożylnego
13	Methoxyflurane	płyn do sporządzania inhalacji parowej
14	Moxifloxacinum (Moksyfloksacyna)	tabletki
15	Neostigmini methylsulfas (Neostygmina)	roztwór do wstrzyknień
16	Propofol (Propofol)	roztwór do wstrzyknień
17	Vecuronium bromide (Wekuronium)	roztwór do wstrzyknień
18	Suxamethonii chloridum (chlorsuccilin) (Sukcynocholina)	roztwór do wstrzyknień
19	Bacitracinum (Bacytracyna)	krople do oczu

Lp.	Nazwa powszechnie stosowana (nazwa w języku polskim)	Postać
20	Proxymetacaine hydrochloride (Proksymetakaina)	krople do oczu

Ratownik medyczny na zlecenie lekarza może udzielać świadczeń zdrowotnych określonych w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia oraz innych, niewymienionych w tych załącznikach - stosownie do wiedzy i umiejętności nabytych w ramach kształcenia przed- i podyplomowego.

Ratownik medyczny może nie podjąć udzielania świadczeń zdrowotnych lub odstąpić od ich udzielania w następujących przypadkach:

- 1) rozerwania ciała, dekapitacji, rozległego zniszczenia czaszki i mózgu, masywnego urazu uniemożliwiającego prowadzenie resuscytacji krążeniowo-oddechowej;
- 2) oznak rozkładu gnilnego ciała lub stężenia pośmiertnego lub zwęglenia;
- 3) asystolii utrzymującej się powyżej 30 minut oraz kapnometrii poniżej 10 mmHg mimo prowadzenia resuscytacji krążeniowo-oddechowej wszystkimi metodami przyrządowymi i bezprzyrządowymi przy szerokich, niereagujących na światło źrenicach, z wyjątkiem pacjentów z podejrzeniem hipotermii, których identyfikacja następuje przez wykonanie pomiaru temperatury centralnej, lub z podejrzeniem innych odwracalnych przyczyn zatrzymania krążenia.

Ratownik medyczny informuje bez zbędnej zwłoki lekarza, pod którego opieką znajduje się pacjent, o samodzielnym udzieleniu pacjentowi świadczeń zdrowotnych oraz o podanych produktach leczniczych i wykonanych badaniach.

W okresie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii wywołanych wirusem SARS-CoV-2 ratownik medyczny może dokonywać pobierania materiału z górnych dróg oddechowych od pacjenta oraz wykonywać test antygenowy na obecność tego wirusa.

9. Medyczny kurs kwalifikacyjny ministra właściwego do spraw wewnętrznych

Medyczny kurs kwalifikacyjny ministra właściwego do spraw wewnętrznych¹⁷⁷ ma na celu uzyskanie przez ratownika medycznego dodatkowych umiejętności i kwalifikacji do udzielania świadczeń w warunkach zagrożenia wystąpieniem zdarzenia o charakterze terrorystycznym, w obszarach katastrof, klęsk żywiołowych i w strefie działań wojennych¹⁷⁸.

¹⁷⁷ Art. 11b ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym.

¹⁷⁸ W opracowaniu zastosowano skrótowe nazewnictwo: czynności ratunkowe MSWiA, ratownik medyczny MSWiA.

10. Szczegółowy zakres medycznych czynności ratunkowych MSWiA

Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określił, w drodze rozporządzenia wydanego na podstawie art. 11b ust. 12 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym, wykaz świadczeń zdrowotnych, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego¹⁷⁹.

Załącznik nr 1 do rozporządzenia

Wykaz świadczeń zdrowotnych, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego samodzielnie - niezależnie od ukończenia medycznego kursu kwalifikacyjnego ministra właściwego do spraw wewnętrznych

1. Ocena stanu pacjenta.
2. Układanie pacjenta w pozycji właściwej dla jego stanu lub odniesionych obrażeń.
3. Podjęcie i prowadzenie podstawowej i zaawansowanej resuscytacji krążeniowo-oddechowej zgodnie z aktualną wiedzą medyczną.
4. Bezprzyrządowe przywracanie drożności dróg oddechowych.
5. Przyrządowe przywracanie i zabezpieczanie drożności dróg oddechowych, z zastosowaniem w szczególności:
  - 1) rurki ustno-gardłowej;
  - 2) rurki nosowo-gardłowej;
  - 3) przyrządów nadgłośniowych;
  - 4) konikopunkcji.
6. Odsysanie dróg oddechowych.
7. Podjęcie tlenoterapii czynnej lub wspomaganie oddechu lub sztucznej wentylacji płuc metodami bezprzyrządowymi i przyrządowymi, z użyciem tlenu lub powietrza, w tym z użyciem respiratora.
8. Wykonanie intubacji dotchawiczej i prowadzenie wentylacji nieinwazyjnej w nagłym zatrzymaniu krążenia.
9. Wykonanie defibrylacji manualnej na podstawie EKG lub zapisu kardiomonitora.
10. Wykonanie defibrylacji zautomatyzowanej.

---

¹⁷⁹ Rozporządzenie w sprawie świadczeń zdrowotnych udzielanych przez ratownika medycznego MSWiA.

11. Wykonanie przezskórnej elektrostymulacji serca w bradyarytmiach, w przypadku pacjentów niestabilnych hemodynamicznie.
12. Wykonanie kardiowersji w tachyarytmiach, w przypadku pacjentów niestabilnych hemodynamicznie.
13. Wykonanie i ocena zapisu EKG.
14. Monitorowanie czynności układu oddechowego.
15. Monitorowanie czynności układu krążenia metodami nieinwazyjnymi.
16. Wykonanie kaniulacji żył obwodowych oraz żyły szyjnej zewnętrznej.
17. Wykonanie dojścia doszpikowego przy użyciu gotowego zestawu.
18. Podawanie leków drogą dożylną, domięśniową, podskórną, doustną, podjęzykową, wziewną, dotchawiczą, doodbytniczą oraz doszpikową.
19. Odbarczenie odmy prężnej drogą nakłucia jamy opłucnowej.
20. Oznaczanie parametrów krytycznych z użyciem dostępnego sprzętu.
21. Opatrywanie ran.
22. Tamowanie krwawień zewnętrznych.
23. Unieruchamianie złamań, zwichnięć i skręceń.
24. Unieruchamianie kręgosłupa ze szczególnym uwzględnieniem odcinka szyjnego.
25. Przyjęcie porodu.
26. Wykonanie segregacji medycznej pierwotnej i wtórnej.
27. Przygotowanie pacjenta do transportu i opieka medyczna podczas transportu.
28. Wykonanie pomiaru temperatury głębokiej.
29. Podawanie koncentratów czynników krzepnięcia oraz desmopresyny w stanach nagłych zagrożenia zdrowotnego, z zasobów własnych chorego.
30. Podawanie leków wymienionych w tabeli:

Tabela 4.

Lp.	Nazwa międzynarodowa leku	Postać
1	Acidum acetylsalicylicum	tabletki
2	Adenosinum	roztwór do wstrzykiwań
3	Amiodaroni hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań
4	Atropini sulfas	roztwór do wstrzykiwań
5	Isosorbidi mononitras	tabletki
6	Budesonidum	zawiesina do nebulizacji
7	Captoprilum	tabletki
8	Clemastinum	roztwór do wstrzykiwań

Lp.	Nazwa międzynarodowa leku	Postać
9	Clonazepamum	roztwór do wstrzykiwań
10	Clopidogrelum (po teletransmisji EKG i konsultacji z lekarzem oceniającym zapis EKG)	tabletki
11	Dexamethasoni phosphas	roztwór do wstrzykiwań
12	Diazepamum	tabletki, roztwór do wstrzykiwań, wlewka doodbytnicza
13	Drotaverini hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań
14	Epinephrinum	roztwór do wstrzykiwań
15	Fentanylum	roztwór do wstrzykiwań
16	Flumazenilum	roztwór do wstrzykiwań
17	Furosemidum	roztwór do wstrzykiwań
18	Glyceroli trinitras	tabletki, aerazol do stosowania podjęzykowego
19	Glucagoni hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań
20	Glucosum 5%	roztwór do wlewu dożylnego
21	Glucosum 20%	roztwór do wstrzykiwań
22	Heparinum natricum	roztwór do wstrzykiwań
23	Hydrocortisonum	roztwór do wstrzykiwań
24	Hydroxyzinum	tabletki, roztwór do wstrzykiwań
25	Ibuprofenum	tabletki
26	Ketoprofenum	tabletki, roztwór do wstrzykiwań
27	Lidocaini hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań, żel
28	Magnesii sulfas	roztwór do wstrzykiwań

Lp.	Nazwa międzynarodowa leku	Postać
29	Mannitolum - 15%	roztwór do wlewu dożylnego
30	Metamizolum natriicum	roztwór do wstrzykiwań
31	Metoclopramidum	roztwór do wstrzykiwań
32	Metoprololi tartras	roztwór do wstrzykiwań
33	Midazolamum	roztwór do wstrzykiwań
34	Morphini sulfas	roztwór do wstrzykiwań
35	Naloxoni hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań
36	Natrii chloridum 0,9%	roztwór do wlewu dożylnego
37	Natrii hydrogenocarbonas 8,4%	roztwór do wstrzykiwań
38	Papaverini hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań
39	Paracetamolum	czopki, tabletki, roztwór do wstrzykiwań
40	Płyn fizjologiczny wieloelektrolitowy izotoniczny	roztwór do wlewu dożylnego
41	Płyny koloidowe niewymagające pobierania przed iniekcją krwi na grupę oraz próby krzyżowej (skrobia hydroksyetylowana, żelatyna modyfikowana)	roztwór do wlewu dożylnego
42	Salbutamolum	roztwór do wstrzykiwań, roztwór do nebulizacji
43	Zbilansowany roztwór elektrolitowy/Solutio Ringeri	roztwór do wlewu dożylnego
44	Thiethylperazinum	czopki, roztwór do wstrzykiwań
45	Ticagrelor (po teletransmisji EKG i konsultacji z lekarzem oceniającym zapis EKG)	tabletki
46	Tlen medyczny	gaz
47	Urapidilum	roztwór do wstrzykiwań

Załącznik nr 2 do rozporządzenia

Wykaz świadczeń zdrowotnych, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego samodzielnie - w przypadku realizacji zadań służbowych w warunkach zagrożenia wystąpieniem zdarzenia o charakterze terrorystycznym, w obszarach katastrof, klęsk żywiołowych i w strefie działań wojennych

1. Świadczenia zdrowotne wymienione w załączniku nr 1 do rozporządzenia.
2. Stosowanie opatrunków hemostatycznych.
3. Wykonywanie drobnych zabiegów chirurgicznych (szycie drobnych ran).
4. Cewnikowanie pęcherza moczowego.
5. Wykonywanie badania USG w stanach nagłych.
6. Podawanie leków dospojówkowo.
7. Podawanie leków wymienionych w tabeli:

Tabela 5.

Lp.	Nazwa międzynarodowa leku	Postać
1	Acidum tranexamicum	roztwór do wstrzykiwań
2	Epinephrinum	roztwór do wstrzykiwań - ampułkostrzykawka
3	Diclofenacum natricum	krople do oczu
4	Fentanylum	tabletki podjęzykowe, tabletki podjęzykowe, lizaki, aerozol do nosa, roztwór do wstrzykiwań
5	Paracetamolum + Tramadoli hydrochloridum	tabletki
6	zestaw leków przeciwko bojowym środkom trującym	roztwór do wstrzykiwań - zestaw ampułkostrzykawek

Załącznik nr 3 do rozporządzenia

Wykaz świadczeń zdrowotnych, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego pod nadzorem lub w porozumieniu z lekarzem

1. Wykonywanie pod nadzorem lekarza:
  - 1) intubacji dotchawiczej z użyciem środków zwiotczających;
  - 2) zakładanie sondy żołądkowej i płukanie żołądka po zabezpieczeniu drożności dróg oddechowych;
  - 3) wykonywanie badania USG u pacjenta urazowego;
  - 4) podawanie leków.
2. Podawanie w porozumieniu z lekarzem leków wymienionych w tabeli:

Tabela 6.

Lp.	Nazwa międzynarodowa leku	Postać
1	Ertapenem	roztwór do wstrzykiwań
2	Ciprofloxacyn	roztwór do wstrzykiwań
3	Cefuroxime	roztwór do wstrzykiwań, tabletki
4	Metronidazole	roztwór do wstrzykiwań, tabletki
5	Moxifloxacin	tabletki, krople do oczu
6	Azithromycyn	tabletki, zawiesina, krople do oczu
7	Amoxicillin + clavulanic acid	roztwór do wstrzykiwań, tabletki
8	Acidum tranexamicum	roztwór do wstrzykiwań
9	Ketamine	roztwór do wstrzykiwań

11. Mapa uprawnień zawodu ratownika medycznego

Tabela 7.

Lp.	Uprawnienia	Medyczne czynności ratunkowe		Świadczenia zdrowotne inne niż medyczne czynności ratunkowe		Ratownik medyczny MON samodzielnie	Ratownik medyczny MON samodzielnie w warunkach sytuacji kryzysowych	Ratownik medyczny MON na zlecenie lekarza	Ratownik medyczny MSWiA samodzielnie	Ratownik medyczny MSWiA samodzielnie w warunkach sytuacji zagrożenia	Ratownik medyczny MSWiA pod nadzorem lub w porozumieniu z lekarzem
		Ratownik medyczny samodzielnie	Ratownik medyczny na zlecenie lekarza	Ratownik medyczny samodzielnie	Ratownik medyczny na zlecenie lekarza						
1.	Ocena stanu pacjenta.	X	X	X	X	X		X	X	X	
2.	Układanie pacjenta w pozycji właściwej dla stanu pacjenta lub odniesionych obrażeń.	X	X	X	X	X		X	X	X	
3.	Podjęcie i prowadzenie podstawowej i zaawansowanej resuscytacji krążeniowo-oddechowej zgodnie z aktualną wiedzą medyczną.	X	X	X	X	X		X	X	X	
4.	Bezprzrządowe przywracanie drożności dróg oddechowych.	X	X	X	X	X		X	X	X	
5.	Przrządowe przywracanie i zabezpieczanie drożności dróg oddechowych z zastosowaniem w szczególności: 1) rurki ustno-gardłowej; 2) rurki nosowo-gardłowej; 3) przrządów nadgłośniowych; 4) konikopunkcji.	X	X	X	X	X		X	X	X	

Lp.	Uprawnienia	Medyczne czynności ratunkowe		Świadczenia zdrowotne inne niż medyczne czynności ratunkowe		Ratownik medyczny MON samodzielnie	Ratownik medyczny MON samodzielnie w warunkach sytuacji kryzysowych	Ratownik medyczny MON na zlecenie lekarza	Ratownik medyczny MSWiA samodzielnie	Ratownik medyczny MSWiA samodzielnie w warunkach sytuacji zagrożenia	Ratownik medyczny MSWiA pod nadzorem lub w porozumieniu z lekarzem
		Ratownik medyczny samodzielnie	Ratownik medyczny na zlecenie lekarza	Ratownik medyczny samodzielnie	Ratownik medyczny na zlecenie lekarza						
6.	Odsysanie dróg oddechowych.	X	X	X	X	X		X	X	X	
7.	Podjęcie tlenoterapii czynnej lub wspomagania oddechu lub sztucznej wentylacji płuc metodami bezprzrządowymi i przrządowymi, z użyciem tlenu lub powietrza, w tym z użyciem respiratora.	X	X	X	X	X		X	X	X	
8.	Wykonanie intubacji dotchawiczej i prowadzenie wentylacji nieinwazyjnej w nagłym zatrzymaniu krążenia.	X	X	X	X	X		X	X	X	
9.	Wykonanie defibrylacji manualnej na podstawie EKG lub zapisu kardiomonitora.	X	X	X	X	X		X	X	X	
10.	Wykonanie defibrylacji zautomatyzowanej.	X	X	X	X	X		X	X	X	
11.	Wykonanie przezskórnej elektrostymulacji serca w bradyarytmjach w przypadku pacjentów niestabilnych hemodynamicznie.	X	X		X	X		X	X	X	
12.	Wykonanie kardiowersji w tachyarytmjach w przypadku pacjentów niestabilnych hemodynamicznie.	X	X		X	X		X	X	X	
13.	Wykonanie i ocena zapisu EKG.	X	X	X	X	X		X	X	X	

Lp.	Uprawnienia	Medyczne czynności ratunkowe		Świadczenia zdrowotne inne niż medyczne czynności ratunkowe		Ratownik medyczny MON samodzielnie	Ratownik medyczny MON samodzielnie w warunkach sytuacji kryzysowych	Ratownik medyczny MON na zlecenie lekarza	Ratownik medyczny MSWiA samodzielnie	Ratownik medyczny MSWiA samodzielnie w warunkach sytuacji zagrożenia	Ratownik medyczny MSWiA pod nadzorem lub w porozumieniu z lekarzem
		Ratownik medyczny samodzielnie	Ratownik medyczny na zlecenie lekarza	Ratownik medyczny samodzielnie	Ratownik medyczny na zlecenie lekarza						
14.	Monitorowanie czynności układu oddechowego.	X	X	X	X	X		X	X	X	
15.	Monitorowanie czynności układu krążenia metodami nieinwazyjnymi.	X	X	X	X	X		X	X	X	
16.	Wykonanie kaniulacji żył obwodowych oraz żyły szyjnej zewnętrznej.	X	X	X	X	X		X	X	X	
17.	Wykonanie dojścia doszpikowego przy użyciu gotowego zestawu.	X	X	X	X	X		X	X	X	
18.	Podawanie leków drogą dożylną, domięśniową, podskórną, doustną, podjęzykową, wziewną, dotchawiczą, doodbytniczą oraz doszpikową.	X	X	X	X	X		X	X	X	
19.	Odbarczenie odmy prężnej drogą nakłucia jamy opłucnowej.	X	X	X	X	X		X	X	X	
20.	Oznaczanie parametrów krytycznych z użyciem dostępnego sprzętu.	X	X	X	X	X		X	X	X	
21.	Opatrywanie ran.	X	X	X	X	X		X	X	X	
22.	Tamowanie krwawień zewnętrznych.	X	X	X	X	X		X	X	X	
23.	Unieruchamianie złamań, zwichnięć i skręceń.	X	X	X	X	X		X	X	X	

Lp.	Uprawnienia	Medyczne czynności ratunkowe		Świadczenia zdrowotne inne niż medyczne czynności ratunkowe		Ratownik medyczny MON samodzielnie	Ratownik medyczny MON samodzielnie w warunkach sytuacji kryzysowych	Ratownik medyczny MON na zlecenie lekarza	Ratownik medyczny MSWiA samodzielnie	Ratownik medyczny MSWiA samodzielnie w warunkach sytuacji zagrożenia	Ratownik medyczny MSWiA pod nadzorem lub w porozumieniu z lekarzem
		Ratownik medyczny samodzielnie	Ratownik medyczny na zlecenie lekarza	Ratownik medyczny samodzielnie	Ratownik medyczny na zlecenie lekarza						
24.	Unieruchamianie kręgosłupa ze szczególnym uwzględnieniem odcinka szyjnego.	X	X	X	X	X		X	X	X	
25.	Przyjęcie porodu.	X	X	X	X	X		X	X	X	
26.	Wykonanie segregacji medycznej pierwotnej i wtórnej.	X	X	X	X	X		X	X	X	
27.	Przygotowanie pacjenta do transportu i opieka medyczna podczas transportu.	X	X	X	X	X		X	X	X	
28.	Wykonanie pomiaru temperatury głębokiej.	X	X	X	X	X		X	X	X	
29.	Podawanie koncentratów czynników krzepnięcia oraz desmopresyny w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego, z zasobów własnych chorego.	X	X		X	X		X	X	X	
30.	Pobieranie materiału z górnych dróg oddechowych od pacjenta oraz wykonywanie testu antygenowego na obecność wirusa SARS-CoV-2 w okresie ogłoszenia stanu epidemii lub stanu zagrożenia epidemicznego wywołanych tym wirusem.	X	X		X						
31.	Podawanie leków wymienionych w tabeli.	X	X	X	X	X		X	X	X	X

Lp.	Uprawnienia	Medyczne czynności ratunkowe		Świadczenia zdrowotne inne niż medyczne czynności ratunkowe		Ratownik medyczny MON samodzielnie	Ratownik medyczny MON samodzielnie w warunkach sytuacji kryzysowych	Ratownik medyczny MON na zlecenie lekarza	Ratownik medyczny MSWiA samodzielnie	Ratownik medyczny MSWiA samodzielnie w warunkach sytuacji zagrożenia	Ratownik medyczny MSWiA pod nadzorem lub w porozumieniu z lekarzem
		Ratownik medyczny samodzielnie	Ratownik medyczny na zlecenie lekarza	Ratownik medyczny samodzielnie	Ratownik medyczny na zlecenie lekarza						
32.	Podawanie leków na zlecenie lekarza.		X		X						X
33.	Podawanie leków dospójówkowo.									X	
34.	Wykonanie intubacji dotchawiczej z użyciem środków zwiotczających.		X		X						X
35.	Cewnikowanie pęcherza moczowego.		X	X	X	X		X		X	
36.	Zakładanie sondy żołądkowej i płukanie żołądka, po zabezpieczeniu drożności dróg oddechowych.		X		X	X		X			X
37.	Asystowanie przy innych medycznych czynnościach ratunkowych niewymienionych w załączniku nr 1 do rozporządzenia.		X		X						
38.	Pobieranie krwi żyłnej i włośniczkowej do badań diagnostycznych.			X	X	X		X			
39.	Asystowanie przy drobnym zabiegach chirurgicznych.				X						

Lp.	Uprawnienia	Medyczne czynności ratunkowe		Świadczenia zdrowotne inne niż medyczne czynności ratunkowe		Ratownik medyczny MON samodzielnie	Ratownik medyczny MON samodzielnie w warunkach sytuacji kryzysowych	Ratownik medyczny MON na zlecenie lekarza	Ratownik medyczny MSWiA samodzielnie	Ratownik medyczny MSWiA samodzielnie w warunkach sytuacji zagrożenia	Ratownik medyczny MSWiA pod nadzorem lub w porozumieniu z lekarzem
		Ratownik medyczny samodzielnie	Ratownik medyczny na zlecenie lekarza	Ratownik medyczny samodzielnie	Ratownik medyczny na zlecenie lekarza						
40.	Podawanie produktów leczniczych oznaczonych symbolem OTC, wyrobów medycznych i wyposażenia wyrobów medycznych, w tym przysługujących żołnierzom na podstawie przepisów wydanych na podstawie art. 69b ust. 4 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz leków w autostrzykawkach stanowiących indywidualne wyposażenie żołnierza.					X		X			
41.	Wykonanie konikotomii.							X	X		
42.	Wykonanie intubacji dotchawiczej w laryngoskopii bezpośredniej przez usta lub przez nos, z użyciem środków zwiotczających, oraz prowadzenie wentylacji zastępczej w zależności od wskazań terapeutycznych.							X	X		
43.	Wykonanie drobnych zabiegów chirurgicznych.							X	X		
44.	Wykonywanie drobnych zabiegów chirurgicznych (szycie drobnych ran).									X	
45.	Wykonanie fasciotomii.							X	X		
46.	Wykonanie blokady obwodowej nerwów.							X	X		

Lp.	Uprawnienia	Medyczne czynności ratunkowe		Świadczenia zdrowotne inne niż medyczne czynności ratunkowe		Ratownik medyczny MON samodzielnie	Ratownik medyczny MON samodzielnie w warunkach sytuacji kryzysowych	Ratownik medyczny MON na zlecenie lekarza	Ratownik medyczny MSWiA samodzielnie	Ratownik medyczny MSWiA samodzielnie w warunkach sytuacji zagrożenia	Ratownik medyczny MSWiA pod nadzorem lub w porozumieniu z lekarzem
		Ratownik medyczny samodzielnie	Ratownik medyczny na zlecenie lekarza	Ratownik medyczny samodzielnie	Ratownik medyczny na zlecenie lekarza						
47.	Wykonanie badania USG u pacjenta urazowego.						X	X			X
48.	Wykonywanie badania USG w stanach nagłych.									X	
49.	Wykonanie drenażu jamy opłucnowej.						X	X			
50.	Podawanie krwi, składników krwi i preparatów krwiozastępczych pacjentom z objawami wstrząsu hipowolemicznego pod warunkiem ukończenia szkolenia z zakresu przetaczania krwi i jej składników.						X	X			
51.	Udzielanie wsparcia psychologicznego poszkodowanym i członkom zespołu ratownictwa medycznego przez ocenę prezentowanych zaburzeń zachowania lub zaburzeń psychicznych ze szczególnym uwzględnieniem symptomów reakcji na ciężki stres.						X	X			
52.	Podejmowanie czynności w ramach osłony przeciwepidemiologicznej i przeciwezootycznej stanów osobowych wojsk oraz w zakresie medycznej ochrony przed czynnikami chemicznymi, biologicznymi, radiologicznymi, nuklearnymi (Chemical, Biological, Radiological, Nuclear - CBRN) według instrukcji i standardów.						X	X			

Lp.	Uprawnienia	Medyczne czynności ratunkowe		Świadczenia zdrowotne inne niż medyczne czynności ratunkowe		Ratownik medyczny MON samodzielnie	Ratownik medyczny MON samodzielnie w warunkach sytuacji kryzysowych	Ratownik medyczny MON na zlecenie lekarza	Ratownik medyczny MSWiA samodzielnie	Ratownik medyczny MSWiA samodzielnie w warunkach sytuacji zagrożenia	Ratownik medyczny MSWiA pod nadzorem lub w porozumieniu z lekarzem
		Ratownik medyczny samodzielnie	Ratownik medyczny na zlecenie lekarza	Ratownik medyczny samodzielnie	Ratownik medyczny na zlecenie lekarza						
53.	Stosowanie opatrunków hemostatycznych.									X	
54.	Badanie kwalifikacyjne w celu wykluczenia przeciwwskazań do wykonania szczepienia ochronnego przeciwko COVID-19			X		X			X		
55.	Przeprowadzanie szczepień ochronnych przeciwko COVID-19			X		X			X		

Uprawnienia określone w pkt 1-53 określone zostały na podstawie ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym i przepisów wydanych na jej podstawie.

Uprawnienia określone w pkt 54 i 55 określone zostały na podstawie ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi i przepisów wydanych na jej podstawie.

Tabela 8.

Uprawnienia do podawania leków wymienionych w tabeli (pozycja 31. w **Tabeli 7.**).

Lp.	Nazwa międzynarodowa leku	Postać	Ratownik medyczny	Ratownik medyczny MON	Ratownik medyczny MON w warunkach kryzysowych	Ratownik medyczny MSWiA	Ratownik medyczny MSWiA w warunkach zagrożenia	Ratownik medyczny MSWiA w porozumieniu z lekarzem
1.	Acidum acetylsalicylicum	tabletki	X	X		X		
2.	Acidum tranexamicum (Kwas traneksamowy)	roztwór do wstrzyknięć			X		X	X
3.	Acetazolamidum (Acetazolamid)	tabletki			X			
4.	Adenosinum	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
5.	Amiodaroni hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
6.	Amoxicillinum + Acidum clavulanicum (Amoksyacylina)	roztwór do wstrzyknięć			X			
7.	Amoxicillin + clavulanic acid	roztwór do wstrzykiwań/tabletki						X
8.	Atropini sulfas	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
9.	Azithromycin	tabletki, zawiesina, krople do oczu						X
10.	Bacitracinum (Bacytracyna)	krople do oczu			X			
11.	Budesonidum	zawiesina do nebulizacji	X	X		X		
12.	Captoprilum	tabletki	X	X		X		
13.	Ciprofloxacinum (Ciprofloksacylina)	roztwór do wstrzyknięć			X			X
14.	Cefotetan (Cefotetan)	roztwór do wstrzyknięć			X			

Lp.	Nazwa międzynarodowa leku	Postać	Ratownik medyczny	Ratownik medyczny MON	Ratownik medyczny MON w warunkach kryzysowych	Ratownik medyczny MSWiA	Ratownik medyczny MSWiA w warunkach zagrożenia	Ratownik medyczny MSWiA w porozumieniu z lekarzem
15.	Cefuroxime	roztwór do wstrzykiwań, tabletki						X
16.	Clemastinum	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
17.	Clindamycinum (Klindamycyna)	roztwór do wstrzyknięć			X			
18.	Clonazepamum	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
19.	Clopidogrelum (po teletransmisji EKG i konsultacji z lekarzem oceniającym zapis EKG)	tabletki	X	X		X		
20.	Cloxacillinum (Kloksacylina)	roztwór do wstrzyknięć			X			
21.	Dexamethasoni phosphas	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
22.	Diazepamum	tabletki, roztwór do wstrzykiwań, wlewka do-odbytnicza	X	X		X		
23.	Diclofenacum natricum	krople do oczu					X	
24.	Drotaverini hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
25.	Epinephrinum	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
26.	Epinephrinum	roztwór do wstrzykiwań - ampulkostrzykawka					X	
27.	Etomidate (Etomidat)	roztwór do wstrzyknięć			X			
28.	Ertapenem (Ertapenem)	roztwór do wstrzyknięć			X			X
29.	Fentanylum	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		

Lp.	Nazwa międzynarodowa leku	Postać	Ratownik medyczny	Ratownik medyczny MON	Ratownik medyczny MON w warunkach kryzysowych	Ratownik medyczny MSWiA	Ratownik medyczny MSWiA w warunkach zagrożenia	Ratownik medyczny MSWiA w porozumieniu z lekarzem
30.	Fentanylum (Fentanyl)	aerozol, doustna - lizak			X			
31.	Fentanylum	tabletki podjęzykowe, tabletki podjęzykowe, lizaki, aerozol do nosa, roztwór do wstrzykiwań					X	
32.	Flumazenilum	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
33.	Furosemidum	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
34.	Glyceroli trinitras	tabletki, aerozol do stosowania podjęzykowego	X	X		X		
35.	Glucagoni hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
36.	Glucosum 5%	roztwór do wlewu dożylnego	X	X		X		
37.	Glucosum 20%	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
38.	Heparinum natricum	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
39.	Hydrocortisonum	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
40.	Hydroxyzinum	tabletki, roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
41.	Ibuprofenum	tabletki	X	X		X		
42.	Isosorbidi mononitras	tabletki	X	X		X		
43.	Ketaminum (Ketamina)	roztwór do wstrzyknięć			X			X
44.	Ketoprofenum	tabletki, roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		

Lp.	Nazwa międzynarodowa leku	Postać	Ratownik medyczny	Ratownik medyczny MON	Ratownik medyczny MON w warunkach kryzysowych	Ratownik medyczny MSWiA	Ratownik medyczny MSWiA w warunkach zagrożenia	Ratownik medyczny MSWiA w porozumieniu z lekarzem
45.	Lidocaini hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań, żel	X	X		X		
46.	Magnesii sulfas	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
47.	Mannitolum - 15%	roztwór do wlewu dożylnego	X	X		X		
48.	Mannitolum (Mannitol - 5%, 10%, 20%)	roztwór do wlewu dożylnego			X			
49.	Metamizolum natriicum	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
50.	Methoxyflurane	płyn do sporządzania inhalacji parowej		X	X			
51.	Metoclopramidum	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
52.	Metoprololi tartras	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
53.	Metronidazole	roztwór do wstrzykiwań, tabletki						X
54.	Midazolamum	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
55.	Morphini sulfas	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
56.	Moxifloxacinum (Moksyfloksacyna)	tabletki			X			
57.	Moxifloxacin	tabletki, krople do oczu						X
58.	Naloxoni hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
59.	Natrii chloridum 0,9%	roztwór do wlewu dożylnego	X	X		X		

Lp.	Nazwa międzynarodowa leku	Postać	Ratownik medyczny	Ratownik medyczny MON	Ratownik medyczny MON w warunkach kryzysowych	Ratownik medyczny MSWiA	Ratownik medyczny MSWiA w warunkach zagrożenia	Ratownik medyczny MSWiA w porozumieniu z lekarzem
60.	Natrii hydrogenocarbonas 8,4%	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
61.	Neostigmini methylsulfas (Neostygmina)	roztwór do wstrzyknięć			X			
62.	Papaverini hydrochloridum	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
63.	Paracetamolum	czopki, tabletki, roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
64.	Paracetamolum + Tramadoli hydrochloridum	tabletki					X	
65.	Płyn fizjologiczny wieloelektrolitowy izotoniczny	roztwór do wlewu dożylnego	X	X		X		
66.	Płyny koloidowe niewymagające pobierania przed iniekcją krwi na grupę oraz próby krzyżowej (skrobia hydroksyetylowana, żelatyna modyfikowana)	roztwór do wlewu dożylnego	X	X		X		
67.	Propofol (Propofol)	roztwór do wstrzyknięć			X			
68.	Proxymetacaine hydrochloride (Proksymetakaina)	krople do oczu			X			
69.	Salbutamolum	roztwór do wstrzykiwań, roztwór do nebulizacji	X	X		X		
70.	Solutio Ringeri/zbilansowany	roztwór elektrolitowy roztwór do wlewu dożylnego	X	X		X		

Lp.	Nazwa międzynarodowa leku	Postać	Ratownik medyczny	Ratownik medyczny MON	Ratownik medyczny MON w warunkach kryzysowych	Ratownik medyczny MSWiA	Ratownik medyczny MSWiA w warunkach zagrożenia	Ratownik medyczny MSWiA w porozumieniu z lekarzem
71.	Thiethylperazinum	czopki, roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
72.	Ticagrelor (po teletransmisji EKG i konsultacji z lekarzem oceniającym zapis EKG)	tabletki	X	X		X		
73.	Tlen medyczny	gaz	X	X		X		
74.	Urapidilum	roztwór do wstrzykiwań	X	X		X		
75.	Vecuronium bromide (Wekuronium)	roztwór do wstrzyknięć			X			
76.	zestaw leków przeciwko bojowym środkom trującym	roztwór do wstrzykiwań - zestaw ampułkostrzykawek					X	

MAPA UPRAWNIEŃ ZAWODÓW MEDYCZNYCH

DIAGNOŚCI LABORATORYJNI

Spis treści

1. Akty prawne.....	116
2. Zawód diagnosty laboratoryjnego	117
3. Szczegółowy zakres czynności, uprawnień i obowiązków zawodowych diagnosty laboratoryjnego	118

1. Akty prawne¹⁸⁰

- Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o diagnostyce laboratoryjnej (Dz. U. z 2022 r. poz. 134), (dalej: ustawa o diagnostyce laboratoryjnej);
- Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz. U. z 2021 r. poz. 790 z późn. zm.), (dalej: ustawa o zawodach lekarza i lekarza dentysty);
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2021 r. poz. 2069 z późn. zm.), (dalej: ustawa o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych);
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2021 r. poz. 711 z późn. zm.), (dalej: ustawa o działalności leczniczej);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 3 listopada 2004 r. w sprawie wykazu zabiegów i czynności polegających na pobraniu od pacjenta materiału do badań laboratoryjnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 247, poz. 2481) (dalej: rozporządzenie w sprawie wykazu zabiegów i czynności);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 kwietnia 2021 r. w sprawie kwalifikacji osób przeprowadzających badania kwalifikacyjne i szczepienia ochronne przeciwko COVID-19 (Dz. U. z 2021 r. poz. 668 z późn. zm.), (dalej: rozporządzenie w sprawie kwalifikacji osób przeprowadzających badania kwalifikacyjne i szczepienia ochronne przeciwko COVID-19);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 listopada 2016 r. w sprawie specjalizacji i uzyskiwania tytułu specjalisty przez diagnostów laboratoryjnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1950 z późn. zm.), (dalej: rozporządzenie w sprawie specjalizacji i uzyskiwania tytułu specjalisty).

---

¹⁸⁰ Stan prawny na dzień 24 marca 2022 r.

2. Zawód diagnosty laboratoryjnego

Prawo wykonywania zawodu diagnosty laboratoryjnego stwierdza Krajowa Rada Diagnostów Laboratoryjnych. Krajowa Rada Diagnostów Laboratoryjnych prowadzi listę diagnostów laboratoryjnych oraz na wniosek zainteresowanego podejmuje w drodze uchwały decyzję o wpisie na listę¹⁸¹.

Diagnostą laboratoryjnym jest osoba, która¹⁸²:

- 1) ukończyła studia wyższe na kierunku analityka medyczna i uzyskała tytuł zawodowy magistra lub
- 2) ukończyła studia wyższe na kierunkach:
  - a) biologia lub farmacja i uzyskała tytuł zawodowy magistra,
  - b) chemia lub biotechnologia i uzyskała tytuł zawodowy magistra lub magistra inżyniera,
  - c) weterynaria i uzyskała tytuł zawodowy lekarza weterynarii- oraz odbyła kształcenie podyplomowe¹⁸³ potwierdzone egzaminem, albo uzyskała specjalizację I lub II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie analityki klinicznej, diagnostyki laboratoryjnej, mikrobiologii lub toksykologii, lub
- 3) ukończyła studia wyższe na kierunku lekarskim i uzyskała tytuł zawodowy lekarza oraz odbyła kształcenie podyplomowe¹⁸⁴ lub
- 4) posiada dyplom wydany w państwie innym niż państwo członkowskie Unii Europejskiej lub państwo członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strona umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacja Szwajcarska uznany w Rzeczypospolitej Polskiej za równoważny z dyplomem uzyskiwanym w Rzeczypospolitej Polskiej, potwierdzającym tytuł zawodowy magistra na kierunku analityka medyczna, lub
- 5) posiada kwalifikacje do wykonywania zawodu diagnosty laboratoryjnego uznane w Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1646);
- 6) posiada pełną zdolność do czynności prawnych;
- 7) posiada stan zdrowia pozwalający na wykonywanie zawodu diagnosty laboratoryjnego;
- 8) została wpisana na listę diagnostów laboratoryjnych.

Diagnostą laboratoryjnym może być również osoba posiadająca prawo wykonywania zawodu lekarza i specjalizację I lub II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie analityka kliniczna, analityka lekarska, diagnostyka laboratoryjna lub mikrobiologia, mikrobiologia i serologia, mikrobiologia lekarska, jeżeli została wpisana na listę diagnostów laboratoryjnych¹⁸⁵.

---

¹⁸¹ Art. 8 i 9 ustawy o diagnostyce laboratoryjnej.

¹⁸² Art. 7 ust. 1 ustawy o diagnostyce laboratoryjnej

¹⁸³ O którym mowa w art. 7a ustawy o diagnostyce laboratoryjnej.

¹⁸⁴ j.w.

¹⁸⁵ Art. 7 ust. 2 ustawy o diagnostyce laboratoryjnej.

3. Szczegółowy zakres czynności, uprawnień i obowiązków zawodowych diagnosty laboratoryjnego

Diagnosta laboratoryjny jest obowiązany do postępowania zgodnego ze wskazaniami wiedzy zawodowej, z zasadami etyki zawodowej oraz z należytą starannością¹⁸⁶.

3.1. Wykonywanie czynności diagnostyki laboratoryjnej w laboratorium

Diagnosta laboratoryjny jest uprawniony do samodzielnego wykonywania czynności diagnostyki laboratoryjnej¹⁸⁷. Czynności diagnostyki laboratoryjnej obejmują¹⁸⁸:

- 1) badania laboratoryjne, mające na celu określenie właściwości fizycznych, chemicznych i biologicznych oraz składu płynów ustrojowych, wydzielin, wydaliny i tkanek pobranych dla celów profilaktycznych, diagnostycznych i leczniczych lub sanitarno-epidemiologicznych;
- 2) mikrobiologiczne badania laboratoryjne płynów ustrojowych, wydzielin, wydaliny i tkanek pobranych dla celów profilaktycznych, diagnostycznych i leczniczych lub sanitarno-epidemiologicznych;
- 3) działania zmierzające do ustalenia zgodności tkankowej;
- 4) wykonywanie oceny jakości i wartości diagnostycznej badań, o których mowa w pkt 1-3, oraz laboratoryjnej interpretacji i autoryzacji wyniku badań;
- 5) działalność naukową i dydaktyczną prowadzoną w dziedzinie diagnostyki laboratoryjnej.

Do samodzielnego wykonywania czynności diagnostyki laboratoryjnej uprawniona jest również osoba posiadająca tytuł zawodowy lekarza i prawo wykonywania zawodu lekarza¹⁸⁹ oraz wiedzę i umiejętności w zakresie wykonywania czynności diagnostyki laboratoryjnej, o których mowa w powyższych pkt 1-5, uzyskane w ramach specjalizacji¹⁹⁰ lub posiadająca umiejętności z zakresu węższych dziedzin medycyny¹⁹¹.

3.2. Wykonywanie czynności diagnostyki laboratoryjnej w laboratorium pod nadzorem

---

¹⁸⁶ Art. 21 ustawy o diagnostyce laboratoryjnej.

¹⁸⁷ Art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o diagnostyce laboratoryjnej.

¹⁸⁸ Art. 2 ustawy o diagnostyce laboratoryjnej.

¹⁸⁹ Art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy o diagnostyce laboratoryjnej.

¹⁹⁰ O której mowa w art. 16 ust. 1 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry.

¹⁹¹ O których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry.

Osobą uprawnioną do wykonywania czynności diagnostyki laboratoryjnej pod nadzorem diagnosty laboratoryjnego jest osoba, która posiada¹⁹²:

- 1) tytuł zawodowy technika analityki medycznej;
- 2) tytuł zawodowy licencjata uzyskany na kierunku analityka medyczna;
- 3) tytuł zawodowy, o którym mowa w rozdziale 2 pkt 2 niniejszego opracowania.

Natomiast osoba posiadająca tytuł zawodowy lekarza i prawo wykonywania zawodu lekarza, w czasie realizacji programu specjalizacji i innych form kształcenia podyplomowego, odbywanych na podstawie ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry, wykonuje czynności diagnostyki laboratoryjnej pod nadzorem diagnosty laboratoryjnego lub osoby posiadającej tytuł zawodowy lekarza i prawo wykonywania zawodu lekarza¹⁹³ oraz wiedzę i umiejętności w zakresie wykonywania czynności diagnostyki laboratoryjnej, uzyskane w ramach specjalizacji¹⁹⁴ lub posiadająca umiejętności z zakresu węższych dziedzin medycyny¹⁹⁵.

3.3. Wykonywanie zabiegów i czynności polegających na pobraniu od pacjenta materiału do badań laboratoryjnych

Wykaz zabiegów i czynności polegających na pobraniu od pacjenta materiału do badań laboratoryjnych¹⁹⁶

Rodzaj zabiegu	Osoby uprawnione do wykonania zabiegu
Pobieranie każdego rodzaju materiału niezbędnego do wykonania badania laboratoryjnego zgodnie z aktualnym stanem wiedzy medycznej	Osoba posiadająca prawo wykonywania zawodu lekarza i specjalizację w dziedzinie przydatnej do wykonywania czynności diagnostyki laboratoryjnej
Pobieranie krwi żyłnej z żył obwodowych kończyn zgodnie z aktualnym stanem wiedzy medycznej	Diagnosta laboratoryjny; Licencjat na kierunku analityka medyczna; Technik analityki medycznej
Pobieranie krwi włośniczkowej z opuszki palca i palucha, z piętki i płatka ucha zgodnie z aktualnym stanem wiedzy medycznej	
Pobieranie wymazów z powłok skórnych, gardła, przewodu słuchowego zewnętrznego, przedsionka	

¹⁹² Art. 6a ust. 1-3 ustawy o diagnostyce laboratoryjnej.

¹⁹³ Art. 6a ust. 4 ustawy o diagnostyce laboratoryjnej.

¹⁹⁴ O której mowa w art. 16 ust. 1 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry.

¹⁹⁵ O których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry.

¹⁹⁶ Załącznik do rozporządzenia w sprawie wykazu zabiegów i czynności.

nosa, worka spojówkowego i odbytu zgodnie z aktualnym stanem wiedzy medycznej	
Zeskrobiny z paznokci i skóry, pobieranie włosów	

3.4. Przeprowadzanie badań kwalifikacyjnych do szczepień i wykonywanie szczepień

Diagnosta laboratoryjny jest uprawniony do:

- przeprowadzenia badania kwalifikacyjnego osoby dorosłej przed wykonaniem zalecanego szczepienia ochronnego przeciwko grypie¹⁹⁷,
- wykonania u osoby dorosłej szczepienia przeciw grypie, o ile posiada on kwalifikacje określone w odrębnych przepisach¹⁹⁸.

- W przypadku wystąpienia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, badanie kwalifikacyjne poprzedzające wykonanie szczepienia ochronnego przeciwko COVID-19 może być przeprowadzone przez diagnostę laboratoryjnego, który uzyskał dokument potwierdzający ukończenie szkolenia teoretycznego¹⁹⁹.

- Diagnosta laboratoryjny nie może przeprowadzać badania kwalifikacyjnego osoby, która nie ukończyła 15. roku życia²⁰⁰.

- W przypadku wystąpienia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, szczepienia ochronne przeciwko COVID-19 ma prawo przeprowadzić diagnosta laboratoryjny, jeżeli²⁰¹:

1) uzyskał dokument potwierdzający ukończenie szkolenia:

- a) teoretycznego²⁰² oraz
- b) praktycznego, którego program zatwierdziło Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego, obejmującego naukę podania szczepionki w postaci iniekcji domięśniowej oraz podjęcia działań w przypadku wystąpienia nagłej reakcji alergicznej lub innego stanu zagrożenia życia pacjenta następującego bezpośrednio po przeprowadzeniu szczepienia, realizowanego w warunkach symulowanych w Centrum Medycznym Kształcenia Podyplomowego lub uczelni prowadzącej kształcenie na kierunku lekarskim, albo

¹⁹⁷ Art. 19 ust. 5a ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych.

¹⁹⁸ Art. 19 ust. 5b ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych.

¹⁹⁹ Art. 21c ust. 1 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych oraz § 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie kwalifikacji osób przeprowadzających badania kwalifikacyjne i szczepienia ochronne przeciwko COVID-19.

²⁰⁰ § 2 ust. 2 rozporządzenia w sprawie kwalifikacji osób przeprowadzających badania kwalifikacyjne i szczepienia ochronne przeciwko COVID-19.

²⁰¹ Art. 21c ust. 2 pkt 2 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych oraz § 3 rozporządzenia w sprawie kwalifikacji osób przeprowadzających badania kwalifikacyjne i szczepienia ochronne przeciwko COVID-19.

²⁰² Dostępnego na platformie e-learningowej Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego.

2) jest uprawniony do przeprowadzania szczepień obowiązkowych zgodnie z odrębnymi przepisami²⁰³.

3.5. Obowiązek zgłoszenia dodatniego wyniku badania laboratoryjnego państwowemu inspektorowi sanitarnemu

Diagnosta laboratoryjny lub inna osoba uprawniona do samodzielnego wykonywania czynności diagnostyki laboratoryjnej, w przypadku wykonania badania w kierunku biologicznego czynnika chorobotwórczego są obowiązani w przypadkach określonych w odrębnych przepisach²⁰⁴ do zgłoszenia wyniku tego badania właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu.

Zgłoszenia dokonuje się niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin od momentu uzyskania wyniku²⁰⁵.

3.6. Obowiązek uzyskania zgody pacjenta na przeprowadzanie zabiegów i czynności diagnostyki laboratoryjnej, udział w postępowaniu diagnostycznym, profilaktycznym i monitorowaniu terapii

Diagnosta laboratoryjny może przeprowadzić zabiegi i czynności diagnostyki laboratoryjnej po wyrażeniu przez pacjenta albo przedstawiciela ustawowego lub opiekuna faktycznego zgody na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2020 r. poz. 849 z późn. zm.)²⁰⁶.

Zgoda nie jest wymagana w przypadku wykonywania przez diagnostę laboratoryjnego zabiegów i czynności diagnostyki laboratoryjnej przeprowadzanych na zlecenie lekarskie²⁰⁷.

Wykonywanie zabiegów i czynności diagnostyki laboratoryjnej bez zgody pacjenta jest dopuszczalne, jeżeli konieczne jest niezwłoczne przeprowadzenie badań diagnostycznych, a ze względu na stan zdrowia lub wiek pacjent ten nie może wyrazić zgody, a nie ma możliwości porozumienia się z jego przedstawicielem ustawowym lub opiekunem faktycznym. Decyzję o podjęciu zabiegów i czynności diagnostyki laboratoryjnej w powyższych okolicznościach diagnosta laboratoryjny podejmuje na pisemne zlecenie lekarza leczącego pacjenta, odnotowane w dokumentacji medycznej pacjenta²⁰⁸.

---

²⁰³ Zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 17 ust. 10 pkt 3 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych.

²⁰⁴ W rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 29 ust. 7 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych.

²⁰⁵ Art. 29 ust. 1 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych.

²⁰⁶ Art. 22 ustawy o diagnostyce laboratoryjnej.

²⁰⁷ Art. 25 ustawy o diagnostyce laboratoryjnej.

²⁰⁸ Art. 26 ustawy o diagnostyce laboratoryjnej.

Diagnosta laboratoryjny bierze udział w postępowaniu diagnostycznym, profilaktycznym i monitorowaniu terapii. O ostatecznym zestawie zleconych badań decyduje prowadzący terapię lekarz²⁰⁹.

3.7. Prawo do podnoszenia kwalifikacji zawodowych - uzyskiwanie tytułu specjalisty

Diagnosta laboratoryjny ma prawo i obowiązek pogłębiania i aktualizowania wiedzy i umiejętności zawodowych, w tym w szczególności ma prawo do uzyskiwania tytułu specjalisty w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia²¹⁰.

Dziedziny diagnostyki laboratoryjnej, w których jest możliwe odbywanie szkolenia specjalizacyjnego to²¹¹:

- 1) cytomorfologia medyczna;
- 2) epidemiologia;
- 3) laboratoryjna diagnostyka medyczna;
- 4) laboratoryjna genetyka medyczna;
- 5) laboratoryjna genetyka sądowa;
- 6) laboratoryjna hematologia medyczna;
- 7) laboratoryjna immunologia medyczna;
- 8) laboratoryjna parazytologia medyczna;
- 9) laboratoryjna toksykologia medyczna;
- 10) laboratoryjna toksykologia sądowa;
- 11) laboratoryjna transfuzjologia medyczna;
- 12) mikrobiologia medyczna;
- 13) zdrowie publiczne.

---

²⁰⁹ Art. 27 ustawy o diagnostyce laboratoryjnej.

²¹⁰ Art. 30 ustawy o diagnostyce laboratoryjnej.

²¹¹ § 2 rozporządzenia w sprawie specjalizacji i uzyskiwania tytułu specjalisty.

MAPA UPRAWNIEŃ ZAWODÓW MEDYCZNYCH

FARMACEUCI

Spis treści

Akty prawne	123
Akty prawne wydane w związku z pandemią Covid-19	123
Zasady wykonywania zawodu farmaceuty	124
Uprawnienia farmaceutów	128

1. Akty prawne²¹²

- Ustawa z dnia 10 grudnia 2020 r. o zawodzie farmaceuty (Dz. U. z 2022 r. poz. 184) (dalej: ustawa o zawodzie farmaceuty);
- Ustawa z dnia 19 kwietnia 1991 r. o izbach aptekarskich (Dz. U. z 2021 r. poz. 1850) (dalej: ustawa o izbach aptekarskich);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285 z późn. zm.) (dalej: ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej);
- Ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o publicznej służbie krwi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1749) (dalej: ustawa o publicznej służbie krwi);
- Ustawa z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 1977 z późn. zm.) (dalej: ustawa Prawo farmaceutyczne);
- Ustawa z dnia 20 maja 2010 r. o wyrobach medycznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1565) (dalej: ustawa o wyrobach medycznych);
- Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 463 z późn. zm.) (dalej: ustawa o refundacji leków);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 12 października 2018 r. w sprawie zapotrzebowań oraz wydawania z apteki produktów leczniczych, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 2008 z późn. zm.), (dalej: rozporządzenie w sprawie zapotrzebowani oraz wydawania z apteki leków);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 stycznia 2022 r. w sprawie wykazu badań diagnostycznych, które mogą być wykonywane przez farmaceutę (Dz. U. z 2022 r. poz. 153) (dalej: rozporządzenie w sprawie badań wykonywanych przez farmaceutę).

1.1. Akty prawne wydane w związku z pandemią Covid-19

- Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2021 r. poz. 2069 z późn. zm.) (dalej: ustawa o zwalczaniu chorób zakaźnych);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 kwietnia 2021 r. w sprawie kwalifikacji osób przeprowadzających badania kwalifikacyjne i szczepienia ochronne przeciwko COVID-19 (Dz. U. z 2021 r. poz. 668 z późn. zm.), (dalej: rozporządzenie w sprawie kwalifikacji osób przeprowadzających badania kwalifikacyjne i szczepienia ochronne przeciwko COVID-19).

---

²¹² Stan prawny na dzień 24 marca 2022 r.

2. Zasady wykonywania zawodu farmaceuty

Zasady wykonywania zawodu farmaceuty określa ustawa o zawodzie farmaceuty²¹³. Zawód ten jest samodzielnym zawodem medycznym²¹⁴. Może być wykonywany przez osobę posiadającą prawo wykonywania zawodu farmaceuty, która złożyła ślubowanie i jest wpisana do rejestru farmaceutów²¹⁵ prowadzonego przez właściwą okręgową radę aptekarską²¹⁶.

Wykonywanie zawodu farmaceuty ma na celu ochronę zdrowia pacjenta oraz ochronę zdrowia publicznego i polega na²¹⁷:

2.1 Sprawowaniu opieki farmaceutycznej²¹⁸

Opieka farmaceutyczna to świadczenie zdrowotne²¹⁹, udzielane przez farmaceutę i stanowiące dokumentowany proces, w którym farmaceuta, współpracując z pacjentem i lekarzem prowadzącym leczenie pacjenta, a w razie potrzeby z przedstawicielami innych zawodów medycznych, czuwa nad prawidłowym przebiegiem indywidualnej farmakoterapii, obejmujące:

- 1) prowadzenie konsultacji farmaceutycznych - w celu zapewnienia bezpieczeństwa pacjenta w związku ze stosowaniem produktów leczniczych, wyrobów medycznych lub środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- 2) wykonywanie przeglądów lekowych wraz z oceną farmakoterapii, z uwzględnieniem problemów lekowych pacjenta - w celu wykrywania i rozwiązywania problemów lekowych oraz zapewnienia bezpieczeństwa w procesie farmakoterapii;
- 3) opracowywanie indywidualnego planu opieki farmaceutycznej, z uwzględnieniem problemów lekowych pacjenta - w celu określenia celów terapeutycznych możliwych do osiągnięcia przez pacjenta stosującego farmakoterapię oraz wskazania sposobów rozwiązywania wykrytych problemów lekowych, ze szczególnym uwzględnieniem edukacji zdrowotnej, promocji zdrowia i zdrowego trybu życia oraz profilaktyki zdrowotnej;

---

²¹³ Rozdział 3 ustawy o zawodzie farmaceuty.

²¹⁴ Art. 2 ust. 1 ustawy o zawodzie farmaceuty.

²¹⁵ Art. 25 ustawy o zawodzie farmaceuty.

²¹⁶ Art. 8 ust. 1 ustawy o izbach aptekarskich.

²¹⁷ Art. 4 ust. 1 ustawy o zawodzie farmaceuty.

²¹⁸ Art. 4 ust. 2 ustawy o zawodzie farmaceuty.

²¹⁹ W rozumieniu art. 5 pkt 40 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej.

- 4) wykonywanie badań diagnostycznych określonych w przepisach²²⁰ w celu oceny skuteczności i bezpieczeństwa stosowanej przez pacjenta farmakoterapii oraz analizy problemów lekowych występujących u pacjenta, oraz proponowania metod i badań diagnostycznych;
- 5) wystawianie recept w ramach kontynuacji zlecenia lekarskiego.

2.2 Udzielaniu usług farmaceutycznych²²¹

- 1) wydawanie z apteki lub punktu aptecznego produktów leczniczych i wyrobów medycznych wyrobów medycznych do diagnostyki in vitro, wyposażenia wyrobów medycznych do diagnostyki in vitro aktywnych wyrobów medycznych do implantacji oraz środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, połączone z udzielaniem informacji i porad dotyczących działania i stosowania oraz przechowywania tych produktów, środków, wyrobów lub wyposażenia;
- 2) sporządzanie produktów leczniczych połączone z oceną ich jakości, w tym trwałości;
- 3) przeprowadzanie wywiadu farmaceutycznego²²²;
- 4) udzielanie porady farmaceutycznej²²³ w celu zapewnienia prawidłowego stosowania produktu leczniczego, wyrobu medycznego lub środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w szczególności w zakresie wydania właściwego produktu leczniczego wydawanego bez przepisu lekarza, przekazania informacji dotyczących właściwego stosowania, w tym dawkowania i możliwych interakcji z innymi produktami leczniczymi lub pożywieniem, wydawanego produktu, wyrobu lub środka oraz prawidłowego używania wyrobów medycznych;
- 5) czynności wykonywane w aptece szpitalnej lub zakładowej w zakresie:
  - a) sporządzania pozajelitowych leków recepturowych i aptecznych, w tym preparatów do żywienia pozajelitowego,
  - b) sporządzania preparatów do żywienia dojelitowego,
  - c) przygotowywania leków w dawkach indywidualnych, w tym antybiotyków pozajelitowych, leków cytostatycznych oraz produktów leczniczych terapii zaawansowanej - wyjątków szpitalnych,
  - d) sporządzania produktów leczniczych radiofarmaceutycznych,
  - e) przygotowywania roztworów do hemodializy i dializy dootrzewnowej

---

²²⁰ Wydanych na podstawie art. 4 ust. 7 ustawy o zawodzie farmaceuty.

²²¹ Art. 4 ust. 3 ustawy o zawodzie farmaceuty.

²²² Usługi mogą być udzielane przez farmaceutę przy użyciu systemów teleinformatycznych lub środków komunikacji elektronicznej.

²²³ j.w.

- oraz monitorowanie warunków sporządzania lub przygotowywania takich leków lub preparatów;

- 6) wykonywanie pomiaru ciśnienia krwi;
- 7) usługi farmacji klinicznej.

2.3 Wykonywaniu zadań zawodowych farmaceuty²²⁴

1) udział w racjonalizacji farmakoterapii, w tym udział w pracach komitetu terapeutycznego oraz innych zespołów powołanych przez podmioty wykonujące działalność leczniczą;

2) uczestniczenie w badaniach klinicznych, w tym w badaniach prowadzonych w szpitalu jako członek zespołu badawczego;

3) przyjmowanie do hurtowni farmaceutycznej produktów, wyrobów lub środków²²⁵ od uprawnionych podmiotów, wydawanie ich uprawnionym podmiotom z hurtowni farmaceutycznej, sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem w hurtowni farmaceutycznej wymagań Dobrej Praktyki Dystrybucyjnej²²⁶;

4) kierowanie apteką, punktem aptecznym, działem farmacji szpitalnej, zespołem farmacji klinicznej lub hurtownią farmaceutyczną;

5) sprawowanie nadzoru nad gospodarką produktami leczniczymi oraz wyrobami medycznymi w podmiocie wykonującym działalność leczniczą;

6) zarządzanie produktami leczniczymi i wyrobami medycznymi w oddziale szpitalnym;

7) organizowanie w podmiotach leczniczych zaopatrzenia w produkty lecznicze, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyroby medyczne obejmujące:

a) materiały opatrunkowe,

b) jednorazowe jałowe i niejłowe wyroby medyczne do implantacji wraz z jednorazowym jałowym i niejłowym oprzyrządowaniem do ich implantacji,

c) jednorazowe jałowe wyroby medyczne do przygotowania i podawania produktów leczniczych, preparatów krwiopochodnych oraz płynów dializacyjnych

- połączone z uczestniczeniem w prowadzonej w tych podmiotach gospodarce tymi materiałami i wyrobami;

8) nadzór nad czynnościami wykonywanymi w aptece przez studenta kierunku farmacja albo przez technika farmaceutycznego w zakresie czynności, których technik nie może wykonywać samodzielnie;

9) nadzór nad przyjmowaniem, przechowywaniem i wydawaniem produktów leczniczych i wyrobów medycznych;

---

²²⁴ Art. 4 ust. 4 ustawy o zawodzie farmaceuty.

²²⁵ Patrz pkt 2.2. podp. 1.

²²⁶ O której mowa w art. 2 pkt 4 ustawy - Prawo farmaceutyczne.

10) monitorowanie warunków zapewniających jakość i bezpieczeństwo stosowania znajdujących się w obrocie produktów lub wyrobów – określonych w odrębnych przepisach - oraz ich zabezpieczenie w procedurach wycofywania i wstrzymywania²²⁷;

11) sprawowanie nadzoru nad jakością i bezpieczeństwem stosowania produktów leczniczych lub środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub użytkowania wyrobów medycznych, w tym nadzoru nad rezerwami strategicznymi oraz zapasami medycznymi gromadzonymi w celu zabezpieczenia potrzeb mobilizacyjnych i wojennych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;

12) uczestnictwo w wytwarzaniu i badaniu produktów leczniczych, w tym pełnienie funkcji Osoby Wykwalifikowanej²²⁸ lub Osoby Kompetentnej²²⁹

13) zgłaszanie właściwym organom działań niepożądanych produktów leczniczych, incydentów medycznych, niepożądanych odczynów poszczepiennych, ciężkich działań niepożądanych produktów kosmetycznych oraz podejrzenia lub stwierdzenia zatrucia produktem biobójczym;

14) prowadzenie działalności profilaktycznej, edukacyjnej oraz działalności na rzecz promocji zdrowia;

15) przeprowadzanie analiz farmakoekonomicznych;

16) prowadzenie terapii monitorowanej stężeniami leków;

17) prowadzenie przez farmaceutę apteki ogólnodostępnej lub punktu aptecznego w ramach jednoosobowej działalności gospodarczej lub jako wspólnik spółki jawnej lub wspólnik (partner) spółki partnerskiej, której przedmiotem działalności jest prowadzenie aptek.

2.4 Wykonywaniu pozostałych czynności zawodowych²³⁰

1) prowadzenie działalności dydaktycznej w uczelniach prowadzących studia na kierunku farmacja oraz badań naukowych i prac rozwojowych w dyscyplinie naukowej - nauki farmaceutyczne;

2) zatrudnienie w Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej, w ramach którego wykonuje się czynności nadzoru²³¹;

3) zatrudnienie w podmiotach zobowiązanych do finansowania świadczeń opieki zdrowotnej ze środków publicznych²³² lub urzędach te podmioty obsługujących, w ramach którego wykonuje się czynności związane z obrotem i wydawaniem określonych produktów, środków lub wyrobów²³³,

4) zatrudnienie w jednostkach podległych ministrowi właściwemu do spraw zdrowia lub przez niego nadzorowanych - na stanowisku związanym z wykonywaniem zawodu farmaceuty;

---

²²⁷ Określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 121 ust. 5 ustawy Prawo farmaceutyczne.

²²⁸ W rozumieniu art. 2 pkt 21c ustawy Prawo farmaceutyczne.

²²⁹ W rozumieniu art. 2 pkt 21a ustawy Prawo farmaceutyczne.

²³⁰ Art. 4 ust. 5 ustawy o zawodzie farmaceuty.

²³¹ Określone w art. 108 ust. 1 ustawy Prawo farmaceutyczne.

²³² W rozumieniu przepisów ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej.

²³³ Patrz pkt 2.2. podp. 1.

5) zatrudnienie, w ramach którego są wykonywane czynności związane z dopuszczaniem lub wprowadzaniem do obrotu lub użytkowania określonych produktów lub wyrobów²³⁴, ich refundacją, taryfikacją lub kontrolą obrotu nimi oraz związane z realizacją polityki lekowej;

6) zatrudnienie lub pełnienie służby wojskowej w urzędzie obsługującym Ministra Obrony Narodowej, w jednostkach organizacyjnych jemu podległych lub przez niego nadzorowanych, w ramach których wykonuje się czynności nadzoru²³⁵ na stanowiskach wymagających posiadania tytułu zawodowego farmaceuty;

7) pełnienie funkcji z wyboru w samorządzie zawodu farmaceuty;

8) zatrudnienie lub pełnienie służby w urzędzie obsługującym Ministra Sprawiedliwości lub w jednostkach organizacyjnych jemu podległych lub przez niego nadzorowanych, na stanowiskach wymagających posiadania tytułu zawodowego farmaceuty, w ramach których wykonuje się czynności nadzoru nad wytwarzaniem i obrotem produktami leczniczymi i wyrobami medycznymi.

3 Uprawnienia Farmaceutów

3.1 Pełnienie funkcji aptekarza

Farmaceuta wykonujący zawód w aptece, punkcie aptecznym, dziale farmacji szpitalnej albo hurtowni farmaceutycznej jest aptekarzem. Aptekarz nie może jednocześnie wykonywać zawodu lekarza, lekarza dentystry, felczera, starszego felczera, lekarza weterynarii, pielęgniarki lub położnej²³⁶.

3.2 Podawanie produktu leczniczego

W przypadku bezpośredniego zagrożenia życia pacjenta aptekarz może podać produkt leczniczy²³⁷, z wyłączeniem produktów leczniczych zawierających środki odurzające lub substancje psychotropowe oraz prekursorów kategorii 1.²³⁸

3.3 Świadczenie usługi farmacji klinicznej

---

²³⁴ j.w.

²³⁵ Określone w art. 118 ust. 1 ustawy Prawo farmaceutyczne.

²³⁶ Art. 30 ustawy o zawodzie farmaceuty.

²³⁷ Art. 31 ustawy o zawodzie farmaceuty.

²³⁸ O których mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.).

Farmaceuta może świadczyć usługę farmacji klinicznej²³⁹ pod warunkiem:

- posiadania tytułu specjalisty w dziedzinie farmacji klinicznej, farmacji szpitalnej lub farmakologii albo
- odbywania stażu specjalizacyjnego w dziedzinie farmacji klinicznej, farmacji szpitalnej lub farmakologii pod opieką specjalisty w tej dziedzinie.

Farmaceuta w ramach sprawowanej usługi farmacji klinicznej prowadzi kartę indywidualnej opieki farmaceuty dla każdej z usług farmaceutycznych²⁴⁰, świadczonej przez aptekę szpitalną.

3.4 Pełnienie funkcji Osoby Odpowiedzialnej w jednostkach organizacyjnych publicznej służby krwi²⁴¹

Farmaceuta (osoba posiadająca wykształcenie wyższe w dziedzinie nauk farmaceutycznych), posiadający co najmniej dwuletnie doświadczenie zawodowe w jednostkach organizacyjnych publicznej służby krwi, zdobyte po otrzymaniu dyplomu potwierdzającego wykształcenie wyższe, może pełnić funkcję Osoby Odpowiedzialnej w jednostkach organizacyjnych publicznej służby krwi²⁴².

Funkcję osoby odpowiedzialnej pełni osoba kierująca komórką organizacyjną właściwą w sprawach związanych z jakością, a w razie jej nieobecności - osoba ją zastępująca.

3.5 Analizowanie działania farmakologicznego produktów leczniczych²⁴³

Farmaceuta wydający z apteki produkt leczniczy, środek spożywczy specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyrób medyczny w razie potrzeby analizuje działanie farmakologiczne produktów leczniczych, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyrobów medycznych pod kątem ich ewentualnych interakcji i informuje o nich odbierającego.

3.6 Wykonywanie badań diagnostycznych²⁴⁴

---

²³⁹ Art. 32 ustawy o zawodzie farmaceuty.

²⁴⁰ Dotyczy udzielania porady farmaceutycznej w celu zapewnienia prawidłowego stosowania produktu leczniczego, wyrobu medycznego lub środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w szczególności w zakresie wydania właściwego produktu leczniczego wydawanego bez przepisu lekarza, przekazania informacji dotyczących właściwego stosowania, w tym dawkowania i możliwych interakcji z innymi produktami leczniczymi lub pożywieniem, wydawanego produktu, wyrobu lub środka oraz prawidłowego używania wyrobów medycznych.

²⁴¹ Art. 14a ust. 4 ustawy o publicznej służbie krwi.

²⁴² Jednostkach, o których mowa w art. 4 ust. 3 pkt 2-4 ustawy o publicznej służbie krwi.

²⁴³ § 5 ust. 2 rozporządzenia w sprawie zapotrzebowani oraz wydawania z apteki leków.

²⁴⁴ Załącznik do rozporządzenia w sprawie badań wykonywanych przez farmaceutę.

Farmaceuta, który ukończył szkolenie teoretyczne określone w odpowiednich przepisach w zakresie przeprowadzania badania (test antygenowy w kierunku SARS-CoV-2) jest uprawniony do wykonania badania:

- test antygenowy w kierunku SARS-CoV-2.

Farmaceuta, który ukończył kurs kwalifikacyjny²⁴⁵ jest uprawniony do wykonywania następujących badań:

- badanie podstawowych paramentów życiowych: ciśnienie krwi, tętno, puls oraz saturacja krwi;
- pomiar masy ciała, wzrostu i obwodu w pasie, a także obliczanie wskaźnika BMI (ang. Body Mass Index) oraz stosunku obwodu talii do obwodu bioder (WHR - ang. Waist-Hip Ratio);
- test stężenia glukozy we krwi;
- kontrola panelu lipidowego (cholesterol, frakcja HDL i LDL oraz trójglicerydy);
- szybki test do wykrywania grypy, stężenia białka C-reaktywnego, antygeny Streptococcus z grupy A, Helicobacter - test z krwi.

3.7 Zajmowanie stanowiska Osoby Wykwalifikowanej, Osoby Kompetentnej i Osoby Odpowiedzialnej w rozumieniu ustawy Prawo farmaceutyczne²⁴⁶

Farmaceuta może być²⁴⁷:

- **Osobą Kompetentną** - czyli osobą odpowiedzialną za zapewnienie, że każda seria produktu leczniczego terapii zaawansowanej - wyjątku szpitalnego została wytworzona i skontrolowana zgodnie z przepisami ustawy;
- **Osobą Odpowiedzialną** - czyli kierownikiem hurtowni farmaceutycznej albo hurtowni farmaceutycznej produktów leczniczych weterynaryjnych odpowiedzialny za prowadzenie hurtowni zgodnie z przepisami ustawy oraz wymaganiami Dobrej Praktyki Dystrybucyjnej;
- **Osobą Wykwalifikowaną** - czyli osobą odpowiedzialną za zapewnienie przed wprowadzeniem do obrotu, że każda seria produktu leczniczego została wytworzona i skontrolowana zgodnie z przepisami ustawy oraz wymaganiami zawartymi w specyfikacjach i dokumentach stanowiących podstawę wydania pozwolenia na dopuszczenie do obrotu tego produktu.

3.8 Pełnienie funkcji kierownika punktu aptecznego

²⁴⁵ O którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 76 ustawy o zawodzie farmaceuty.

²⁴⁶ Art. 2 pkt. 21a-21c ustawy Prawo farmaceutyczne.

²⁴⁷ Art. 4 ust. 4 pkt 12 ustawy o zawodzie farmaceuty, art. 84 ust. 1 ustawy Prawo farmaceutyczne.

Kierownikiem punktu aptecznego²⁴⁸ może być farmaceuta z rocznym stażem lub technik farmaceutyczny, posiadający trzyletni staż pracy w aptekach ogólnodostępnych.

3.9 Pełnienie funkcji kierownika apteki

W aptece ogólnodostępnej musi być ustanowiony farmaceuta odpowiedzialny za jej prowadzenie, zwany dalej "kierownikiem apteki"²⁴⁹.

Farmaceuta nie może łączyć funkcji kierownika apteki ogólnodostępnej, punktu aptecznego, działu farmacji szpitalnej, apteki szpitalnej z funkcją Osoby Odpowiedzialnej, Osoby Kompetentnej lub Osoby Wykwalifikowanej²⁵⁰.

Farmaceuta nie może być kierownikiem więcej niż jednej apteki²⁵¹.

Farmaceuta może być równocześnie kierownikiem apteki i działu farmacji szpitalnej albo dwóch działów farmacji szpitalnej po uzyskaniu zgody wojewódzkiego inspektora farmaceutycznego, a w przypadku podmiotów nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej - Naczelnego Inspektora Farmaceutycznego Wojska Polskiego, który uwzględni wymiar zatrudnienia farmaceuty w tych jednostkach, zakres wykonywanych usług farmaceutycznych oraz godziny czynności każdej z nich²⁵².

Kierownikiem apteki ogólnodostępnej może być farmaceuta, który spełnia łącznie następujące warunki²⁵³:

- posiada tytuł specjalisty w dziedzinie farmacji aptecznej, klinicznej lub farmakologii oraz co najmniej dwuletni staż pracy w aptece ogólnodostępnej w pełnym wymiarze czasu pracy, albo - posiada co najmniej pięcioletni staż pracy w aptece ogólnodostępnej w pełnym wymiarze czasu pracy;
- wypełnia obowiązki ustawicznego rozwoju zawodowego;
- wypełnia obowiązki członka samorządu zawodu farmaceuty;
- daje rękojmię należytego prowadzenia apteki.

Do zadań kierownika apteki ogólnodostępnej należy osobiste kierowanie apteką, obejmujące²⁵⁴:

- 1) wskazywanie podmiotowi prowadzącemu aptekę potrzeb albo zastrzeżeń w zakresie:

---

²⁴⁸ Art. 70 ust. 2b ustawy Prawo farmaceutyczne.

²⁴⁹ Art. 88 ust. 1 ustawy Prawo farmaceutyczne.

²⁵⁰ Art. 88 ust. 1a ustawy Prawo farmaceutyczne.

²⁵¹ Art. 88 ust. 1b ustawy Prawo farmaceutyczne, dotyczy apteki ogólnodostępnej, punktu aptecznego, apteki szpitalnej.

²⁵² Art. 88 ust. 1c ustawy Prawo farmaceutyczne.

²⁵³ Art. 88 ust. 2 ustawy Prawo farmaceutyczne.

²⁵⁴ Art. 88 ust. 5 ustawy Prawo farmaceutyczne.

- a) asortymentu apteki, zakupu produktów leczniczych oraz tworzenia zapasów, przechowywania i wydawania tych produktów,
  - b) zatrudniania personelu fachowego w aptece,
  - c) zawierania i modyfikowania umów z Funduszem na wydawanie refundowanego leku, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobu medycznego na receptę;
- 2) zapewnienie prawidłowego wykonywania procedur obowiązujących w aptece;
  - 3) nadzór nad bieżącą działalnością apteki, w szczególności nad:
    - a) przyjmowaniem, wydawaniem, przechowywaniem i identyfikacją produktów leczniczych i wyrobów medycznych,
    - b) sporządzaniem leków recepturowych i leków aptecznych,
    - c) udzielaniem informacji o produktach leczniczych;
  - 4) nadzór nad pracownikami oraz innym personelem zatrudnionym w aptece, w tym:
    - a) nadzór nad czynnościami, w tym fachowymi, wykonywanymi przez personel apteki,
    - b) wskazywanie podmiotowi prowadzącemu aptekę odpowiedniej liczby fachowego personelu, w zależności od skali oraz zakresu działalności apteki,
    - c) zatwierdzanie struktury organizacyjnej apteki w formie schematu organizacyjnego,
    - d) opiniowanie pisemnych opisów stanowisk określających role i obowiązki personelu, a także zasady ich zastępowania,
    - e) nadzór nad studentami odbywającymi praktyki zawodowe oraz osobami odbywającymi praktyki techników farmaceutycznych,
    - f) prowadzenie ewidencji zatrudnionych w aptece farmaceutów i techników farmaceutycznych,
    - g) monitorowanie realizacji i dokumentowania szkoleń personelu zatrudnionego w aptece,
    - h) przekazywanie okręgowym izbom aptekarskim danych niezbędnych do prowadzenia rejestru farmaceutów²⁵⁵;
  - 5) wyłączne reprezentowanie apteki wobec podmiotu zobowiązanego do finansowania świadczeń ze środków publicznych w zakresie zadań realizowanych na podstawie przepisów ustawy z o refundacji leków;
  - 6) nadzór nad prawidłowym dokumentowaniem obrotu detalicznego produktami leczniczymi;
  - 7) zapewnianie wykonywania decyzji w zakresie wstrzymania lub wycofania z obrotu i stosowania produktów leczniczych po uzyskaniu decyzji właściwego organu;
  - 8) weryfikowanie uprawnień dostawców, odbiorców, zleceniobiorców i zleceniodawców do wykonywanych czynności;
  - 9) weryfikowanie, czy nabywane produkty lecznicze pochodzą wyłącznie od podmiotów posiadających zezwolenie na prowadzenie hurtowni farmaceutycznej;

---

²⁵⁵ O którym mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o izbach aptekarskich.

- 10) wydawanie produktów leczniczych, wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego²⁵⁶;
- 11) weryfikowanie, czy nabywane środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyroby medyczne, w stosunku do których wydano decyzje o objęciu refundacją, pochodzą wyłącznie od podmiotów posiadających zezwolenie na prowadzenie hurtowni farmaceutycznej;
- 12) zapewnienie w regularnych odstępach czasu, nie rzadziej niż raz na rok, przeprowadzania kontroli wewnętrznych według ustalonego programu i zapewnienie wprowadzania odpowiednich środków naprawczych i zapobiegawczych;
- 13) dokumentowanie przekazywania zadań personelowi apteki;
- 14) zapewnianie wykonywania decyzji w zakresie zniszczenia produktów leczniczych po uzyskaniu decyzji właściwego organu;
- 15) przekazywanie Prezesowi Urzędu informacji o niepożądanym działaniu produktu leczniczego lub incydencie medycznym;
- 16) przekazywanie właściwemu państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu informacji o niepożądanym odczynie poszczepiennym;
- 17) przekazywanie organom Inspekcji Farmaceutycznej informacji o podejrzeniu lub stwierdzeniu, że dany produkt leczniczy nie odpowiada ustalonym dla niego wymaganiom jakościowym.

3.10 Pełnienie funkcji kierownika apteki szpitalnej, apteki zakładowej lub działu farmacji szpitalnej²⁵⁷

1. Kierownikiem apteki szpitalnej lub zakładowej może być farmaceuta, który spełnia łącznie następujące warunki:
  - 1) posiada co najmniej dwuletnie doświadczenie w wykonywaniu zawodu w aptece szpitalnej lub zakładowej w pełnym wymiarze czasu pracy lub równoważniku czasu pracy;
  - 2) posiada tytuł specjalisty w dziedzinie farmacji szpitalnej, farmacji klinicznej lub farmacji aptecznej;
  - 3) daje rękojmię należytego pełnienia funkcji kierownika apteki;
  - 4) wypełnia obowiązek ustawicznego rozwoju zawodowego;
  - 5) wypełnia obowiązki członka samorządu zawodu farmaceuty.
2. Kierownikiem działu farmacji szpitalnej może być farmaceuta, który posiada co najmniej roczne doświadczenie w wykonywaniu zawodu w aptece lub dziale farmacji szpitalnej w pełnym wymiarze czasu pracy lub równoważniku czasu pracy oraz spełnia warunki:
  - 1) daje rękojmię należytego pełnienia funkcji kierownika apteki;

---

²⁵⁶ Zgodnie z art. 96 ust. 1 ustawy Prawo farmaceutyczne.

²⁵⁷ Art. 93 ustawy Prawo farmaceutyczne.

- 2) wypełnia obowiązek ustawicznego rozwoju zawodowego;
- 3) wypełnia obowiązki członka samorządu zawodu farmaceuty.

3.11 Wykonywanie czynności fachowych w aptece²⁵⁸

Przy wykonywaniu w aptece czynności fachowych mogą być zatrudnieni wyłącznie farmaceuci i **technicy farmaceutyczni*** w granicach ich uprawnień zawodowych.

***3.11.1. Uprawnienia technika farmaceutycznego²⁵⁹**

- Technik farmaceutyczny, posiadający dwuletnią praktykę w aptece w pełnym wymiarze czasu pracy, może wykonywać w aptece czynności fachowe polegające na sporządzaniu, wytwarzaniu, wydawaniu produktów leczniczych i wyrobów medycznych, z wyjątkiem produktów leczniczych mających w swoim składzie:
  - 1) substancje bardzo silnie działające określone w Urzędowym Wykazie Produktów Leczniczych dopuszczonych do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
  - 2) substancje odurzające,
  - 3) substancje psychotropowe grupy I-P oraz II-P - określone w odrębnych przepisach.
- Technik farmaceutyczny, może również wykonywać czynności pomocnicze przy sporządzaniu i przygotowywaniu preparatów leczniczych²⁶⁰.

3.12 Uprawnienie do wydawania leków z apteki²⁶¹

Farmaceuta lub technik farmaceutyczny jest uprawniony do wydawania z apteki produktów leczniczych, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych – na podstawie recepty, recepty w postaci elektronicznej, bez recepty oraz na podstawie zapotrzebowania podmiotu wykonującego działalność leczniczą.

W przypadku nagłego zagrożenia życia pacjenta farmaceuta posiadający prawo wykonywania zawodu, może wydać bez recepty lekarskiej produkt leczniczy zastrzeżony do wydawania na receptę w najmniejszym terapeutycznym opakowaniu, z wyłączeniem środków odurzających, substancji psychotropowych i prekursorów kategorii 1.²⁶²

3.13 Uprawnienie do wystawienia „recepty kontynuowanej”²⁶³

---

²⁵⁸ Art. 90 ustawy Prawo farmaceutyczne.

²⁵⁹ Art. 91 ustawy Prawo farmaceutyczne.

²⁶⁰ O których mowa w art. 4 ust. 3 pkt 5 ustawy o zawodzie farmaceuty.

²⁶¹ Art. 96 ust. 1 ustawy Prawo farmaceutyczne.

²⁶² Art. 96 ust. 3 ustawy Prawo farmaceutyczne.

²⁶³ Art. 96 ust. 3a ustawy Prawo farmaceutyczne.

W celu kontynuacji terapii produktem leczniczym, środkiem spożywczym specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyrobem medycznym przepisany przez lekarza na receptę, zwanej dalej "receptą kontynuowaną", farmaceuta może w ramach sprawowania opieki farmaceutycznej, wystawić receptę na produkty lecznicze, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyroby medyczne (według zasad określonych w ustawie).

3.14 Uprawnienie do wystawiania recept farmaceutycznych – w przypadku zagrożenia zdrowia pacjenta, "recepty pro auctore" i "recepty pro familiae"²⁶⁴

- Farmaceuta posiadający prawo wykonywania zawodu może wystawić "receptę pro auctore" i "receptę pro familiae", albo receptę farmaceutyczną - w przypadku zagrożenia zdrowia pacjenta, według zasad określonych w ustawie.
- Farmaceuta wystawiający "recepty pro auctore" i "recepty pro familiae", prowadzi wykaz tych recept, zawierający dane określone w ustawie²⁶⁵.

3.15 Prawo odmowy wykonania usługi farmaceutycznej i wydania produktu leczniczego

- Farmaceuta i technik farmaceutyczny mogą odmówić wykonania każdej usługi farmaceutycznej, jeżeli jej wykonanie może zagrażać życiu lub zdrowiu pacjenta lub innych osób²⁶⁶.
- Farmaceuta i technik farmaceutyczny mogą odmówić wydania produktu leczniczego, wyrobu medycznego lub środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego jeżeli²⁶⁷:
  - powziął uzasadnione podejrzenie, że produkt leczniczy, wyrób medyczny lub środek spożywczy specjalnego przeznaczenia żywieniowego, który ma zostać wydany w ramach usługi farmaceutycznej, może być zastosowany w celu pozamedycznym,
  - powziął uzasadnione podejrzenie, że recepta lub zapotrzebowanie, które mają być podstawą wydania produktu leczniczego, wyrobu medycznego lub środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego, nie są autentyczne,
  - zachodzi konieczność dokonania zmian składu leku recepturowego na receptę, do których farmaceuta albo technik farmaceutyczny nie posiada uprawnień, i nie ma możliwości porozumienia się z osobą uprawnioną do wystawiania recept,
  - od dnia sporządzenia produktu leczniczego upłynęło co najmniej 6 dni - w przypadku leku recepturowego sporządzonego na podstawie recepty lub etykiety aptecznej,

---

²⁶⁴ Art. 96 ust. 4 ustawy Prawo farmaceutyczne.

²⁶⁵ Art. 96 ust. 4b ustawy Prawo farmaceutyczne.

²⁶⁶ Art. 96 ust. 5 pkt 1 ustawy Prawo farmaceutyczne.

²⁶⁷ Art. 96 ust. 5 pkt 2 ustawy Prawo farmaceutyczne.

- osoba, która przedstawiła receptę do realizacji, nie ukończyła 13. roku życia,
- zachodzi uzasadnione podejrzenie co do wieku osoby, dla której została wystawiona recepta.
- Farmaceuta i technik farmaceutyczny odmawia wydania produktu leczniczego, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyrobu medycznego, jeżeli został on przepisany na receptę, której unikalny numer identyfikujący receptę został najpóźniej na dzień przed wydaniem tego produktu, środka lub wyrobu zablokowany i zamieszczony w prowadzonej przez Narodowy Fundusz Zdrowia ogólnopolskiej bazie numerów recept zablokowanych²⁶⁸.
- Farmaceuta i technik farmaceutyczny mogą odmówić wydania produktu leczniczego, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyrobu medycznego z apteki zakładowej lub działu farmacji szpitalnej w podmiocie leczniczym utworzonym przez Ministra Obrony Narodowej albo Ministra Sprawiedliwości, w sytuacjach określonych w ustawie²⁶⁹.
- W razie wątpliwości co do wieku osoby, której wydaje się produkt leczniczy, w przypadku zakupu produktu leczniczego, którego wydanie jest ograniczone wiekiem, farmaceuta i technik farmaceutyczny jest uprawniony do żądania okazania dokumentu stwierdzającego wiek osoby. W przypadku nieprzedstawienia takiego dokumentu produktu leczniczego nie wydaje się²⁷⁰.
- Farmaceuta i technik farmaceutyczny odmawia wydania określonego produktu leczniczego²⁷¹, osobie, która nie ukończyła 18. roku życia, lub jeżeli uzna, że może on zostać wykorzystany w celach pozamedycznych lub spowodować zagrożenie dla zdrowia i życia²⁷².

3.16 Uprawnienia farmaceutów wynikające z aktów prawnych wydanych w związku z pandemią Covid-19

- W przypadku wystąpienia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, wykonanie szczepienia ochronnego przeciwko COVID-19 jest poprzedzone badaniem kwalifikacyjnym w celu wykluczenia przeciwwskazań do jego wykonania²⁷³. Farmaceuta może przeprowadzić badanie kwalifikacyjne²⁷⁴, pod warunkiem uzyskania dokumentu potwierdzającego ukończenie szkolenia teoretycznego, dostępnego na platformie e-learningowej Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego. Farmaceuta nie może przeprowadzać badania kwalifikacyjnego osoby, która nie ukończyła 15. roku życia²⁷⁵.

²⁶⁸ Art. 96 ust. 5b ustawy Prawo farmaceutyczne.

²⁶⁹ Art. 96 ust. 5c ustawy Prawo farmaceutyczne.

²⁷⁰ Art. 96 ust. 6 ustawy Prawo farmaceutyczne.

²⁷¹ O którym mowa w art. 71a ust. 1 lub 2 ustawy Prawo farmaceutyczne.

²⁷² Art. 71a ust. 3 ustawy Prawo farmaceutyczne.

²⁷³ Art. 21c ust. 1 ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych.

²⁷⁴ § 2 ust 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie kwalifikacji osób.

²⁷⁵ § 2 ust. 2 rozporządzenia w sprawie kwalifikacji osób.

- W przypadku wystąpienia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, farmaceuci przeprowadzają szczepienia ochronne przeciwko COVID-19²⁷⁶ wówczas, jeżeli uzyskali dokument potwierdzający ukończenie szkolenia²⁷⁷:
  - a) teoretycznego, określonego w odpowiednich przepisach, oraz
  - b) praktycznego, którego program zatwierdziło Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego, obejmującego naukę podania szczepionki w postaci iniekcji domięśniowej oraz podjęcia działań w przypadku wystąpienia nagłej reakcji alergicznej lub innego stanu zagrożenia życia pacjenta następującego bezpośrednio po przeprowadzeniu szczepienia, realizowanego w warunkach symulowanych w Centrum Medycznym Kształcenia Podyplomowego lub uczelni prowadzącej kształcenie na kierunku lekarskimlub są uprawnieni do przeprowadzenia szczepień obowiązkowych²⁷⁸.

---

²⁷⁶ Art. 21c ust. 2 pkt 2 ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych.

²⁷⁷ § 3 rozporządzenia w sprawie kwalifikacji osób.

²⁷⁸ Zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 17 ust. 10 pkt 3 ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych.

MAPA UPRAWNIEŃ ZAWODÓW MEDYCZNYCH

FIZJOTERAPEUCI

Spis treści

1. Akty prawne	140
2. Zawód fizjoterapeuty.....	141
3. Szczegółowy zakres czynności zawodowych fizjoterapeuty	145

1. Akty prawne

- Ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty (Dz. U. z 2022 r. poz. 168), (dalej: ustawa o zawodzie fizjoterapeuty);
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2021 r. poz. 711 z późn. zm.), (dalej: ustawa o działalności leczniczej);
- Ustawa z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. z 2007 r. Nr 226, poz. 1675 z późn. zm.), (dalej: ustawa o kulturze fizycznej);
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2021 r. poz. 2069 z późn. zm.), (dalej: ustawa o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 czerwca 2018 r. w sprawie szczegółowego wykazu czynności zawodowych fizjoterapeuty (Dz. U. z 2018 r. poz. 1319) (dalej: rozporządzenie w sprawie szczegółowego wykazu czynności zawodowych fizjoterapeuty);
- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z 2005 r. Nr 189, poz. 1598 z późn. zm.), (dalej: rozporządzenie w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 kwietnia 2021 r. w sprawie kwalifikacji osób przeprowadzających badania kwalifikacyjne i szczepienia ochronne przeciwko COVID-19 (Dz. U. z 2021 r. poz. 668 z późn. zm.), (dalej: rozporządzenie w sprawie kwalifikacji osób przeprowadzających badania kwalifikacyjne i szczepienia ochronne przeciwko COVID-19).

2. Zawód fizjoterapeuty

Zawód fizjoterapeuty jest samodzielnym zawodem medycznym²⁷⁹. Prawo posługiwania się tytułem zawodowym "fizjoterapeuta" przysługuje osobie posiadającej prawo wykonywania zawodu fizjoterapeuty²⁸⁰.

Fizjoterapeuta wykonuje zawód z należytą starannością, zgodnie z zasadami etyki zawodowej, poszanowaniem praw pacjenta, dbałością o jego bezpieczeństwo i wykorzystując wskazania aktualnej wiedzy medycznej²⁸¹.

Wykonywanie zawodu fizjoterapeuty polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, w szczególności na²⁸²:

1. diagnostyce funkcjonalnej pacjenta;
2. kwalifikowaniu, planowaniu i prowadzeniu fizykoterapii;
3. kwalifikowaniu, planowaniu i prowadzeniu kinezyterapii;
4. kwalifikowaniu, planowaniu i prowadzeniu masażu;
5. zlecaniu wyrobów medycznych;
6. dobieraniu do potrzeb pacjenta wyrobów medycznych;
7. nauczaniu pacjentów posługiwania się wyrobami medycznymi;
8. prowadzeniu działalności fizjoprofilaktycznej, polegającej na popularyzowaniu zachowań prozdrowotnych oraz kształtowaniu i podtrzymywaniu sprawności i wydolności osób w różnym wieku w celu zapobiegania niepełnosprawności;
9. wydawaniu opinii i orzeczeń odnośnie do stanu funkcjonalnego osób poddawanych fizjoterapii oraz przebiegu procesu fizjoterapii;
10. nauczaniu pacjentów mechanizmów kompensacyjnych i adaptacji do zmienionego potencjału funkcji ciała i aktywności.

Za wykonywanie zawodu fizjoterapeuty uważa się również²⁸³:

- 1) nauczanie zawodu fizjoterapeuty oraz wykonywanie pracy na rzecz doskonalenia zawodowego fizjoterapeutów;
- 2) prowadzenie prac naukowo-badawczych w zakresie fizjoterapii;
- 3) kierowanie pracą zawodową osób wykonujących zawód fizjoterapeuty;
- 4) zatrudnienie na stanowiskach administracyjnych, na których wykonuje się czynności związane z przygotowaniem, organizowaniem lub nadzorem nad udzielaniem świadczeń opieki zdrowotnej;
- 5) wykonywanie czynności niebędących świadczeniami zdrowotnymi w podmiocie, który nie jest podmiotem wykonującym działalność leczniczą.

---

²⁷⁹ Art. 2 ustawy o zawodzie fizjoterapeuty.

²⁸⁰ Art. 5 ust. 1 ustawy o zawodzie fizjoterapeuty.

²⁸¹ Art. 4 ust. 1 ustawy o zawodzie fizjoterapeuty.

²⁸² Art. 4 ust. 2 ustawy o zawodzie fizjoterapeuty.

²⁸³ Art. 4 ust. 3 ustawy o zawodzie fizjoterapeuty.

Świadczeń zdrowotnych udziela samodzielnie fizjoterapeuta posiadający tytuł²⁸⁴:

- 1) magistra;
- 2) licencjata oraz co najmniej 6-letnie doświadczenie w zawodzie fizjoterapeuty;
- 3) zawodowy technika fizjoterapii oraz co najmniej 6-letnie doświadczenie w zawodzie fizjoterapeuty.

Fizjoterapeuta nieposiadający okresu doświadczenia w zawodzie określonego powyżej może udzielać świadczeń zdrowotnych w zakresie wynikającym z posiadanego tytułu zawodowego, wyłącznie na podstawie skierowania lekarza albo innego fizjoterapeuty posiadającego prawo samodzielnego udzielania świadczeń zdrowotnych z zakresu fizjoterapii²⁸⁵.

Fizjoterapeuta z tytułem licencjata i zawodowego technika fizjoterapii nie może kwalifikować do fizykoterapii i kinezyterapii oraz udzielać świadczeń zdrowotnych określonych w pkt 5. i 9²⁸⁶.

Fizjoterapeuta może wykonywać zawód²⁸⁷:

- 1) na podstawie umowy o pracę;
- 2) w ramach stosunku służbowego;
- 3) na podstawie umowy cywilnoprawnej;
- 4) w ramach wolontariatu;
- 5) w ramach praktyk zawodowych.

Przy wykonywaniu zawodu fizjoterapeuta współpracuje z osobami wykonującymi inne zawody medyczne²⁸⁸.

Fizjoterapeuta ma prawo wglądu do dokumentacji medycznej pacjenta oraz do uzyskania od podmiotu udzielającego świadczeń zdrowotnych pełnej informacji o stanie zdrowia pacjenta, rozpoznaniu, proponowanych metodach diagnostycznych, leczniczych, rehabilitacyjnych, zapobiegawczych i dających się przewidzieć następstwach podejmowanych działań, w zakresie niezbędnym do udzielanych przez siebie świadczeń zdrowotnych²⁸⁹.

Fizjoterapeuta jest obowiązany²⁹⁰:

- 1) informować pacjenta o jego prawach;
- 2) udzielać informacji pacjentowi lub jego przedstawicielowi ustawowemu albo osobie bliskiej lub opiekunowi faktycznemu w zakresie niezbędnym do udzielanych przez siebie świadczeń zdrowotnych;
- 3) zachowywać w tajemnicy informacje związane z pacjentem, uzyskane w związku z wykonywaniem zawodu;
- 4) prowadzić i udostępniać dokumentację medyczną.

---

²⁸⁴ Art. 4 ust. 4 ustawy o zawodzie fizjoterapeuty.

²⁸⁵ Art. 4 ust. 4a ustawy o zawodzie fizjoterapeuty.

²⁸⁶ Art. 4 ust. 5 ustawy o zawodzie fizjoterapeuty.

²⁸⁷ Art. 4 ust. 6 ustawy o zawodzie fizjoterapeuty.

²⁸⁸ Art. 6 ust. 1 ustawy o zawodzie fizjoterapeuty.

²⁸⁹ Art. 7 ustawy o zawodzie fizjoterapeuty.

²⁹⁰ Art. 9 ustawy o zawodzie fizjoterapeuty.

Wykonywanie zawodu fizjoterapeuty w ramach działalności leczniczej

Fizjoterapeuci mogą wykonywać swój zawód w ramach działalności leczniczej²⁹¹ na zasadach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych, po wpisaniu do rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą. Działalność lecznicza fizjoterapeuty może być wykonywana w formie:

a) jednoosobowej działalności gospodarczej jako indywidualna praktyka fizjoterapeutyczna, indywidualna praktyka fizjoterapeutyczna wyłącznie w miejscu wezwania, indywidualna praktyka fizjoterapeutyczna wyłącznie w zakładzie leczniczym na podstawie umowy z podmiotem leczniczym prowadzącym ten zakład,

b) spółki cywilnej, spółki jawnej albo spółki partnerskiej jako grupowa praktyka fizjoterapeutyczna.

Warunki prowadzenia działalności leczniczej przez fizjoterapeutę

Fizjoterapeuta wykonujący zawód w ramach działalności leczniczej²⁹² jako indywidualną praktykę fizjoterapeutyczną jest obowiązany spełniać następujące warunki:

1. posiadać prawo wykonywania zawodu;

2. nie może być:

a) tymczasowo zawieszony w prawie wykonywania zawodu albo zawieszony w prawie wykonywania zawodu albo ograniczony w wykonywaniu określonych czynności zawodowych,

b) ukarany karą zawieszenia prawa wykonywania zawodu,

c) pozbawiony możliwości wykonywania zawodu prawomocnym orzeczeniem sądu karnego zakazu wykonywania zawodu albo zawieszony w wykonywaniu zawodu zastosowanym środkiem zapobiegawczym;

3. dysponować pomieszczeniem, w którym będą udzielane świadczenia zdrowotne, wyposażonym w produkty lecznicze, wyroby medyczne, aparaturę i sprzęt medyczny odpowiednie do rodzaju i zakresu udzielanych świadczeń zdrowotnych;

4. uzyskać wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej;

5. zawrzeć umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej.

Fizjoterapeuta wykonujący indywidualną praktykę fizjoterapeutyczną wyłącznie w miejscu wezwania jest obowiązany:

1) spełniać warunki, o których mowa w pkt 1., 2., 4. i 5.;

2) posiadać produkty lecznicze i sprzęt medyczny umożliwiające udzielanie świadczeń zdrowotnych;

---

²⁹¹ Art. 5 ustawy o działalności leczniczej.

²⁹² Art. 19a ustawy o działalności leczniczej.

3) wskazać adres siedziby indywidualnej praktyki fizjoterapeutycznej wykonywanej wyłącznie w miejscu wezwania oraz miejsca przyjmowania wezwań i miejsca przechowywania dokumentacji medycznej oraz produktów leczniczych i sprzętu medycznego.

Fizjoterapeuta wykonujący indywidualną praktykę fizjoterapeutyczną wyłącznie w zakładzie leczniczym na podstawie umowy z podmiotem leczniczym prowadzącym ten zakład jest obowiązany spełniać warunki, o których mowa w pkt 1., 2., 4. i 5.

W ramach grupowej praktyki fizjoterapeutycznej mogą być udzielane świadczenia zdrowotne wyłącznie przez fizjoterapeutów będących wspólnikami albo partnerami spółki.

W przypadku wykonywania działalności leczniczej przez fizjoterapeutę w ramach indywidualnej praktyki fizjoterapeutycznej wyłącznie w zakładzie leczniczym na podstawie umowy z podmiotem leczniczym prowadzącym ten zakład odpowiedzialność za szkody będące następstwem udzielania świadczeń zdrowotnych albo niezgodnego z prawem zaniechania udzielania świadczeń zdrowotnych ponoszą solidarnie fizjoterapeuta i podmiot leczniczy²⁹³.

Zajęcia rehabilitacji ruchowej oraz zabiegi fizjoterapeutyczne mogą prowadzić fizjoterapeuci i absolwenci szkół wyższych ze specjalnością rehabilitacja lub gimnastyka lecznicza oraz technicy fizjoterapii²⁹⁴.

Usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi²⁹⁵

Specjalistyczne usługi są świadczone przez osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu: pracownika socjalnego, psychologa, pedagoga, logopedy, terapeuty zajęciowego, pielęgniarki, asystenta osoby niepełnosprawnej, opiekunki środowiskowej, specjalisty w zakresie rehabilitacji medycznej, **fizjoterapeuty** lub innego zawodu dającego wiedzę i umiejętności pozwalające świadczyć określone specjalistyczne usługi.

Osoby świadczące specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi muszą posiadać co najmniej półroczny staż w jednej z następujących jednostek:

- 1) szpitalu psychiatrycznym;
- 2) jednostce organizacyjnej pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) placówce terapii lub placówce oświatowej, do której uczęszczają dzieci z zaburzeniami rozwoju lub upośledzeniem umysłowym;
- 4) ośrodka terapeutyczno-edukacyjno-wychowawczym;
- 5) zakładzie rehabilitacji;
- 6) innej jednostce niż wymienione w pkt 1-5, świadczącej specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

W uzasadnionych przypadkach specjalistyczne usługi mogą być świadczone przez osoby, które zdobywają lub podnoszą wymagane kwalifikacje zawodowe, posiadają co najmniej roczny staż

---

²⁹³ Art. 33 ust. 3 ustawy o działalności leczniczej.

²⁹⁴ Art. 43 ust. 1 ustawy o kulturze fizycznej.

²⁹⁵ § 3 ust. 1-3 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.

pracy w jednostkach, o których mowa powyżej, i mają zapewnioną możliwość konsultacji z osobami świadczącymi specjalistyczne usługi, posiadającymi wymagane kwalifikacje.

Szczepienia ochronne przeciwko COVID-19 - badania kwalifikacyjne

W przypadku wystąpienia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, wykonanie szczepienia ochronnego przeciwko COVID-19 jest poprzedzone badaniem kwalifikacyjnym w celu wykluczenia przeciwwskazań do jego wykonania przeprowadzanym przez lekarza lub osobę posiadającą kwalifikacje określone w przepisach rozporządzenia wydanych przez ministra właściwego do spraw zdrowia.

W przypadku wystąpienia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, szczepienia ochronne przeciwko COVID-19 przeprowadzają:

- 1) lekarze, lekarze dentyści, pielęgniarki, położne, felczerzy i ratownicy medyczni;
- 2) **fizjoterapeuci**, farmaceuci, higienistki szkolne i diagnosty laboratoryjni, posiadający kwalifikacje określone w przepisach rozporządzenia wydanych przez ministra właściwego do spraw zdrowia²⁹⁶.

Badanie kwalifikacyjne może przeprowadzać osoba, która:

- 1) wykonuje zawód lekarza dentystry, pielęgniarki, położnej, felczera, ratownika medycznego lub higienistki szkolnej;
- 2) wykonuje zawód **fizjoterapeuty**, farmaceuty, diagnosty laboratoryjnego i uzyskała dokument potwierdzający ukończenie szkolenia teoretycznego, dostępnego na platformie e-learningowej Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego.

Osoby te nie mogą przeprowadzać badania kwalifikacyjnego osoby, która nie ukończyła 15. roku życia²⁹⁷.

3. Szczegółowy zakres czynności zawodowych fizjoterapeuty

Szczegółowy wykaz czynności zawodowych fizjoterapeuty w ramach poszczególnych zadań zawodowych i odpowiadający im poziom wykształcenia, niezbędny do ich wykonywania określił minister właściwy do spraw zdrowia w drodze rozporządzenia w sprawie szczegółowego wykazu czynności zawodowych fizjoterapeuty.

Czynności zawodowe w ramach poszczególnych zadań zawodowych wykonuje fizjoterapeuta posiadający wiedzę i umiejętności niezbędne do ich wykonywania potwierdzone dokumentami właściwymi dla poziomu wykształcenia niezbędnego do ich wykonywania²⁹⁸:

---

²⁹⁶ Art. 21c ust. 1 i 2 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

²⁹⁷ § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie kwalifikacji osób przeprowadzających badania kwalifikacyjne i szczepienia ochronne przeciwko COVID-19.

²⁹⁸ § 2 rozporządzenia w sprawie szczegółowego wykazu czynności zawodowych fizjoterapeuty.

1) poziom podstawowy - posiada osoba, która ukończyła publiczną szkołę policealną lub niepubliczną szkołę policealną o uprawnieniach szkoły publicznej i uzyskała tytuł zawodowy "technik fizjoterapii" oraz osoba, która uzyskała dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu licencjata;

2) poziom rozszerzony - posiada osoba, która uzyskała dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu magistra;

3) poziom specjalistyczny - posiada fizjoterapeuta z tytułem specjalisty w dziedzinie fizjoterapii lub tytułem specjalisty rehabilitacji ruchowej II stopnia.

Tabela 1. Szczegółowy wykaz czynności zawodowych fizjoterapeuty w ramach poszczególnych zadań zawodowych i odpowiadający im poziom wykształcenia, niezbędny do ich wykonywania

Zadania zawodowe fizjoterapeuty	Czynności zawodowe fizjoterapeuty	Poziom wykształcenia
1. Diagnostyka funkcjonalna pacjenta	1.1. Ocena lokomocji	poziom podstawowy poziom rozszerzony poziom specjalistyczny
	1.2. Ocena samoobsługi	
	1.3. Ocena sprawności manualnej	
	1.4. Ocena funkcjonalna kręgosłupa i miednicy	
	1.5. Ocena równowagi i stabilności ciała	
	1.6. Ocena czynnościowa w zakresie wspomagania funkcjonalnego i lokomocji przy pomocy wyrobów medycznych	
	1.7. Ocena siły mięśniowej	
	1.8. Ocena napięcia mięśniowego z użyciem technik manualnych i obserwacji	
	1.9. Ocena napięcia mięśniowego z użyciem aparatury diagnostycznej	
	1.10. Ocena elastyczności mięśni	
	1.11. Badanie zakresów ruchów czynnych i biernych kręgosłupa oraz stawów obwodowych z użyciem technik manualnych oraz goniometrów	
	1.12. Pomiary obwodów części ciała oraz pomiary długości kończyn	
	1.13. Przeprowadzanie klinicznych testów czynnościowych narządu ruchu oraz sprawności motorycznej niezbędnych do monitorowania procesu fizjoterapii	
	1.14. Ocena rozwoju motorycznego, pomiary poszczególnych cech motorycznych	

Zadania zawodowe fizjoterapeuty	Czynności zawodowe fizjoterapeuty	Poziom wykształcenia
	1.15. Ocena natężenia bólu	poziom rozszerzony poziom specjalistyczny
	1.16. Pomiary antropometryczne inne	
	1.17. Ocena napięcia mięśniowego z użyciem aparatury diagnostycznej	
1. Diagnostyka funkcjonalna pacjenta	1.18. Ocena stanu neuromotorycznego w zakresie fazowości działania mięśni i wykonania badania EMG	poziom specjalistyczny
	1.19. Badanie zakresów ruchów czynnych i biernych kręgosłupa oraz stawów obwodowych z użyciem aparatury diagnostycznej	poziom rozszerzony poziom specjalistyczny
	1.20. Przeprowadzanie testów zgodnie z procedurą ICD 9 93.09.04	
	1.21. Elektrodiagnostyka - diagnostyka przewodnictwa i pobudliwości mięśni z zastosowaniem elektrod powierzchniowych	
2. Kwalifikowanie do fizykoterapii	Kwalifikowanie do fizykoterapii	poziom rozszerzony poziom specjalistyczny
3. Kwalifikowanie do kinezyterapii	Kwalifikowanie do kinezyterapii	poziom rozszerzony poziom specjalistyczny
4. Kwalifikowanie do masażu	Kwalifikowanie do masażu	poziom podstawowy poziom rozszerzony poziom specjalistyczny
5. Planowanie fizykoterapii	Planowanie fizykoterapii	poziom podstawowy poziom rozszerzony poziom specjalistyczny
6. Planowanie kinezyterapii	Planowanie kinezyterapii	poziom podstawowy poziom rozszerzony poziom specjalistyczny
7. Planowanie masażu	Planowanie masażu	poziom podstawowy poziom rozszerzony poziom specjalistyczny
8. Prowadzenie zabiegów z zakresu fizykoterapii	8.1. Zabiegi z zakresu elektroterapii	poziom podstawowy poziom rozszerzony poziom specjalistyczny
	8.2. Zabiegi z zakresu światłolecznictwa	
	8.3. Zabiegi z zakresu hydroterapii	
	8.4. Zabiegi wykorzystujące drgania mechaniczne	
	8.5. Zabiegi z zakresu ciepłolecznictwa	
	8.6. Zabiegi z zakresu zimnolecznictwa	
	8.7. Zabiegi z zakresu balneologii	poziom podstawowy

Zadania zawodowe fizjoterapeuty	Czynności zawodowe fizjoterapeuty	Poziom wykształcenia
	8.8. Zabiegi wykorzystujące pole elektromagnetyczne	poziom rozszerzony poziom specjalistyczny
	8.9. Zabiegi inhalacji	
	8.10. Nadzór nad wykonywaniem procedur z zakresu fizykoterapii ujętych w programie specjalizacji w dziedzinie fizjoterapii	poziom specjalistyczny
9. Prowadzenie zabiegów z zakresu kinezyterapii	9.1. Prowadzenie kinezyterapii indywidualnej i grupowej	poziom podstawowy poziom rozszerzony poziom specjalistyczny
	9.2. Prowadzenie kinezyterapii w oparciu o metody specjalne	
	9.3. Nadzór nad wykonywaniem procedur z zakresu kinezyterapii ujętych w programie specjalizacji w dziedzinie fizjoterapii	poziom specjalistyczny
10. Prowadzenie zabiegów z zakresu masażu	10.1. Masaż z zastosowaniem technik ręcznych	poziom podstawowy poziom rozszerzony poziom specjalistyczny
	10.2. Masaż z zastosowaniem urządzeń mechanicznych	
	10.3. Wykonywanie procedur z zakresu opracowania tkanek miękkich i powięzi ujętych w programie specjalizacji w dziedzinie fizjoterapii	poziom specjalistyczny
11. Zlecenie wyrobów medycznych	Zlecenie zaopatrzenia w wyroby medyczne produkowane seryjnie niezbędne w procesie usprawniania, zgodnie z zakresem określonym w przepisach, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 5 ustawy	poziom rozszerzony poziom specjalistyczny
12. Dobieranie do potrzeb pacjenta wyrobów medycznych	Dobór wyrobów medycznych niezbędnych w procesie usprawniania	poziom podstawowy poziom rozszerzony poziom specjalistyczny
13. Nauczanie pacjentów posługiwania się wyrobami medycznymi	13.1. Ćwiczenia używania protez i ortez niezbędnych w procesie usprawniania	poziom podstawowy poziom rozszerzony poziom specjalistyczny
	13.2. Nauka korzystania z innych wyrobów medycznych niezbędnych w procesie usprawniania	
14. Prowadzenie działalności fizjoprofilaktycznej	Prowadzenie profilaktyki poprzez kontrolowanie czynników ryzyka powstawania chorób	poziom rozszerzony poziom specjalistyczny
15. Wydawanie opinii i orzeczeń odnośnie do stanu funkcjonalnego osób poddawanych fizjoterapii oraz przebiegu procesu fizjoterapii	15.1. Wydawanie opinii i orzeczeń odnośnie do stanu funkcjonalnego osób poddawanych fizjoterapii	poziom rozszerzony poziom specjalistyczny
	15.2. Wydawanie opinii i orzeczeń odnośnie do przebiegu procesu fizjoterapii	

Zadania zawodowe fizjoterapeuty	Czynności zawodowe fizjoterapeuty	Poziom wykształcenia
16. Nauczanie pacjentów mechanizmów kompensacyjnych i adaptacji do zmienionego potencjału funkcji ciała i aktywności	Nauczanie mechanizmów kompensacyjno-adaptacyjnych oraz zasad ergonomii funkcjonowania ciała człowieka	poziom podstawowy poziom rozszerzony poziom specjalistyczny
17. Badanie kwalifikacyjne w celu wykluczenia przeciwwskazań do wykonania szczepienia ochronnego przeciwko COVID-19	W przypadku wystąpienia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, przeprowadzenie badania kwalifikacyjnego w celu wykluczenia przeciwwskazań do wykonania szczepienia ochronnego przeciwko COVID-19	fizjoterapeuta, który uzyskał dokument potwierdzający ukończenie szkolenia teoretycznego, dostępnego na platformie e-learningowej Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego

Zadania określone w pkt 1-16 określone zostały w rozporządzeniu w sprawie szczegółowego wykazu czynności zawodowych fizjoterapeuty.

Zadanie określone w pkt 17 określone zostało w rozporządzeniu w sprawie kwalifikacji osób przeprowadzających badania kwalifikacyjne i szczepienia ochronne przeciwko COVID-19.